

Na PUlze

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove
ročník VI., číslo 1, marec 2013

„Najdôležitejšia vec v živote je naučiť sa,
ako rozdávať lásku a ako jej dovoliť prísť.“
Morrie Schwartz

Srdečne blahoželáme

doc. PhDr. Marta Součková, PhD.
Ľubomír Chovanec
Mgr. Ján Adam, PhD.
Mária Fučová
Ľudmila Valentinyová
Viera Hrušková

Etuda novoročná

A znova tak ako pred rokom
načítam breviár predsavzatí,
nesmelo, akoby úskokom
triedim, čo platím – nezaplatím;
zvažujem všetky za i proti,
odkrývam vrstvy pamäti,
hľadajúc systém – súvislosti
v prchavých prianiach odvekých
vždy verím, že čas dobrochcena
nastane zajtra – naveky.
V tajomných túžbach – srdcochveniach
hľadáme často samých seba
v súvahách bytia – nebytia...,
z palety farieb často šedá
zapĺňa plátno súžitia.
Dneska už viem, že naše priania
i neraz sami nepoznáme,
tajomné túžby, dobrozdania
sťa nemý obraz v prázdnom ráme...
...na tvoju bránu klope nový hosť,
má biele rúcho, čisté dlane,
nepýta sa ťa na minulosť,
daj do tých dlaní svoje, Pane...

František Ruščák

Milí čitatelia,

prešlo už 5 rokov od chvíle, kedy sme sa Vám začali
prihovárať zo stránok tohto periodika, v jeho súčasnej
podobe. Časopis Prešovskej univerzity v Prešove Na
PULze oslavuje malé okrúhle výročie.

Keď sa v roku 2008 členovia vtedajšieho redakčného
kruhu časopisu, na čele s Mgr. Martinou Ivanovou, PhD.,
rozhodli prinášať informácie o dianí na Prešovskej uni-
verzite v Prešove, v novej, modernej forme, ešte netušili,
aký úžasný krok urobili... V priebehu najbližších rokov
sa časopis Na PULze stal najlepším akademickým peri-
odikom na Slovensku, redakcii časopisu bola udelená Cena rektora PU v Prešove za ob-
sahovú a vizuálnu inovatívnosť pri tvorbe univerzitného periodika a atraktívny vzhľad
a zaujímavé rubriky si získavali stále viac priaznivcov.

Je pre mňa ctou a stále bude, že som mohla, v apríli 2011, prebrať „šéfredaktorské žezlo“
Časopisu Prešovskej univerzity v Prešove Na PULze. Pracovať s textami a fotografia-
mi, v rámci takého veľkého organizmu, akým PU v Prešove je, dá niekedy dosť za-
brať... Preto som veľmi vďačná členom Redakčnej rady Časopisu Prešovskej univerzity
v Prešove Na PULze, teda zástupcom fakúlt, pracovníkov a študentov PU v Prešove, za to,
že popri svojej hlavnej pracovnej náplni, teda učiť (a učiť sa), manažovať a stále sa ďalej
vzdelávať, zapájať sa do projektov, riešiť vedu a výskum, publikovať..., dokážu myslieť
aj na tento časopis a venovať mu taký veľký kus svojho času, života, minimálne šty-
rikrát do roka....

A časopis stále prichádza k svojim čitateľom, pokojne, pravidelne, načas, aj vďaka tech-
nickému redaktorovi, ktorý bez oddychu pripravuje jeho sadzbu, pracovníkom tlačiar-
ne, keď, samozrejme, na poslednú chvíľu, od nich chceme „zázrak na počkanie“, teda
tlač čo najskôr, ľuďom z technicko-prevádzkového úseku, Útvary ľudských zdrojov
a ďalším na Rektoráte PU, pánom šoférom a dámam z UNIPOCENTRA, ktorí pomáhajú
údajmi a pri distribúcii časopisu, v rámci PU v Prešove.

Spolupráca všetkých zložiek univerzity a ľudí na nej, pri vzniku každého nového čísla
časopisu, je úžasná... Je ukázkou toho, že ak sa chce, všetko je možné, všetko sa dá zvlád-
nuť, urobiť, vyriešiť, zrealizovať... A napokon, to najdôležitejšie, že je tu vôľa vedenia
PU v Prešove vydávať časopis Na PULze. Vďaka všetkým, veľká vďaka

Kamila Urmaničová
šéfredaktorka

Deň otvorených dverí

Stovky uchádzačov navštívili Prešovskú univerzitu v Prešove

Tento Valentín sa na Prešovskej univerzite v Prešove (PU) niesol nielen v zamilovanom duchu. Pri príležitosti celouniverzitného Dňa otvorených dverí si ju prišli pozrieť stredoškoláci z celého Slovenska. A veru, bolo aj na čo pozerieť!

Chodby boli preplnené maturantmi a vo vzduchu sa niesla výborná atmosféra. Každý záujemca mohol získať informácie o štúdiu v stánkoch všetkých fakúlt. Zástupcovia fakúlt a univerzitných pracovísk im ponúkli propagačné materiály, ale aj pomohli v prípade akýchkoľvek otázok. Vedenie univerzity si pre budúcich možných uchádzačov pripravilo bohatý program.

V učebniach a miestnostiach boli prezentácie fakúlt, inštitútov a katedrií, kde boli stredoškólakom k dispozícii vyučujúci. Na chodbách nechýbal kultúrny program v podobe hudobných vystúpení folklórneho súboru Torysa, či speváka Tomáša Buranovského. Divadelné scénky predvádzali mladí herci zo Študentského divadla Filozofickej fakulty PU.

Vedenie univerzity sa pre uchádzačov rozhodlo pripraviť unikátnu špecialitu v podobe diskusie s rektorom prof. RNDr. Reném Matlovičom, PhD. s názvom Na slovíčko pán rektor v priestoroch Univerzitnej knižnice PU. Rektor si počas rozhovoru zaspomínal na svoj výber študijného programu geografia. Predstavil študentom históriu univerzity a zhodnotil jej fungovanie za uplynulých 15 rokov. Vo voľnej diskusii sa budúci uchádzači zaujímali aj o štúdium v zahraničí, ako aj o vzťahy univerzity s inými krajinami. Rektor univerzity hodnotil tohtoročný Deň otvorených dverí veľmi pozitívne. „Prešovská univerzita sa rozhodla prvýkrát urobiť celouniverzitný Deň otvorených dverí, pretože doteraz sa to dialo na jednotlivých fakultách samostatne. Myslím si, že je to veľmi užitočné, pretože záujemcovia sa môžu oboznámiť s celou pestrou paletou našej ponuky študijných programov,“ dodal.

Stredoškóláci sa zaujímali o rôzne študijné programy a celouniverzitný Deň otvorených dverí ich oslovil. „Ja som veľmi spokojná s dnešným dňom. Chcela by som tu v budúcnosti študovať a takýmto spôsobom získavam viac skúsenosti,“ povedala Martina.

„Rozmýšľam o štúdiu na tejto škole, a preto som ju navštívila. Páči sa mi hlavne to, že som hneď zažila aj nejaké praktické veci a nielen čisto prednášky o štúdiu, ale aj ukážky, ako to vážne funguje,“ zhodnotila Janka.

„Prvýkrát som sa stretla s akademickou pôdou, je to môj prvý deň otvorených dverí. Musím dodať, že je tu veľa ľudí, no je to pochopiteľné. Sú tu aj ukážky praktických vecí ako výlety, fotky... Páči sa mi takáto prezentácia toho, čo sa tu deje,“ spomenula Daniela.

Tí, ktorí sa nemohli zúčastniť, si na fanúšikovskej stránke Unipo Fan na sociálnej sieti facebook mohli pozrieť aktuálne fotoreportáže a univerzitná Televízia Mediálka TV prinášala počas celého dňa špeciálne vystúpy.

Bc. Vladimíra Čajová
Foto: archív PU v Prešove

FF PU privítala stredoškolákov

Druhá najstaršia filozofická fakulta na Slovensku, ktorá píše svoju históriu v meste Prešov už viac ako 52 rokov, otvorila ako súčasť Prešovskej univerzity v Prešove svoje brány počas celouniverzitného DOD pre záujemcov o štúdium na jednom z jej študijných programov. Záujemcovia a tí, ktorí boli zvedaví na atmosféru akademickej pôdy, získali prvotné informácie o fakulte v hlavnom stánku, kde ich privítali prodekan pre vzdelávanie doc. PhDr. Martin Ološtiak, PhD., študentky fakulty Bc. Veronika Smreková, Ivana Doričová, Simona Chomová a Katarína Blaščáková, spolu so študentmi a členmi Akademického senátu Bc. Petrom Kulanom a Bc. Vladimírom Bokšom. Tí im, okrem iného, poskytli aj informácie o jedinečných pracoviskách fakulty ako sú Centrum Bioetiky Unesco či Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrnohistorického výskumu.

Na jednotlivých katedrách a inštitútoch mohli následne účastníci okúsiť čo to z prostredia vysokej školy, či už vo fonetických laboratóriách prekladateľstva, zažiť stretnutie so spisovateľmi či archeológom, vidieť priamo v akcii umelecké telesá fakulty, či porozprávať sa o konkrétnych programoch, medzi ktorými bol najväčší záujem o anglický jazyk, psychológiu, históriu, mediálne štúdiá či politológiu.

Atmosféru a zážitky zisťovala univerzitná televízia s pôsobnosťou na Filozofickej fakulte TV Mediálka.

Bc. Dávid Palaščák
Foto: archív PU v Prešove

FZO predviedla tlkot srdiečka pred narodením

Na Dni otvorených dverí Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý sa konal 14. februára 2013, sa z Katedry pôrodnej asistencie zúčastnili dve študentky, Natália Némethová a Juliana Serenčková. Obe druháčky si na túto aktivitu pripravili nielen vhodnú prezentáciu odboru, ale aj propagačné materiály, ktoré bežne používame počas výučby, a tiež pri prezentácii odboru pôrodná asistencia na podujatiach. Najväčším lákadlom, ktoré si pripravili, bol simulačný tehotenský model na počúvanie oziev a demonštráciu vonkajších pôrodných hmatov. Záujemcovia si tak mohli na vlastné uši vypočuť tlkot srdiečka plodu a vyskúšať vyhmatať polohu plodu.

Z pohľadu študentov môžeme konštatovať, že táto veľkolepá aktivita univerzity, v spolupráci so študentmi jednotlivých fakúlt a poverených pedagógov, bola úspešná, a tzv. „Open day“ bol prínosom nielen pre záujemcov o štúdium na našej alma mater, ale aj pre samotných zainteresovaných študentov.

Natália Némethová, Juliana Serenčková
Katedra pôrodnej asistencie, FZO PU, Foto: archív PU v Prešove

Mapy a laboratóriá na FHPV

Deň otvorených dverí na Prešovskej univerzite v Prešove hodnotím ako veľmi úspešnú akciu. V dnešných časoch neustálej reklamy z každej strany je kvalitná prezentácia s možnosťou chytiť si, ochutnať a zažiť na nezaplatenie. Tiež je veľmi dôležité zlepšovať imidž vysokého školstva, a teda aj našej univerzity. Obe tieto myšlienky Deň otvorených dverí splnil na 100%. Pevne verím, že študenti stredných škôl si odniesli hodnotné vedomosti a skvelé zážitky, čomu určite prispela organizácia dňa otvorených dverí s mottom – študenti študentom. Mnohí sa určite rozhodli študovať na našej alma mater.

Fakulta humanitných a prírodných vied pristúpila k organizovaniu Dňa otvorených dverí na PU so všetkou vážnosťou. Vedenie fakulty, študenti a katedry sa spojili a zorganizovali niekoľko sprievodných akcií na fakulte. Návštevníci našej fakulty mali možnosť sa stretnúť s vedením fakulty, kde sa mohli dozvedieť o vynikajúcich medzinárodných hodnoteniach našej fakulty. Prakticky si vyskúšať tvorbu máp, fyzikálne pokusy či pozrieť si špičkové laboratóriá vo viacerých oblastiach výskumu v prírodných vedách. Veľmi sa teším a ďakujem, že som mohol byť súčasťou DOD PU.

Mgr. Martin Angelovič, doktorand, Katedra geografie FHPV PU
Foto: archív PU v Prešove

FŠ s moderným prístrojom

Fakulta športu ako organizačná súčasť univerzity sa snaží vždy aktívne vstupovať do projektov, ktoré patria do koloritu života univerzity. Rovnako to bolo aj v rámci akcie pod názvom Deň otvorených dverí (DOD), kde sme sa ako fakulta telovýchovného zamerania (podotýkam, že jedna z dvoch na Slovensku) pokúsili osloviť potenciálnych uchádzačov o štúdium.

V prezentácii fakulty sme stavili na jednoduchosť poskytovaných informácií vo forme bulletinu a predovšetkým videozostrihom toho najlepšieho, čo môžu študenti počas štúdia na našej fakulte zažiť, a to sú kurzy. Okrem toho sa do prezentácie fakulty aktívne zapojilo aj vedenie Fakulty športu PU, ktoré v jednej z miestností univerzitného kampusu poskytovalo záujemcom prierezové informácie, od prijímacích skúšok, až po samotné možnosti a predmety štúdia.

Pre tých, ktorí mali záujem dozvedieť sa ako sú na tom so zložením tela, sme mali v stánku pripravenú možnosť otestovať sa na prístroji InBody, ktorý analyzuje telo z hľadiska základných zložiek (tuk, svalová hmota, voda v tele, minerály, proteíny). Túto možnosť využilo niekoľko desiatok záujemcov a nielen z radov uchádzačov o štúdium.

Program DOD sme zakončili prednáškou naslovovzatého odborníka doc. PhDr. Eugena Lacza, PhD., ktorý vystúpil s témou „Diagnostika trénovanosti v športe“. Vo svojej dlhoročnej trénerskej kariére pôsobil pri viacerých družstvách a vychoval niekoľko olympionikov. Týmto sa chcem za organizačný výbor celouniverzitného dňa otvorených dverí poďakovať univerzite za vytvorenie priestoru pre vlastnú prezentáciu a nemenej sa chcem poďakovať všetkým kolegom, ktorí sa aktívne podieľali na fungovaní, či už prezentačného stánku, alebo pri podávaní podrobných informácií uchádzačom.

Mgr. Pavol Čech, Foto: archív FŠ PU v Prešove

Pedagogická fakulta otvorila svoje „DVERE“

Pedagogická fakulta otvorila svoje dvere pre potencionálnych záujemcov počas niekoľkých dní otvorených dverí (DOD). Avizované a každoročne organizované fakultné DOD sa konali 7. a 9. 2. 2013, počas ktorých budúci študenti, v sprievode členov Študentskej rady Pedagogickej fakulty PU, mali možnosť získať informácie o štúdiu na PF PU a zároveň vidieť priestory, v ktorých sa výučba realizuje. V neposlednom rade stretnúť sa a diskutovať s členmi katedier o otáznikoch, ktoré študentom víria v hlavách pri rozhodovaní sa o možnostiach pokračovania v budúcom štúdiu.

Počas celouniverzitného DOD sa PF PU prezentovala prostredníctvom bezprostredného kontaktu s vyučovacím procesom, na ktorom sa mali možnosť zúčastniť a zároveň vnímať aj neštudijnú časť, ktorú PF PU ponúka.

Fakultné aj univerzitný DOD sa tešili veľkému záujmu zo strany študentov SŠ a veríme, že tieto DOD utvrdili študentov v rozhodnutí prihlásiť sa na našu fakultu.

Jana Konfederáková, PF PU, Foto: archív PU v Prešove

FM PU bola univerzitná aula „malá“

Neočakávane veľký a intenzívny záujem zo strany potenciálnych uchádzačov o štúdium pozitívne prekvapil do istej miery aj samotných organizátorov. Stánok Fakulty manažmentu, až po okraj naplnený informačnými materiálmi, už v prvých minútach po otvorení dverí univerzity obkolesili stovky študentov stredných škôl. „Bolo veľmi motivujúce vidieť dlhé rady študentov pýtajúcich sa na ponuku štúdia na Fakulte manažmentu. Ako členovia organizačného tímu sme si nemohli priať lepší začiatok dňa,“ skonštatovali členovia organizačného tímu – Mgr. Martin Mudrík, Ing. Ľudovít Nastišin a Kristián Harizal.

Multimediálne vstupy Fakulty manažmentu PU v Prešove, realizované v univerzitnej aule, pomohli dotvoriť jedinečnú a neopakovateľnú atmosféru podujatia. **Už počas prvého premietania bolo naše „kino“ takmer do posledného sedadla „vypredané“.** V priebehu celého dňa otvorených dverí, 14. februára 2013, boli realizované dve prednášky, prezentačné vystúpenia a množstvo zaujímavých a prínosných dialógov s prítomnými uchádzačmi na všetky témy, ktoré ich zaujímali. Počas prezentácií sme zaznamenali pozoruhodne vysoký záujem študentov, ktorý prekročil aj možnosti kapacitne v súčasnosti najväčšej auly Prešovskej univerzity v Prešove. Na prezentáciách a dialógoch sa v uvedený deň zúčastnil dekan FM PU doc. Ing. Ladislav

Sojka, CSc., prvý prodekan fakulty a zároveň prodekan pre vedu a výskum prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D., prodekan pre vzdelávanie doc. Ing. Juraj Tej, Ph.D. a Ing. Emília Huttmanová, Ph.D., prodekan pre prax, uplatnenie absolventov, kvalitu a rozvoj Ing. Ján Vravec, Ph.D. ako aj ďalší zástupcovia vedenia Fakulty manažmentu. K prezentácii vo vzťahu k praxi výrazne prispel podpredseda akademického senátu fakulty, člen akademického senátu univerzity, člen správnej rady univerzity a zástupca Expertnej a podnikateľskej rady Fakulty manažmentu PU v Prešove PhDr. Radovan Bačík, Ph.D. MBA. Hlavnú prezentáciu v Aule č. 103 vo vysokoškolskom areáli viedol prvý prodekan fakulty a garant všetkých 3 stupňov štúdia na fakulte prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D. Členovia vedenia fakulty zoznámili záujemcov s možnosťami štúdia na našej fakulte, následne počas takmer hodinovej diskusie postupne zodpovedali publiku na všetky otázky. Významným orgánom pre fakultu manažmentu je jej Expertná a podnikateľská rada. O jej pozitívach a konkrétnych prínosoch pre uplatnenie absolventov fakulty v praxi poinformoval prítomných PhDr. Radovan Bačík, Ph.D. MBA, ktorý popri pôsobení na Katedre marketingu a medzinárodného obchodu Fakulty manažmentu PU v Prešove súčasne riadi aj klub absolventov fakulty. Prítomným priblížil spoluprácu fakulty a jej študentov so subjektmi hospodárskej praxe, aj príklady uplatnenia významných úspešných absolventov fakulty. „Vzduch bol doslova nabitý energiou a priateľskou atmosférou,“ skonštatovala Mgr. Nella Svetozarovová. Zástupcovia vedenia fakulty boli po prednáškach uchádzačom o štúdium k dispozícii počas celého dňa.

Deň otvorených dverí PU v Prešove významne doplnil plejádu dní otvorených dní, ktoré každoročne organizuje Fakulta manažmentu samostatne. Stretnutia zástupcov vedenia s potenciálnymi uchádzačmi o štúdium na FM PU v Prešove, doplnené o projekciu filmu o Fakulte manažmentu, prezentácie členov vedenia a bohatú diskusiu, v dňoch 15. decembra, 26. januára, 16. februára, 2. marca a 16. marca, prebehli v aule PU v priateľskej atmosfére a navštívilo ich spolu vyše 300 záujemcov.

prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D., PhDr. František Pollák
PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, Ph.D.

Foto: Ing. Ľudovít Nastišin

GTF otvorila dvere potenciálnym záujemcom

Deň, kedy v Prešove vykuklo prvé jarné slnko - 27. február 2013 bol pre Gréckokatolícku teologickú fakultu Prešovskej univerzity Dňom otvorených dverí pre všetkých študentov končiacich ročníkov stredných škôl, ktorí sa rozhodujú kam na vysokú školu. Vedenie fakulty, rovnako ako každý rok, predstavilo zaujímavé študijné programy, ktoré sú v stabilnej ponuke a tiež nový atraktívny odbor - Multikultúrne európske štúdiá. Prodekan fakulty pre doktorandské štúdium a rozvoj doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., priblížil históriu fakulty, súčasnosť a jej vynovené priestory, nezabudol spomenúť ani duchovný život fakulty i mimo nej, hlavne v Gréckokatolíckom mládežníckom pastoračnom centre. Prodekan pre vzdelávaciu činnosť a akreditáciu PhDr. Jaroslav Coranič, PhD., predstavil aktuálne programy štúdiá vo všetkých stupňoch. Po diskusii sa záujemcovia o štúdium rozdelili do dvoch skupín a doktorandi ich previedli fakultou. Mali možnosť prezrieť si študijné miestnosti, kaplnku, knižnicu, zasadacia miestnosť a reprezentačné priestory fakulty. Záujemcovia o štúdium mali možnosť aktívne sa zapojiť do animácií, ktoré pripravili študentky 3. ročníka v odbore Animátor voľnočasových aktivít. Fotografie sú dôkazom toho, že bolo veselo. Súčasťou prehliadky bola aj návšteva bufetu Akademik, kde na prítomných čakalo občerstvenie. Popri prehliadke fakulty si mohli študenti pozrieť expozíciu na biskupskom úrade, ktorá je venovaná životu a dielu blahoslaveného biskupa Petra Pavla Gojdiča. Na fakultu počas Dňa otvorených dverí zavítali Prešovčania, Košičania, Kežmarčania, Svidničania a Humenčania.

Mgr. Silvia Oščipovská, Foto: archív GTF PU Prešov

DOD 2013 aj na PBF PU v Prešove

Dlhoročnou tradíciou je, že Prešovská univerzita v Prešove otvára svoje brány pre študentov stredných škôl. Tohto roku to bolo niečím výnimočné. Celouniverzitná akcia trvala v jeden deň, pre všetky fakulty. Každá fakulta sa prezentovala vo svojich priestoroch a zároveň aj v budove univerzity, kde bolo vytvorené tzv. „Univerzitné mestečko“.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta vznikla v roku 1950. Jej 63-ročná existencia priniesla niekoľko výrazných zmien. V súčasnosti majú záujemcovia o štúdium možnosť výberu medzi odbormi pravoslávna teológia a sociálna práca v programe charitatívna a sociálna služba, a to v internej i externej forme. Päť katedrií „zastrešuje“ výučbu jednotlivých predmetov. Úspešnosť uplatnenia absolventov je vysoká. Formálne vzdelávanie je doplnené možnosťou mimoakademických aktivít. Bratstvo pravoslávnej mládeže – SYNDESMOS, Neformálna skupina dobrovoľníkov SMILE a OZ Angelos realizujú v rámci svojej pôsobnosti mnohé dobrovoľnícke podujatia.

V čase od 10.00 – 15.00 prišlo na spomínaný deň otvorených dverí do priestorov PBF mnoho študentov, kde boli pripravené propagačné materiály, informačné prezentácie. Najväčším prínosom tohto dňa boli pre spomínaných študentov zaujímavé a plnohodnotné prednášky prednesené v aule PBF zo strany našich pedagógov. Po skončení prednášok mali študenti priestor na otázky smerujúce nielen prednášajúcim, ale mali možnosť získať cenné informácie o štúdiu na PBF aj od súčasných študentov.

Deň otvorených dverí ukázal potenciálnym adeptom o štúdiu na univerzite, akou formou sa študuje na fakultách Prešovskej univerzity v Prešove.

Radoslav Legdan, Štefan Mikula, Bc. Ivana Kriššáková, Bc. Kamil Roško, Foto: archív PBF PU

Prešovská univerzita začala písať Dejiny Prešova

V budove rektorátu Prešovskej univerzity v Prešove sa 27. 2. 2013 uskutočnilo oficiálne podpísanie autorských zmlúv k vytvoreniu 1. dielu spoločného slovesného diela Dejiny Prešova. Na unikátnej publikácii spolupracuje Prešovská univerzita v Prešove a mesto Prešov už od roku 2008.

Na podpisovaní sa zúčastnilo vedenie Prešovskej univerzity v Prešove, zástupcovia mesta a autori jednotlivých častí monografie. Posledné podobné dielo vyšlo v druhej polovici 20. storočia a podľa slov rektora Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. je potrebné spracovať aj súčasné obdobie a naša univerzita disponuje dostatočnou expertnou kapacitou, aby zvládla taký rozsiahly projekt. „Okrem toho som presvedčený, že sa vytvoria predpoklady na pokračovanie ďalších aktivít. Mohlo by to následne vyústiť do encyklopédie, či atlasu mesta Prešov a ďalších žánrov, ktoré predstavujú tretie najväčšie mesto na Slovensku odbornej verejnosti,“ dodal rektor.

Myšlienka vzniku unikátnej monografie vznikla po konzultácii vedenia univerzity a mesta Prešov a mala by sa skladať z troch častí. „Projekt mesta a univerzity ráta s tromi dielmi Dejín Prešova. Prvý diel by mal spracovávať dejiny mesta od najstarších čias do roku 1948, druhý diel od roku 1948 po súčasnosť a tretí diel sa má týkať dejín prímestských častí alebo mestských častí ako sú Solivar, Nižná Šebastová, Šalgovík, ktoré až do druhej polovice 20. storočia boli samostatnými obcami, resp. mestečkami,“ uviedol prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu prof. PhD. Peter Kónya, PhD.

Obsahovú stránku prvého dielu svojou výskumnou činnosťou zabezpečia odborníci z Prešovskej univerzity v Prešove, ktorí podpísali s vedením univerzity a zástupcami mesta autorské zmluvy. Prvý diel monografie Dejiny Prešova zostávajú títo autori: prof. PhD. Peter Kónya, PhD., Mgr. Ján Adam, PhD., doc. PhD. Miloslava Bodnárová, CSc., prof. PhD. Karol Horák, CSc., doc. PhD. Peter Káša, CSc., prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD., PhD. Božena Tomášová, doc. PhD. Marián Vizdal, CSc., Mgr. Astrid Derfiňáková a Mgr. Marcela Domenová.

Mesto Prešov zabezpečuje predovšetkým finančnú stránku projektu. „My sa musíme posnažiť v priebehu tohto roku zabezpečiť ďalšie finančné prostriedky na tento úžasný projekt a verím, že sa nám to v priebehu roka podarí,“ povedal viceprimátor mesta JUDr. René Pucher.

Jednou z tém, ktorá bude v publikácii zmapovaná, bude aj literatúra, ktorú vypracuje doc. PhD. Peter Káša, CSc. z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove: „V minulosti sa urobil obrovský výskum, je množstvo materiálov, prameňov, ktoré už boli vydané v antológiách a podobne. Bude potrebné tieto veci opäť prečítať a pomenovať novým jazykom. Dôležité je asi nájsť si nový jazyk, nový kód, ktorý bude zaujímavý pre čitateľov, aby to nezostalo v rovine suchých faktov a štatistických údajov, ale aby Dejiny Prešova boli pre čitateľov príjemným dobrodružstvom.“

Prvý diel Dejín Prešova by mal byť dokončený začiatkom budúceho roka.

Bc. Vladimíra Čajová
Foto: archív PU v Prešove

Úspešnosť slovenských fakúlt a vysokých škôl vo svetle hodnotení ARRA

Nezávislá Akademická rankingová a ratingová agentúra ARRA uverejnila nedávno už svoje ôsme hodnotenie fakúlt slovenských vysokých škôl. Ide už o dostatočne zaujímavý časový rad údajov, z ktorého je možné získať informácie o udržateľnosti a miere úspešnosti jednotlivých fakúlt a vysokých škôl. Napriek tomu, že metodika hodnotenia sa v priebehu tohto osemročného obdobia viackrát menila a menil sa aj počet zohľadňovaných skupín fakúlt podľa odborov, je možné predpokladať, že ak sa fakulta trvalo alebo často umiestňuje na jednej z medailových pozícií, signalizuje to vysokú kvalitu vzdelávacích a výskumných/umeleckých aktivít.

Analýza medailových umiestnení fakúlt prináša zaujímavé čísla. Počas ôsmich rokov sa aspoň raz na niektorej z medailových pozícií umiestnilo 49 fakúlt a 2 vysoké školy, ktoré sa nečlenia na fakulty. Z nich však už len 9 sa na medailovej pozícií umiestnilo v každom roku hodnotenia. Boli to Fakulta chemickej a potravinárskej technológie Slovenskej technickej univerzity v Bratislave (8 x prvá), Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach (8 x prvá, nečlení sa na fakulty), Fakulta matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave (7 x prvá, 1 x druhá), Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine (7 x prvá, 1 x druhá), Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove (4 x prvá, 3 x druhá), Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (3 x prvá, 4 x druhá), Farmaceutická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (1 x prvá, 5 x druhá), Prírodovedecká fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (1 x prvá, 2 x druhá), Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene (0x prvá, 6x druhá) a Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (0 x prvá, 5 x druhá). Tieto fakulty si teda udržiavajú vysokú pozíciu a kvalitu vo svojej oblasti pôsobenia. Zaujímavé výsledky prináša aj inventarizácia medailových umiestnení fakúlt podľa jednotlivých univerzít a vysokých škôl. Odráža ich veľkosť a diverzitu, pričom je evidentné, že odborovo diverzifikované univerzity, s fakultami umiestnenými vo viacerých skupinách, majú väčšiu šancu získať medailové umiestnenie ako univerzity, ktorých drvivá väčšina fakúlt je v jednej skupine, a teda si vzájomne konkurujú. Pravdepo-

dobnosť umiestnenia na medailových priečkach je tiež ovplyvnená rozdielnou početnosťou hodnotených skupín fakúlt. Na druhej strane je však náročné udržiavať vysokú úroveň kvality v pestrej palete oblastí poznania, čiže ak sa ich fakulty dokážu presadiť vo väčšom počte skupín, je to určitý signál o ich vysokej kvalite.

Jednoznačne najúspešnejšia je Univerzita Komenského v Bratislave. Aspoň jeden výskyt na medailovej pozícií zaznamenalo 11 fakúlt z tejto univerzity, pričom celkovo získala 63 medailových umiestnení, z toho 29 na prvom, 21 na druhom a 13 na treťom mieste. Na druhom mieste sa umiestnila Slovenská technická univerzita v Bratislave (3 fakulty, 16 medailových umiestnení, 8 x prvé, 5 x druhé a 3 x tretie). Na treťom mieste sa umiestnila Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach (bez fakúlt, 8 medailových umiestnení, 8 x prvé). K ďalším úspešným univerzitám sa zaradili (podľa počtu prvých miest) Trnavská univerzita v Trnave (4 fakulty, 14 medailových umiestnení, 6 x prvé, 5x druhé a 3 x tretie), Prešovská univerzita v Prešove (5 fakúlt, 14 medailových umiestnení, 5 x prvé, 4x druhé, 5 x tretie), Vysoká škola múzických umení v Bratislave (3 fakulty, 9 medailových umiestnení, 3 x prvé, 2 x druhé a 4 x tretie), Technická univerzita v Košiciach (2 fakulty, 6 medailových umiestnení, 3 x prvé, 2 x druhé a 1x tretie), Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach (4 fakulty, 17 medailových pozícií, 2 x prvé, 5 x druhé a 10 x tretie), Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (3 fakulty, 12 medailových pozícií, 2 x prvé, 4 x druhé, 6 x tretie), Ekonomická univerzita v Bratislave (2 fakulty, 10 medailových pozícií, 2x prvé, 1 x druhé, 7 x tretie), Akadémia umení v Banskej Bystrici (2 fakulty, 3 medailové pozície, 1 x prvé, 2 x tretie). Na ostatných univerzitách sa nepodarilo dosiahnuť niektoré z fakúlt prvenstvo vo svojej skupine. Najviac druhých miest z nich zozbierali Technická univerzita vo Zvolene (6) a Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (5).

Ukazuje sa teda, že aj jednoduchá bilancia medailových umiestnení fakúlt v osemročnom hodnotení agentúrou ARRA nám poskytuje určitý obraz o kvalitatívnej diferenciácii slovenských vysokých škôl.

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: archív PU v Prešove

Pamätnica Prešovskej univerzity v Prešove

Oslavy 15. výročia Prešovskej univerzity v Prešove priniesli okrem veľkého množstva rôznorodých podujatí aj netradičné publikácie. Jednou z nich je Pamätnica, o ktorej sme sa porozprávali s členom editorského tímu doc. PhDr. Eduardom Lukáčom, PhD.

1. O čom je unikátna publikácia Pamätnica?

Publikácie tohto druhu majú neoceniteľný prínos pre dokumentáciu histórie školstva, pochopenie vývoja danej inštitúcie, reflexiu splnených túžob, či poučenia sa z prípadných neúspechov. Pamätnica je obsahovo členená na niekoľko častí. V prvej sú uvedené príspevky vedenia PU – rektora, prorektorov a prorektorky, kvestorky a predsedníčky Akademického senátu PU. Jej súčasťou je i pohľad na Prešov ako mesto s bohatými školskými i akademickými tradíciami. V druhej časti dekáni a dekantky ôsmich fakúlt prezentujú ich vývoj s dôrazom na obdobie posledných pätnástich rokov. Riaditelia a riaditeľky celouniverzitných výskumných, vedecko-pedagogických a ostatných pracovísk dostali priestor v pomyslenej tretej časti publikácie, ktorej súčasťou je i pohľad na najvýznamnejšie umelecké a športové úspechy. Prílohy dokumentujú personálne zabezpečenie výkonu vybraných funkcií na univerzitnej a fakultnej úrovni, profesorov a docentov fakúlt, nositeľov titulu Doctor honoris causa a prehľad podujatí konaných pri príležitosti jubilea univerzity.

2. Kde vznikla myšlienka zostavenia Pamätnice?

Návrh na vydanie Pamätnice bol jedným z výsledkov rokovania vedenia PU, ktoré sa zaoberalo prípravou jednotlivých podujatí pripravovaných k 15. výročiu ustanovenia Prešovskej univerzity v Prešove. Táto idea bola následne rozpracovaná na niekoľkých zasadnutiach Komisie pre zostavenie publikácií k 15. výročiu založenia Prešovskej univerzity v Prešove, ktorej predsedom bol prvý prorektor prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.

3. Ako dlho sa na publikácii pracovalo a kto sa na jej spracovaní podieľal?

Prípravné práce trvali takmer dva roky. Je potrebné si uvedomiť, že bolo potrebné „učesať“ texty z ôsmich fakúlt, z ktorých je každá jedinečná vo svojej pedagogickej a vedecko-výskumnej profilácii, ako aj príspevky o celouniverzitných pracoviskách. Početný autorský tím tvorili členovia vedenia PU, dekáni a dekantky fakúlt, riaditelia a riaditeľky celouniverzitných pracovísk a autori prezentujúci umeleckú a športovú činnosť na univerzite.

4. Pri akej príležitosti bola publikácia vydaná?

Vedenie PU, na čele s rektorom prof. RNDr. R. Matlovičom, PhD., si vhodne rozložilo sily v rámci prezentácií dvoch publikácií. Tá prvá, obrazová publikácia o 15 rokoch existencie PU, bola slávnostne uvedená do života 28. novembra 2012, v prvý deň medzinárodnej vedeckej konferencie „Univerzita v kontexte zmien“, v honosných priestoroch jednej z našich najvýznamnejších školských budov – v budove Evanjelického Kolégia. Pamätnicu, ktorá zachytáva stav inštitúcie takmer do konca r. 2012, predstavil p. rektor členom akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove na Novoročnej čaši vína, ktorá 29. januára 2013 symbolicky uzatvorila tri kvinténiá života našej Alma mater a zároveň otvorila novú etapu jej pôsobenia.

5. Ako sa Vám na knihe pracovalo?

Na zostavovaní publikácie spolupracoval tím editorov, ktorý viedol prvý prorektor prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. a okrem mňa boli jeho členmi Ing. Peter Haľko a Mg. Kamila Urmaničová. Autorom obálky je Mgr. Jaroslav Ondo, PhD. O postupe prác na Pamätnici sa samozrejme zaujímal aj pán rektor, ktorý na pravidelných stretnutiach s editorským tímom prispel cennými radami a skúsenosťami k jej finálnej podobe. Každá spolupráca tohto druhu prináša neopakovateľné skúsenosti pri vzájomnej komunikácii, textovej kontrole, kompletizácii obrazových a textových príloh a pod. Editori v plnej miere využili svoje predchádzajúce skúsenosti a na základe zodpovedného prístupu a vhodného rozdelenia si čiastkových úloh práca na finálnej podobe prinášala minimum neočakávaných situácií.

Bc. Vladimíra Čajová, Foto: archív PU v Prešove

Čítanie slovenských povestí v japončine

Ústav ázijských štúdií (UAŠ) Prešovskej univerzity v Prešove, v spolupráci s organizáciou NIHONGO SALON so sídlom v Tokiu, Veľvyslanectvom Japonska v SR a Univerzitnou knižnicou PU, zorganizoval 21. novembra 2012 jedinečné podujatie s názvom „Čítanie slovenských povestí v japončine“. Okrem propagácie japonského jazyka a kultúry bolo cieľom tohto podujatia prezentovať výsledky výučby japonského jazyka na Prešovskej univerzite v Prešove pod vedením japonských lektorov Emiko a Ara Chikashige.

Celkom 18 študentov PU sa predstavilo publiku čítaním známych slovenských povestí o hradoch a zámkoch v japonskom jazyku. Prítomní účastníci ocenili ich snahu a schopnosť čítania japonského textu (o preklad slovenských povestí sa postarali obaja japonskí lektori). So záujmom si účastníci podujatia tiež vypočuli autentické čítanie známej japonskej povesti „Heike-monogatari“ (stredoveký príbeh rodu Taira) v interpretácii Sakurako Yoneda a slovenské ľudové piesne v pôsobivej speváckej interpretácii pána Yonedu. Oba ja sú členmi organizácie NIHONGO SALON a spolu s ďalšími japonskými partnermi MANYOUSHI Inc. a SOJITZ FOUNDATION sa významne podieľali na príprave a organizácii podujatia.

Jedným z najväčších prínosov zaujímavého slovensko-japonského večera bolo ďalšie hlbšie vzájomné spoznávanie slovenskej a japonskej kultúry a aktívne zapojenie sa študentov Prešovskej univerzity v Prešove, Gymnázia J. A. Raymana v Prešove, a tiež frekventantov kurzov japonského jazyka z radov verejnosti. Študenti z gymnázia si pripravili aj malú dramatizáciu staro-japonskej povesti „Momotaró“ (Broskyňový chlapec) s využitím animácie. Ich výkon sa poslucháčom veľmi páčil a právom ho odmenili najväčším potleskom.

V ďalšej neformálnej časti programu pripravili členovia skupiny NIHONGO SALON zaujímavé súťažné spojené s odovzdávaním suvenírov a prezentáciu obliekania typického japonského kimona. V rozhovorech prejavili účastníci podujatia želanie zopakovať takúto akciu aj v roku 2013.

Mgr. Aro Chikashige, odborný referent UAŠ PU
Foto: archív UAŠ PU

Prešovská univerzita úspešne ukončila prestížny jazykový kurz

Na Prešovskej univerzite v Prešove pred pár týždňami oficiálne ukončili Intenzívny kurz slovenského jazyka pre Erasmus študentov – EILC. Kurz sa koná iba v krajinách, ktorých oficiálny jazyk je vo svetovom meradle menej propagovaný a využívaný. Organizovať tento kurz je pre každú univerzitu prestížnou výsadou. Projekt EILC Prešov 2013 sa konal od 21. 1. do 8. 2. 2013 v Prešove. Účastníkov kurzu tvorilo sedemnášť študentov zo šiestich krajín, ktorí sa na pôde Prešovskej univerzity v Prešove vzdelávali v základoch slovenského jazyka. Kurz bol organizovaný v spolupráci s lokálnou sekciou Erasmus Student Network ESN UNIPO Prešov, ktorej členovia sa postarali o bohatý program denných aktivít, ktoré sprostredkovali zahraničným študentom neopakovateľné zážitky.

Erasmus študenti si tak mohli, aj vďaka univerzitnej jedálni U magistra, užiť napríklad slovenský večer, ktorý im priblížil slovenskú kultúru, zvyky a kuchyňu a medzinárodný večer, ktorý im pomohol prezentovať svoje vlastné zvyky ostatným účastníkom kurzu. Ukrátení neboli ani o krásy Slovenska mimo Prešova. Vidieť mohli Ľubovniansky hrad a skanzen, Tatry a súťaž vo vyrezávaní sôch z ľadu Tatry Ice Master 2013, bardejovské kostolíky a mnoho ďalších. Po mesiacoch príprav a troch týždňoch usilovnej práce sa museli pedagógovia Prešovskej univerzity v Prešove a rovnako aj členovia ESN UNIPO Prešov rozlúčiť so zahraničnými študentmi, ktorí sa následne rozprchli na univerzity po celom Slovensku, kde sa bude konať ich mobilita Erasmus.

Pavol Leľák, Foto: autor

Športovci vedia aj plesať

Je notoricky známe, že najlepšia zábava je s telocvikármi, čo sa 14. 12. 2012 v priestoroch ODK v Prešove rozhodne potvrdilo.

Tento 8. ročník Plesu Fakulty športu PU v Prešove a už v poradí 20. výročie Plesu telocvikárov sa niesol v atmosfére tematického Jamesa Bonda a v neposlednom rade v duchu vyhlásenia nového nástupcu dekana. Prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., po ôsmich úspešných rokoch od založenia a vedenia fakulty, odovzdal svoje dekanské žezlo dlhoročnému kolegovi doc. PaedDr. Pavlovi Ružbarskému, PhD., s priáním, aby sa všetky jeho vízie naplnili.

Ako to už na telocvikárskych plesoch býva, prváci sa nevyhli imatrikulácii a tento rok na nich čakalo príjemné prekvapenie, pretože sa stali debutovými tanečníkmi tanca Belgijka, ktorý, veríme, že sa stane tradíciou plesu. Program celého večera, sprevádzaný moderátorským duom z radov telocvikárov, zavŕšila bohatá tombola.

Tohto roku sme sa tešili z historicky najvyššej účasti, a preto veríme, že počet priaznivcov a priateľov telocvikárov bude ročne už len stúpať.

Ivana Faměrová,
študentka 3. ročníka FŠ PU
Foto: archív FŠ PU v Prešove

FrancUFOni11 Pas de pitié!

V prešovskom klube Wave sa 1. decembra 2012 uskutočnil večer (nielen) francúzskej hudby pod názvom FRANCUFONI. Francúzska aliancia Košice, Katedra francúzskeho jazyka a literatúry IRKF FF PU, Gymnázium J. A. Raymana a klub Wave spojili svoje sily a opäť zorganizovali toto tradičné podujatie, v poradí už siedmykrát. Predstavili sa tu študenti z rôznych kútov Slovenska (Laurencia Tomková z Prešova, Miriam Pufflerová z Banskej Bystrice a Daniela Štarková z Košíc) repertoárom piesní od frankofónnych interpretov, no tiež prezentovali svoju vlastnú tvorbu.

Zlatým klincom programu bola kapela z Banskej Bystrice *Pas de pitié!*. Zaujali širokým výberom skladieb od známych spevákov, ako napríklad Edith Piaf, Joe Dassin alebo Paris Combo, v podaní spevákov Janky Olejovej a Matúša Kucbela. Ak dovtedy bola atmosféra príjemná a uvoľnená, tak pri Matúšovom vystupovaní ľudí priam dvíhalo zo stoličiek – okolo polnoci sa nenašiel sediaci človek, všetci boli vo víre tanca. Nefrankofónne publikum sa zabávalo rovnako dobre ako aj hostia z Francúzskej aliancie. Všetci odchádzali s príjemným zážitkom, očakávajúc ďalší francúzsky večer plný hudby.

Miriam Pufflerová,
študentka francúzštiny, FF PU v Prešove
Foto : greatmilan

Animačný maratón Fakulty manažmentu PU 2012

Nový študijný program na Fakulte manažmentu PU v Prešove „Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo“, v študijnom odbore 8.1.1 Cestovný ruch má vo svojom študijnom pláne viacero predmetov týkajúcich sa praktických výstupov. K jedným z nich patrí študijný predmet Športovo-rekreačné služby a animácia. V tomto predmete by si mali študenti okrem teoretických vedomostí osvojiť aj praktické zručnosti a návyky pri animačných aktivitách.

K uvedenému prispelo aj zorganizovanie akcie s názvom „Animačný maratón FM PU 2012“, ktorá trvala štyri hodiny, počas ktorých sa študenti aktívne zapojili do širokého spektra animačných aktivít, vrátane jogových a meditačných cvičení, maľovania na telo, ale aj animačných hier či výroby ikebán, ozdôb a ďalších animačných aktivít.

Celý animačný program sa niesol v príjemnej atmosfére s moderovaním a hudbou. Organizátormi tohto podujatia boli PaedDr. Ivan Uher, PhD. a PaedDr. Milena Pullmannová Švedová, PhD.

Touto cestou chceme poďakovať vedeniu FM PU v Prešove za možnosť zorganizovania tohto podujatia a jeho podporu. Veríme, že k takýmto záujmovým akciám vo vzťahu k štúdiu predmetu športovo-rekreačných služieb a animácie pribudnú pre študentov turizmu, hotelierstva a kúpeľníctva aj ďalšie podobné akcie v budúcnosti.

PaedDr. Milena Pullmannová Švedová, PhD., PaedDr. Ivan Uher, PhD.

Foto: archív Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU

Aby im v duši pusto nebolo...

*Nevedia prečo,
no veľmi im to treba.
A možno ešte viacej ako chleba.
Aby im v duši pusto nebolo.
Aby ich mali radi okolo.*

Milan Rúfus

Známy a každoročne očakávaný vianočný príbeh znovu ožil. Koncom minulého roka, v blížiacej sa atmosfére Vianoc, sme mali možnosť nakrátko sa pozastaviť a svoje zmysly a myšlienky zamerať smerom, kde sa odohráva tajomný príbeh...

Motívy zvestovania, putovania Márie a Jozefa, hľadania nocľahu v Betleheme, vytvorili krásny živý obraz anjelov, betlehemskej hviezdy, narodenia Ježiška i klaňania sa pastierov a troch kráľov. Príbeh obohatený krásnymi vianočnými piesňami a koledami prišli predstaviť študenti psychopédie bakalárskeho a magisterského stupňa z Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove pod odborným vedením dr. Lucie Hrebeňárovej z Katedry špeciálnej pedagogiky a dr. Klaudie Košalovej z Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy, a to deťom v Detskom domove na Ul. Požiarnej č. 3 v Prešove.

Študenti sa predstavili v hudobno-pohybovom vystúpení naplnenom emóciami, príjemnou hudbou, pohybom, piesňami a koledami, ktoré vyčarili prítomným deťom, vychovávateľom a študentom na tvárach úsmev, radosť i dojatie. Nie pre všetky deti boli Vianoce sviatkom pokoja a rodinnej pohody, nie každé

malo svoje miesto so svojou rodinou pri štedrovečernom stole a nie všetky si našli pod stromčekom nejaký darček.

V príjemnej atmosfére predsviatočného popoludnia nakoniec študenti obdarili deti nielen hudobným prídavkom v podobe spoločne zaspievanej piesne, ale aj vlastnoručne napečenými medovníčkami, ovocím, milým slovom, pohladením. Študenti tak spolu s podanými výkonmi splnili zámer: podeliť sa s krásou, radosťou a harmóniou, a tak aspoň na chvíľu naplniť srdcia všetkým prítomným darom najkrajšieho vianočného posolstva, posolstva lásky.

PaedDr. Klaudia Košalová, PhD.

Foto: archív PF PU v Prešove

Poohliadnutie sa za aktivitami GTF PU

Blahoslavený Ján Pavol II.: „Láska je odpoveď na všetko“

Napriek tomu, že sa nachádzame v pôstnej dobe, na GTF PU máme za sebou aktivity, ktoré sú hodné minimálne printového poohliadnutia.

Už v predstihu, 4. 12. 2012, sa deťúrence zamestnancov GTF mohli tešiť na mikulášsku nádielku, pretože Snehulienka a sedem trpaslíkov z Rozprávokova pripravili priestor na to, aby Mikuláš mohol prísť, rozdať darčeky a potešiť deti v predvianočnom čase. Okrem toho bolo stretnutie so Snehulienkou a jej pomocníkmi poučné, pretože deti mali v rámci zábavy vysvetlené aj to, ako sa správať v lese, čo tam patrí, čo nepatrí, čo je to kamarátstvo i láska, ktorá by mala hýbať svetom stále a nielen na Vianoce.

Stretnutie so známymi speváčkami ľudových i duchovných piesní - Ankou Poráčovou a Monikou Kandráčovou bolo ďalším príjemným spestrením predvianočného obdobia, v priestoroch Gréckokatolíckeho mládežníckeho pastoračného centra. V rámci utorkových posedení pri čaji, sa vrátili do čias detstva a spoločne si zaspomínali na zvyky a tradície i samotné slávenie sviatkov. Známe a krásne hlasy týchto dám, obohatili aj toto posedenie spevom kolied, ku ktorým sa s radosťou pridali aj všetci prítomní. Toto príjemné stretnutie sa zavŕšilo chutnou kapustnicou.

Pred blížiacim sa začiatkom tohto letného semestra študenti, v spolupráci s vedením a zamestnancami fakulty, pripravili 4. fakultný ples, ktorý bol v sobotu, 2. februára 2013, v Raffaello Hall v Prešove. Študenti, zamestnanci a priatelia fakulty sa bavili výborne. V programe vystúpil spevák Martin Husovský, ale aj študenti GTF. Hudobná skupina Chorus robila skvelú atmosféru počas celého večera. Hostí do správneho „drajvu“ dostala aj bohatá tombola.

V stredu, 6. februára, vo fakultnej Kaplnke blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča, bola duchovná obnova, ktorú viedol duchovný správca fakulty ThDr. Peter Tirpák, PhD. Podstatou obnovy bola myšlienka blahoslaveného Jána Pavla II.:

„Láska je odpoveď na všetko.“ Peter Tirpák zdôraznil, že Boh nás pozýva do osobného vzťahu s ním a k jeho poznaniu v ľuďoch okolo nás. Nechýbal čas na osobné rozjímanie a prijatie sviatosti zmierenia a pokánia, nasledoval Akatist k sv. Cyrilovi a Metodovi a liturgia, v ktorej sa prihovril dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., ktorý prítomných povzbudil cez príklad sviece k službe a obetavosti vo vzájomných vzťahoch.

ThLic. Martina Poláková, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Životné a vedecké metamorfózy profesora Ivora Ripku

Pri príležitosti jubilejných križovatiek sa zvykne mnohoaspektovo uvažovať v intenciách dominantného fenoménu života, fenoménu večnému a nezvratiteľnému: času. V súvislosti s profesorom Ivorom Ripkom sa táto fyzikálna entita javí ako nekonečne veľká farebná záhrada plná súkvetí sémantických polí uvitých z voňavých odtienkov metamorfóz slova a v nenávratnom poradí racionálne zasiatych starostlivou, pracovitou a nanajvýš skromnou rukou jej tvorcu. Úrodou zachytávajúcou pohyby i poryvy jeho bytia i umu v tomto nepriestorovom, a predsa prekypujúcom lineárnom kontinuu je jeho reč – slová ním vypovedané či napísané. Radi využijeme túto príležitosť ponúkajúcu a umožňujúcu nahliadnúť do farebných metamorfóz jeho záhrady a pristavíme sa pri záračných organizmom starostlivo hĺbených brázdach, v ktorých z pevných radixov vyrastajú mohutné hniezda súzvučných sém – verné obrazy ich starostlivého tvorcu.

Nezriedka to býva tak, že hodnoty, ktoré nás charakterizujú, dostávame do vienka. V jubilatovi sa snúbi veľmi silná osobnosť otca, nežná a chápaná osobnosť matky – stmelené múdrosťou a kultivovanosťou oboch. Málokto vie, že v deň, keď – ako vravieva – sa bol narodiť v Bratislave, najprv šťastný otec zvedol úspešný boj s matrikárkou o „nezvyčajné“ meno a vzápätí ho – stále v ten istý deň – zapísal za nového člena Matice slovenskej. Detstvo prežíval v Trenčíne, prvej štácii rodičov – stredoškolských profesorov, junáctvo v Poprade, pod milovanými Tatrami, ktoré s kamarátmi – špičkovými horolezcami preliezol veľakrát a ktorých velebnosť intímne pozná. Pod domácim klavírnym krídlom už ako dieťa potajomky nasával bohémsky chochmes, ale aj spoznával tvorivý i ľudský „rozmer“ takých osobností ako Ján Smrek, Alfonz Bednár, Andrej Plávka, Alexander Matuška, Ladislav Novomeský, Vojtech Mihálik, Vladimír Mináč, Dominik Tatar-

ka a mnohých ďalších, pravidelne sa vo štvrtky stretávajúcich v Trenčíne i Poprade v obývačke rodičov.

Ivor Ripka študoval na kežmarskom gymnáziu, po ďalšej zmene školského systému a zrušení gymnázií zmaturoval v r. 1955 na Jedennásťročnej strednej škole v Poprade. Svoju výšku a zlatú pravačku úspešne využíval v basketbalovom družstve juniorov Svitú a dodnes ho láska k športu neopúšťa (radosť mu robí vnučka Zorka, ktorá je výnimočnou mladou plavkyňou a o ktorej budeme určite počuť). Na prekvapenie svojich profesorov sa ako výborný matematik prihlásil na štúdium slovenčiny a francúzštiny na Filozofickú fakultu UK v Bratislave. Prijímacia komisia rozhodla, že francúzštinu (zas, ako vravieva, síce dobré dieťa, ale zlých rodičov) študovať nebude, a presunula ho na štúdium slovenčiny a ruštiny. Dnes za slovenský svet môžeme skonštatovať – vďaka bohu. Štúdium absolvoval r. 1960 obhájením diplomovej práce *Likavský urbár z r. 1625. Slovník a jazykový rozbor*. ako diplomant profesora Jána Stanislava. Dvojročnú vojenskú službu v Trenčíne si spetroval so spolubojovníkmi historikom Pavlom Dvořákom, archivárom Elom Rákošom, knihovedcom Jozefom Tutokym, redaktorom Pavlom Hudíkom študovaním diel existencionalistov. 6. augusta 1962 (teda pred rovnou polstoročnicou) nastúpil do vtedajšieho Ústavu slovenského jazyka SAV; v roku 1968 úspešne obhájil kandidátsku dizertáciu *Dolnotrenčianske nárečia* (monograficky vydané v r. 1975) a stal sa vedeckým pracovníkom JÚLŠ SAV. Osobitný záujem prejavoval o lexiku týchto nárečí a možnosti jej lexikografického spracovania; výsledkom bol *Vecný slovník dolnotrenčianskych nárečí* (1981). V edícii

krátkych slovníkov slovenských nárečí neskôr publikoval *Krátky slovník nárečia slovenského dolnotrenčianskeho* (1997).

V Ústave slovenského jazyka ako „paňske dzecko“ nastúpil do vtedy personálne veľmi silného dialektologického oddelenia. Pravda je však taká, že už vtedy si silno uvedomoval záračné podoby jazyka, keď semo-tamo východniarskemu nárečiu niekedy zrazu nerozumel. Celoživotná túžba poznať a poznávať ho hnala aj tu k odhaľovaniu a systematizovaniu sémantických prienikov foriem. Zapojil sa do vtedy rozsiahleho výskumu slovenských nárečí. Práve účasť na veľkoprojekte slovenskej jazykovedy – *Atlase slovenského jazyka* – významne určila jazykovozemepisné smerovanie jubilanta. Ako aspirant sa podieľal na náročnom získavaní materiálu v teréne, uplatňujúc už vtedy dôsledne prepracované metódy socioterénnych výskumov, autorsky sa podieľal na 1. zväzku Atlasu slovenského jazyka (1968) a neskôr od r. 1973 už ako vedúci dialektologického oddelenia organizačne zabezpečoval vydanie ďalších zväzkov. Posledný, 4. zväzok opisujúci lexiku aj recenzoval. Pochopil obrovskú silu „stratigrafie“ jazyka a v ňom prítomný potenciál komplexnejších interpretácií rozličných vývinových jazykových zmien umožňujúci poznať histo-

(pokračovanie na strane 14)

rickú vývinovú kontinuitu jazyka. Takto získané skúsenosti, ale najmä výborná slavistická príprava ho prirodzene priviedla k slovenskej dialektológii, a to do medzinárodného pracovného kolektívu pripravujúceho *Celokarpatský dialektologický atlas*. Stal sa členom nadnárodného redakčného kolégia, je spoluautorom koncepcie CKDA, autorom máp a komentárov a vedeckým redaktorom 5. zväzku CKDA. Súčasne sa stal členom Medzinárodnej komisie pre jazykové kontakty pri Medzinárodnom komitáte slavistov. V intenciách Ciceroho *Usus magister est optimus*, teda „skúsenosť je najlepším učiteľom“, zužitkúva v teréne, v kartotékach i za stolom získané vedomosti a skúsenosti v štúdiách venovaných teoretickej nárečovej lexikológii a lexikografii, vypracúva koncepciu celoslovenského *Slovníka slovenských nárečí* a autorsky sa podieľa na jeho spracovaní.

V priebehu profilovania koncepcie i s ňou v ambivalentnom vzťahu fungujúcej realizácie analyzoval a skúmal problematiku lexikológie nárečovej lexikografie v mnohých parciálnych štúdiách. Závery výskumov teoretickej dialektológie a metodológie metodicky čisto a inštruktívne sumuje v knižne vydané habilitačnej práci *Aspekty slovenskej dialektológie* (2002). Ako zdatný explorátor si priamo v teréne uvedomoval múdrosť a skúsenostný potenciál ukrytý v živých a spontánných prejavoch spoľahlivých informátorov. Sústavná a systematická práca v oblasti areálovej lingvistiky, ale najmä jazyková vybavenosť a znalosť viacerých slovenských i neslovenských jazykov jubilantovi umožňuje nazrieť do slovensko-slovenských i slovensko-neslovenských jazykových kontaktov, vzťahov a interferencií, ktoré si všimá aj v širšom zábere vo viacerých porovnávacích štúdiách. Počas pracovných pobytov v USA v r. 1989 a 1991 (prípravovaných v spolupráci so slavistickým centrom Indiana University v Bloomingtone) pracoval ako lektor slovenského jazyka (aj ako native speaker), skúmal jazykové prejavy amerických Slovákov v teréne a výsledky skúmaní publikoval vo viacerých štúdiách; v spolupráci s L. Hammerovou zhrnul výsledky výskumu v monografii *Jazyk amerických Slovákov. Speech of American*

Slovaks (1994).

Ako syn stredoškolskej učiteľky zemepisu, ktorej pomáhal tvoriť tzv. slepé mapy, sa spoľahlivo orientuje nielen v mapách jazykových. Táto nežná osobná väzba priviedla Ivora Ripku ku komplexnejšiemu spracovaniu a opisu *zemepisných názvov a obyvateľských mien*, ktoré vyšli knižne v r. 2007 pod rovnomenným názvom. Vzťah k slovníkom a láska k encyklopédiám sa prejavila v hojnej spolupráci na viacerých encyklopedických dielach vo forme spoluautorstva či odbornej, terminologickej a jazykovej úprave (*Encyklopédia Slovenska*, 1981; *Encyklopédia archeológie*, 1986; *Slovakia and the Slovaks. A Concise Encyclopedia*, 1994; *Ottova encyklopédia. Slovensko A -- Ž.*, 2006; *The Encyclopaedia of Slovakia and the Slovaks*, 2007; *Encyclopaedia Beliana* a i.) Ako odborný spolupracovník sa podieľal na koncipovaní 1. zväzku *Slovníka súčasného slovenského jazyka*.

S uznaním a obdivom pristupujem k ďalšiemu plodu bibliografickej záhrady: k prekladu Šafárikových *Slovenských starožitností* (v spolupráci s Janou Skladanou). S obdivom preto, že v nijakom prípade nejde o preklad jednoduchý. Potreboval vyzreteho jazykovedca s encyklopedickými vedomosťami a majstra jazykových nuansí. Šafárikova staročestina poznačená latinčinou i nemeckou syntaxou s vetou v rozsahu aj jednej strany so slovesom na konci si vyžadovala na jeho sprístupnenie širokej verejnosti skutočných odborníkov. Z profesora Ripku sa stal (po karpatskom „bačológovi“) i šafárikológ, o čom svedčí rad štúdií venovaných dielu P. J. Šafárika. Záujem o jazykovú kultúru a kultivovanie jazyka ako „starý pravopisník“ zúročil v úspešnej *Príručke slovenského pravopisu pre školy a prax* (2006) a v *Praktickej pravopisnej príručke* (2008) (obe v spoluautorstve s M. Imrichovou a J. Skladanou).

Učiteľské šľapaje svojich rodičov objavil (podľa vlastných slov) dosť neskoro, hoci pôsobil ako školiteľ štipendistov a aspirantov v JÚLŠ SAV a vyškolil a vychoval viacerých slovakistov a pedagógov, pracujúcich v oblasti dialektológie a lexikológie lexikografie. V 90-tych rokoch začal pôsobiť v priamom pedagogickom procese najprv na Katedre slovenského jazyka Pedagogickej

fakulty UK v Bratislave, od r. 1994 na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove, dnes Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, kde garantoval doktorandské štúdium v odbore slovenský jazyk. V tom čase napísal (v spoluautorstve s M. Imrichovou) vysokoškolskú učebnicu *Základy slovenskej lexikológie* (vyšla v troch vydaniach) a *Kapitoly z lexikológie a lexikografie* (2011). Osobitne treba vyzdvihnúť plodnú recenznú činnosť jubilanta, a to od začiatkov práce na poli jazykovedy. Ivor Ripka napísal recenzie na vyše 50 titulov. V r. 2010 sa stal emeritným profesorom Prešovskej univerzity v Prešove. V súčasnosti pedagogicky pôsobí na Katedre slovenského jazyka Pedagogickej fakulty UK v Bratislave. Študenti ho poznajú ako prísneho, no spravodlivého učiteľa, niekedy možno prudšie reagujúceho na prejavy neznalosti základných poznatkov a všeobecnointeligenčných javov. Prijímajú však s rešpektom jeho prirodzenú autoritu a priam encyklopedické vedomosti nielen z vied hraničiacich s oblasťou jeho záujmu. Lingvistická societa profesora Ripku pozná aj ako klaviristu (našťastie nezlomil mamu prosiac ju na kolenách, aby už nemusel na hodiny klavíra). V čase junáckych rokov hral v popradskom kostole na organe, kým pán farár nezistil, že preluduje i svetské melódie. Hrával aj na klarinete a base, privyrábajú si ako študent preludovaním rozličných „baróz“ (to jest v bare hrávaných šlágrů).

Kto spolupracoval s profesorom Ripkom, uznanlivo sa vyjadruje o jeho spoľahlivosti a konštruktívnosti vo vedecko-organizačnej i spoločenskej činnosti. Nebudem na tomto mieste vymenúvať všetky funkcie a posty, ktoré jubilant v priebehu 50-tich rokov v slovenskej i slovanskej lingvistike zastával. Pripomenúť však treba aspoň 35 rokov vedenia dialektologického oddelenia JÚLŠ SAV, členstvo i predsedníctvo *Vedeckej rady JÚLŠ SAV*, bol riaditeľom *Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV*, predsedom *Vedeckého kolégia SAV pre vedy o jazyku, literatúre a umeniach*, predsedom *Slovenskej jazykovednej spoločnosti pri SAV*, členom *Ústrednej jazykovej rady MK SR*, členom *Rady pre ľudovú kultúru MK SR*, členom *akreditačnej komisie vlády SR v skupine slovakti-*

ka/slavistika, členom Komisie MŠ SR pre výber lektorov, slovenčiny v zahraničí, členom Spolku slovenských spisovateľov, podpredsedom spoločnej odborovej komisie pre doktorandské konanie v odbore slovenský jazyk, predtým dlhé obdobie spoločnej odborovej komisie na obhajoby dizertačných prác, člen spoločnej odborovej komisie pre obhajoby doktorských dizertácií v odbore všeobecná jazykoveda, člen redakčnej rady Jazykovedného časopisu a časopisu Slovenská reč (v r. 1997 – 2000 ako hlavný redaktor). Osobitne k Slovenskej reči má profesor Ripka osobnejší a vrúcnejší vzťah, pretože Bruno Ripka, otec nášho jubilanta, bol pri zrode časopisu a je autorom názvu časopisu. Stále platí latinské *Verba volant, scripta manent* – Povedané uletí, napísané pretrvá: chronologický sú-

pis stotočne spísaných bibliografických položiek profesora Ivora Ripku prekročil úctyhodné číslo 700. To je výsledok zberu doterajšej úrody z vedeckej záhrady profesora Ripku. Tu naozaj platí Mináčovo žitie v jazyku. Prežil so slovenským jazykom v dôvernosti celé polstoročie, pozná jeho zrod, pubertu i dospelosť a vie, že rovnako ako iné vyspelé jazyky sveta, aj ten náš potrebuje ochranu a opateru, nie politický hurhaj a obranárstvo. Ivor Ripka sa nebojí priznať úctu k tradíciám a úctu k jazyku, spravodlivo sa však vie rozhorčiť nad tuposťou i nadutosťou. Je pre neho príznačná tolerantnosť, vnímavosť k názorom iných, nezištnosť, racionalita v zmysle schopnosti diskutovať o všetkých témach vyhýbajúc sa dogmatizmu a útokom.

Nikdy nepotreboval naruby obracať sémantické spektrá svojich slov; z jeho pera vychádzali pevné, zdravé a nemenné názory, vyzreté teoreticko-metodologické koncepcie, za ktorými si vždy stál a ktoré kultúrne i kultivovane (lebo tak to má z domu vštepené), trpezlivo a nenásilne ponúka a vysvetľuje. Vážený pán profesor, v mene Tvojich kolegov, priateľov a študentov Ti želim pevné zdravie, životný optimizmus, neutíchajúcu tvorivú zvedavosť a osobnú pohodu v rodinnom zázemí. Nech sa Ti podarí naplniť ciele, o ktorých viem, že ich máš; nech ťa neprestáva živá zázračnosť nášho jazyka provokovať k odhaľovaniu jeho metamorfóz. Vefa blaha!

doc. PaedDr. Mária Imrichová, PhD.

Pánovi univerzitnému profesorovi Ivorovi Ripkovi z úcty a vďaky

Čas ako dimenzia ustavičného trvania je niekedy milosrdný; dokáže, bo zrejme tak chce, vyhovieť nám, takrečeno priateľskému kruhu Tvojich známych, blízkych i najbližších, pristaviť sa, pán profesor, tentoraz bližšie pri Tebe, a v pomyselnom dlhom rade gratulantov – študentov slovakistiky a slavistiky v Prešove, kolegov i kolegýň z akademického i vysokoškolského vedecko-výučbového prostredia – vysloviť Ti nahlas i úprimne vyznanie v podobe, a vyjadrím to knižno-archaizovane, vďakyvzdania...;

...a práve čas, do ktorého vstupuješ a podávaš si s ním ruku, má svoje osobitné čaro a rovnako aj tichú, akoby vekom získanú múdrosť; čaro zrodené z permanentne utkávanvej siete Tvojich životných skúseností, a múdrosť, ktorá akoby šepkom a z boku Ti hovorila: čo z jednej strany, priateľu, strácaš, z druhej strany vedno či súvedne so stratou získavaš. Akoby v rovnováhe, v existenciálnej paralele. A po tretí raz využívam princíp akoby...; to preto, lebo nie vždy je to tak. No dnes poviem práve Tebe, pán profesor, tu, pred týmito múdrymi ľuďmi, aj takto: vďakabohu, patíš medzi osobnosti, pri ktorých je priamoúmernosť pohybu dvoch ontologicky

odlišných dimenzií príznačná: s pribúdaním fyzického času sa rodovými génmi, empiriou a ustavične sa ohlášajúcou pracovnou, ako Ty rád vpravievaš, akribiou, zvyšuje Tvoje intelektuálne súcno. Aj preto, či práve preto radi Ťa počúvame, so záujmom Ťa čítame (viem, že rovnako rád sa vyjadruješ aj metonymicky). Patíš medzi slovenských jazykovedcov s múdro skonštruovanou, rovnako múdro premyslenou a štylisticky majstrovsy zoládnutou vedeckou výpoveďou, presvedčivými argumentáciami s vysokou šancou na ich domácu i zahraničnú reflexiu; si teda takým, akých mnoho niet, alebo obrátene – akých je menej. Je to tak (aj) preto, lebo doposiaľ Tvoj vedecký písaný či ústny počin adresovaný nielen študentskému alebo jazykovednému príjemcovi, lež aj bežnému čitateľovi i poslucháčovi bol hodnotovo zreteľne zasadený do vedecko-pedagogických textov a kontextov a širšie aj do spoločensko-kultúrnych. Vždy si presviedčal silou vlastného slova, nie, ako to niekedy býva, silou cudzieho. Chrániš či starostlivo, akoby herakleitovsky i biblickonovozákonne, opatruješ slovenský logos – nesprznený (aj) nadbytočnými či pre nás nepotrebnými nánosmi cudzosti – cez prizmu diachronno-synchronnej diagnostikácie jeho vývinových smerovaní v oboch podobách jeho ontologického súcna – v nárečovej a spisovnej. Systematicky, vytrvalo i rozvážne zároveň – ako človek so skúsenosťami vrcholného a vedúceho akademického pracoviska či priam (v rokoch za nami) v pozícii jeho riadiaceho manažéra, ako človek, o ktorom možno s istotou povedať: dobrého chlapa dobrá robota chváli.

A teraz, milý jubilant a vzácny kolega, poviem aj to, ako sme Ťa vnímali – Tvoji kolegovia a kolegyne – na katedre slovakistiky prešovskej fakulty humanitných vied, na ktorej si učil vyše jedného decénia. Azda to nie je tajomstvom, že práve ja som „zmanažoval“ Tvoj príchod na stále učiteľské miesto s cieľom posilniť jej vedecko-pedagogický potenciál. A dnes, po rokoch, ako jej bývalý vedúci v mene tých, s ktorými si

(pokračovanie na strane 16)

na nej žil a pracoval, hovorím: ďakujem i ďakujeme Ti, že si medzi nás prišiel. Tvoj osobný i osobnostný zástož na nej možno charakterizovať na pozadí princípov komunikácie ako prirodzených reflexii medziľudských kontaktov: na prvom mieste bola i je pre Teba typická, už rodinným prostredím zakódovaná, zdvorilosť a vedno s ňou aj takt ako znak úcty i rešpektu k partnerovi; k tomu Ti pridávame veľkorysosť vylučujúcu malichernosť vo veciach verejných i súkromných; nepochybne sa s Tebou spája prísnosť ako stav duše, ktorá neznaša povrchnosť a neznalosť vo veciach študijných i bádateľských a na neposlednom mieste aj jedna zo stĺpových zásad kooperačného princípu komunikácie – ňou je zásada kvality Tvojej vedeckej i pedagogickej práce. Z talentovaného „paňského dzecka“, ako nášho jubilanta svojho času označil nestor slovenskej dialektológie a jeho učiteľ

profesor Jozef Štolc, sa stal popredný slovenský jazykovedec, vynikajúci znalec akademického jazykovedného historického zákulisia, výborný rečník bez papiera i s ním, pútaový rozprávač i príjemný klavirista. Počas Tvojich všetkých doterajších pracovných štácií si, pán profesor, postavil komunikačný most, po ktorom môžu smelo a s istotou prechádzať tí, ktorí Ťa potrebovali predtým i teraz – študenti, doktorandi, adeпти slovakistiky i slavistiky.

Končím so želaním – ešte dlho, vážený jubilant, využívaj svoj čas, lebo je znakom zrelej múdrosti. Na dlhé roky žičíme Ti zdravie v kruhu svojich najbližších doma i na te-rajšom pracovisku – to všetko na prospech našej slovenčiny a jej vyznaní i vyznení doma a v zahraničí.

Ad multos annos!

doc. PhDr. František Ruščák, CSc.

Rozhovor s profesorom Ivorom Ripkom

Pán profesor, v poslednom čísle Slovenskej reči je uverejnený rozhovor, ktorý s Vami viedla Dr. Jana Wachtarczyková. Dozvedeli sme sa z neho veľa o Vašich postojoch k jazyku, jazykovede, k tradíciám a trvalým hodnotám, vytvoreným na Slovensku v priebehu dlhých stáročí. Je to prepis záznamu priamych, teda nepripravených odpovedí na otázky výkonnej redaktorky časopisu a mňa neprestáva udívať brilantnosť i zreteľnosť vašich formulácií. Dá sa to naučiť?

Otázok bolo pomerne veľa, mojich nahraných a neskôr prepísaných odpovedí na ne takisto; bolo teda možné vybrať tie najkoncíznejšie. Záznam sa pri prepise a redakčnom i autorskom dotváraní pravdaže aj upravoval a „čistil“, pretože v spontánnom hovorenom prejave sa občas vyskytnú aj vybočenia z „väzby“, no v zásade platí, že publikovaný rozhovor verne odráža moje v ňom vyslovené dlhoročné a nemenné názory i postoje, ktoré už mám – a dá sa to aj tak povedať – naučené. V jazykovede sa pohybujem už 50 rokov; nazdávam sa, že dokážem zúročiť v priebehu liet nadobudnutý skúsenostný či vedomostný kapitál a formulovať jasne a jednoznačne. Niet pochyb o tom, že mi pri ústnych prejavoch a formulovaní myšlienok výrazne pomáha pedagogická činnosť a prax.

Na univerzite dlhé roky prednášate vývin slovenského jazyka i dejiny spisovnej slovenčiny. Čo Vás na týchto náročných diachrónnych disciplínach očarúva? Už niekoľko desaťročí sa na rozmanitých fórach a pri

rozličných príležitostiach usilujem prezentovať názor, že súčasná jazykoveda sa nemôže pohybovať a rozvíjať v jedinom kontexte, na jedinom štruktúrnom (t. j. spisovnom) základe. Takisto platí, že popri synchronne orientovaných výskumoch sa treba venovať aj diachrónne zameraným bádaniám. Podľa môjho vedomia i vedenia stále platí, že ak chceme adekvátne a presvedčivo interpretovať a vysvetliť istý jazykový jav, nestačí opísať iba súčasný stav skúmanej problematiky, ale treba poznať aj stav pred začiatkom fungovania (výskytu) tohto javu v jazyku, resp. stav a vývinovú etapu, v ktorej skúmaný jav ešte nejestvoval, lebo iba tak dokážeme správne pochopiť zázračný fenomén jazyka. Treba skúmať jeho korene, pretože – ako to potvrdzuje aj dávna ľudová múdrosť – kto „odreže“ a nepozná korene, márne hľadá (ich) plody. Svoje poznatky z vývinu slovenského jazyka či z jeho dejín – sám som študoval v rokoch, keď sa tieto dnes už samostatné a pevne „etablované“ disciplíny ešte spájali – som sa vždy usiloval študentom prezentovať a prednášať tak, aby si uvedomili užitočnosť či až skoro nevyhnutnosť symbiózy diachrónnej a synchronnej jazykovedy. Pre mňa má poznávanie minulosti – a to nielen minulosti jazyka – nesuplovateľné čaro.

Máte dvoch dospelých synov, päť vnúčat, pohybujete sa medzi vysokoškólákmi, učili ste na americkej univerzite. Pamätáte si časy pedagogickej činnosti Vašich rodičov, v r. 1955 – 1960 ste študovali na FF UK v Bratislave. Máte vynikajúcu pamäť a skúsenosti takrečeno z oboch frontov, môžete porovnávať. Aké je dnešné školstvo? Aká je dnešná mládež?

Pri tejto príležitosti z viacerých – najmä „priestorových“ – dôvodov predstavím iba niekoľko stručných glos o vysokoškolskom vzdelávaní. Znepokojuje ma rastúci počet univerzít na Slovensku; existujúce odborné (vedecké) a pedagogické zázemie nie je totiž podľa môjho názoru schopné zabezpečiť na všetkých primeranú a paritnú – právom požadovanú i očakávanú – kvalitatívnu úroveň. Ešte viac je odborov, ktoré potrebujú garantov.

A „nájsť“ garanta nie je vždy a všade jednoduché. Počas môjho aktívneho pôsobenia na Fakulte humanitných a prírodných vied PU sa – v rozpore s chartou

Ľudských práv – uplatňoval zákon o vekovom limite garantov: vysokoškolskí profesori po 65-ke už neboli plnohodnotnými pedagógmi, nemohli byť garantmi štúdia. Takýmto administratívnym opatrením bolo vysoké školstvo výrazne oslabené. Nestotožňujem sa totiž s názorom, že všetci kalendárne i služobne starší pedagógovia sa vo vyučovanom procese uchylujú iba k tzv. čítaniu zo zažltnutých listov, pretože už nie sú schopní a ochotní reagovať na potreby a výzvy súčasnosti. V nijakom prípade to neznamená, že upieram mladým právo na vzdelanostný rast či obsadzovanie vyšších (vedúcich) postov; istá „postupnosť krokov“ je však žiaduca. Z autopsie totiž poznám prípady, keď aj tzv. hlavné predmety prednášajú (učia) pedagógovia bez príslušnej – a nepochybne i s vekom súvisiacej – aprobácie, resp. takí, ktorí rok či dva predtým ukončili štúdium na tej istej fakulte. A akí sú dnešní študenti? Nuž podistým z mnohých aspektov často takí istí, ako boli za svojich mladých čias ich pedagógovia. Pri akýchkoľvek hodnoteniach študentov neradno a nemožno zovšeobecňovať: sú dobrí, priemerní i nezodpovední, ktorí vo svojich kvalifikačných prácach predkladajú nedôstojné kompiláty, lebo nemajú ambície vedieť; chcú a potrebujú len získať diplom.

Aká je dnešná slovenčina? Treba ju brániť pred devastovaním alebo sa vie chrániť aj sama?

Axiologickými kritériami pri hodnotení súčasnej spisovnej slovenčiny a jej dynamiky sú nesporne i postoje hovoriacich, teda aj učiteľov a študentov v školách. V tejto súvislosti možno pripomenúť aj silu pôsobenia tradície v menších profesionálne vyčlenených skupinách. Korporatívnosť spoločenského života niekedy podriaďuje vedomie jednotlivca kolektívnemu vedomiu skupiny a v istom zmysle vyžaduje rovnaký spôsob myslenia, vyjadrovania i správania sa. Takáto situácia môže vyústiť do nežiaducej jednoty automatických reakcií a všeobecnej konformnosti členov skupiny. Konformita sa však reflektuje aj ako stabilita; retrográdne účinky prežitého tradicionalizmu i novodobých svetovomódnych postojov „zlomí“ iba nekonformnosť. Pri uvažovaní o úrovni dnešnej slovenčiny treba mať na zreteli aj poznatok, že jednoduchá laická racionalita indukujú istý konzervativizmus, zmysel pre poriadok a tiež pre relatívne zachovávanie *status quo*. Poučená racionalita zdôrazňuje zrozumiteľnosť komunikácie, sofistikovanejšie však aj zachovávanie diverzity útvarov a štýlov v rozličných komunikačných situáciách a sférach. V hovorených prejavoch, ktoré sú hlavným zdrojom dynamiky súčasnej slovenčiny, sú však aj zreteľné stopy módy, xenofílie (záľuby vo všetkom cudzom), konformizmu, nedostatkov vo vzdelaní, istého odporu k autoritám (výnimkou nie sú pokusy o laicizáciu jazykovedy) a na druhej strane obdivu a napodobňovania rýchlokvasených tzv. celebrit. Printovými i audiovizuálnymi kanálmi sa šíri istá všeobecná infantilizácia a barbarizácia; bulvár, chliev náš to každodenný, zaplavuje jazyk aj mnohými koprofálami a „imidžotvornými“ deflektivizáciami (napr. neprechyľovaním ženských – a to aj domácich, slovenských – priezvisk a pod.). Všetky tieto skutočnosti vytvárajú tlaky, ktoré jazykoveda – majúc na zreteli v procese doterajšieho poznania získané výsledky – v kodifikácii nemôže akceptovať a reflektovať. Špecifickým prejavom postoja niektorých používateľov jazyka – a nebudaj aj niekto-

rých jazykovedcov – je práve tento nedostatok lojality k spisovnosti. Jazyk je živý a „odolný“ organizmus, má vnútornú silu, ale v súčasnosti si jeho hovorená i písaná podoba istú opateru a starostlivosť jazykovedcov vyžaduje.

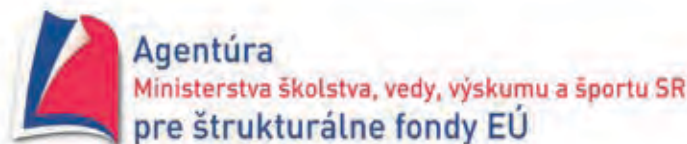

Možno stanoviť či určiť všeobecne platné kritériá na objektívne hodnotenie výskumnej a pedagogickej práce vysokoškolských pedagógov? Možno nájsť nejakého „spoločného menovateľa“?

Je to absolútne relevantná otázka, no jednoznačnú odpoveď či nejaký „návod“ na riešenie tohto problému – a to konštatujem bez alibizmu – zrejme nedokážem formulovať. Je tu totiž veľa faktov a faktorov, determinujúcich kvalitu práce a jej hodnotenie. Efektívita pedagogickej a vedeckej práce profesorov, docentov i všetkých (vysokoškolských) učiteľov je znižovaná a obmedzovaná množstvom nepedagogických a nevedeckých aktivít a činností, ktoré musia vykonávať (od spracúvania všakových výkazov, hlásení a štatistik až po vlastnoručne inštalovanie videotechniky v učebniach a pod.). Má a môže rozhodovať počet kníh či štúdií (textov), uverejňovaných najmä v karentovaných časopisoch? Ved' v niektorých odboroch (napr. aj v jazykovednej slovakistike) karentované časopisy niet: preexponované hodnotenie štúdií, publikovaných napr. v zahraničných časopisoch (mám na zreteli aj skutočnosť, že slovakistika je „doma“ v prvom rade na Slovensku) nie je preto absolútne korektné, spravodlivé a nakoniec ani stimulačné či motivujúce. Dominátorská pozícia kvantifikovaných či kvantifikovateľných parametrov nie je „nepriestrelná“ a jedine správna: akoby sa pri jej uplatňovaní kdesi strácal kvalitatívny aspekt. Treba a možno napr. vyššie (bodo-vo) hodnotiť knižnú prácu, ktorá má tri kritické ohlasy (recenzie), ako tú, ktorá má jednu výslovné kladnú recenziu? Svojich učiteľov okrem iných anonymne (!) posudzujú v „dotazníkoch“ aj študenti, no takýto ich názor by vari nemal a nemusel byť akceptovaný pri hodnotení pedagóga. Je napr. až komické či urážajúce, ak má študent I. ročníka posúdiť, či profesor v prednáškach zúročil výsledky najnovších vedeckých výskumov v príslušnom odbore. Na záver nemôžem nepripomenúť, že na našich univerzitách niet (pri absencii grantových projektov) financií na zaplatenie cestovného na konferencie, účastníckeho poplatku atď.; prezentácia riešiteľských výstupov fakulty i jednotlivca, ktorá by zaiste zavážila aj pri celkovom hodnotení pedagóga, je takto limitovaná tzv. objektívnymi príčinami. Ale to už je iná kapitola...

doc. PaedDr. Mária Imrichová, PhD.

Foto: archív Katedry slovenského jazyka, Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií, FF PU v Prešove

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“.

Výskumná práca centier sa môže začať

Po ukončení stavebných prác v bývalom podchode hlavnej budovy VŠA na Ul. 17. novembra č.1, vrátane úspešného kolaudáčného konania a po dodaní informačno-komunikačnej infraštruktúry a technológií v decembri 2012, sa začína ďalšia fáza realizácie výskumných aktivít dvoch projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie, v rámci Operačného programu Výskum a vývoj. Ide o projekt „*Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu*“, ITMS kód projektu 26220120057 a o projekt s názvom „*Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách*“, ITMS kód projektu 26220220155, ktoré budú mať svoju priestorovú základňu v hlavnej budove Prešovskej univerzity v Prešove.

Podchod VŠA v decembri 2012

Spoločné priestory oboch projektov v hlavnej budove VŠA

Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu

V decembri 2012 bola realizovaná dodávka vysoko kvalitnej informačno-komunikačnej infraštruktúry priamo do novovybudovaných priestorov projektu „*Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu*“, ITMS kód projektu 26220120057, z Operačného programu Výskum a vývoj. V januári tohto roku sa pod dohľadom projektového manažéra a odborných pracovníkov projektu dovezená informačno-komunikačná technika rozkladala do jednotlivých miestností a zabezpečovala sa aj samotná inštalácia zariadení. Všetky činnosti, súvisiace s realizáciou nevyhnutných stavebných prác, so zariadením priestorov nábytkom a technikou, boli uskutočňované pod odborným dohľadom riaditeľa centra pána prorektora PU v Prešove prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD.

a projektového manažéra doc. PhDr. Martina Javora, PhD. Priestory centra tvoria napríklad Laboratórium historických analýz a digitalizácie predmetov s videokonferenčnou miestnosťou pre 20 osôb, Študovňa s malou videokonferenčnou miestnosťou, Multimediálny archív, vybavený kvalitnými prehliadačmi mikrofilmov, Tlačiareň s kníhtlačou vrátane profesionálneho viazacieho zariadenia a rezačky, 3D tlačiarne spolu s 3D skenermi. V rámci novovybudovaných priestorov sa nachádza aj kancelária členov Redakcie, ktorá slúži na disemináciu výsledkov vedecko-výskumných aktivít centra a jeho odborných pracovníkov, napr. aj v historickom časopise *Historia Ecclesiastica* a historickej ročenke *Annales Histirici Preovienses*, ktoré sú vydávané prostredníctvom Centra excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu.

Vybudovaním priestorov centra a jeho vybavením kvalitnou informačno-komunikačnou infraštruktúrou týmto samotný projekt nadobúda už reálny rozmer, pričom nosná časť projektu sa už môže realizovať vo vlastných priestoroch.

PhDr. Miriama Knežová, manažér publicity

Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách

V rámci projektu „Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách“ (v skratke KC ZATIPS), ITMS kód projektu 26220220155, zo štrukturálnych fondov Európskej únie, boli v rámci aktivity 1.2 *Vybavenie Kompetenčného centra nevyhnutnou infraštruktúrou* k 30. novembru 2012 ukončené nevyhnutné stavebné úpravy, ktorých výsledkom je komplexná rekonštrukcia bývalého podchodu VŠA. Novovybudované priestory z jednej časti budú slúžiť pre potreby KC ZATIPS. Zároveň, v rámci vyššie uvedenej aktivity, na základe verejného obstarávania boli začiatkom decembra 2012 dodané špeciálne technologické zariadenia na zber a spracovanie geopriestorových údajov. Konkrétne ide o zakúpenie bezpilotnej helikoptéry s leteckým laserovým skenerom, ktoré sú určené na zber terénnych údajov, ďalej o zakúpenie špecifického softvéru a potrebného servera s príslušenstvom.

Zúčastnením sa na praktickom výcviku ovládania bezpilotnej helikoptéry a leteckého skenera bol poverený odborný pracovník projektu RNDr. Štefan Koco, PhD., a to projektovou manažérkou a zároveň odbornou pracovníčkou projektu prof. RNDr. Evou Michaeli, PhD. z Katedry geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Odborné školenie sa uskutočnilo v priebehu januára 2013 vo Švajčiarsku a v Rakúsku. Uvedení odborní pracovníci projektu, spolu s RNDr. Monikou Ivanovou, PhD., sa podieľajú na vykonávaní odborných aktivít v uvedenom projekte.

Hlavným žiadateľom nenávratného finančného príspevku a zároveň hlavným partnerom projektu je Technická univerzita v Košiciach, ktorá realizuje tento projekt v spolupráci s partnermi z akademickej sféry, ktorými sú Žilinská univerzita v Žiline ako partner č.1 a Prešovská univerzita v Prešove ako partner č.2, spolu so spoločnosťami z hospodárskej sféry. Predpokladaný termín ukončenia projektu je 31. december 2014, kedy musia byť na základe stanovených cieľov aktivít projektu uskutočnené všetky plánované výstupy jednotlivých aktivít projektu.

PhDr. Zuzana Birošová, manažér publicity
Foto: archív PU v Prešove

Praktický výcvik RNDr. Štefana Koca, PhD. vo Švajčiarsku (prvý zľava)

Plnoautomatická bezpilotná helikoptéra s laserovým skenerom

Gréckokatolícki bohoslovci v Prešove odštartovali Projekt Viera

Gospelová hudobná skupina Anastasis pripravila prvý hudobný večer v rámci začínajúceho Projektu Viera. Ide o hudobné večery, ktorých súčasťou má byť katechéza (usmerňuje a vychováva ľudí v náboženských otázkach) na rôzne témy, vždy za účasti kňaza, ktorý je najpovolanejší viesť takúto katechézu. V rámci pripravovaných večerov bude hlavnou myšlienkou priblížiť problematiku viery a náboženstva tak, aby oslovili predovšetkým mladých a hľadajúcich.

V utorok večer, 5. februára, sa zaplnilo hľadisko Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove prvýkrát. Hostom večera, nazvaného rovnako ako celý projekt - *Viera*, bol gréckokatolícky prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ, ktorý prispel svojou katechézou, v ktorej sa venoval práve téme večera. Hovoril o viere, o tom, ako o ňu Krista žiadali aj jeho apoštoli, ako nám viera pomáha a k čomu nás pozýva. Spevák Martin Husovský ponúkol osobné svedectvo o viere v bežnom živote a zaspieval jednu zo svojich piesní s názvom Utópia, ktorá otvorila zaujímavú diskusiu o otázkach viery. Kapela Anastasis, ktorú tvoria bohoslovci Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gajdiča v Prešove a zároveň študenti PU, hrala počas celého večera. Nechýbalo ani vystúpenie

mužského Zboru sv. Romana Sladkopevca, ktorí spolu s kapelou vytvorili úžasný hudobný zážitok. Pôsobivo pripravená scéna, hra svetiel, ale aj kvalitne zvládnutá téma, prispeli k tomu, že sa prvý večer skutočne vydaril. Ukázalo sa, že ide o zaujímavý projekt, ktorý zapadá do kontextu Roka viery a Jubilejného roka sv. Cyrila a Metoda, ktorých spoločným menovateľom je práve viera. Tieto hudobné večery sa budú opakovať raz mesačne, vždy so zaujímavým hosťom, podfarbené gospelom.

Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

O odkaze kardinála Tomáša Špidlíka diskutovali v Prešove

Na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pripravili 13. decembra 2012 kolokvium ako záverečný výstup zahraničného projektu s názvom „Prínos kardinála T. Špidlíka k poznaniu teológie a spirituality kresťanského Východu“. Na úvod hlavný riešiteľ projektu a organizátor doc. Michal Hospodár objasnil ciele a problematiku kolokvia. Poukázal na to, že kardinál Špidlík otvoril katolícku reflexiu pre poznávanie kresťanského Východu. Doc. Andrej Slodička sa zameril na ekumenické pôsobenie českého kardinála a v prednáške zdôraznil skutočnosť menovania Tomáša Špidlíka za kardinála, čo bolo docenenie jeho práce pre európsku spiritualitu. Doc. Marcel Mojzeš reflektoval tému srdca, ktorá bola taká drahá kardinálovi Špidlíkovi. S témou srdca je spojené uzdravenie a výchova srdca, čo priamo súvisí s heslom kardinála Špidlíka „*ex toto corde*“ (z celého srdca). Doc. Mojzeš upriamil pozornosť na teologickú metódu Tomáša Špidlíka, ktorou bol primát života, primát osoby a duchovný život chápaný ako umenie. Prof. Vojtech Boháč zdôraznil paschálny rozmer spisov kardinála Špidlíka. Z diskusie vzišla skutočnosť, že Tomáš Špidlík sprístupňoval západným kresťanom bohatstvá kresťanského Východu. Kardinála Špidlíka sprítomnil videozáznam jeho prednášky *O slovanstve* z roku 2007 na Velehrade.

Na záver kolokvia hlavný riešiteľ vyjadril vďaku za spoluprácu a zdôraznil reflektovanie predmetnej problematiky zo zorného uhla našej miestnej cirkvi.

doc. ThDr. PaedDr. Andrej Slodička, PhD.

Brniansky Erasmus naplnený hudbou

Člen Katedry hudby IHVU FF PU v Prešove doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. sa 3. 2. – 16. 2. 2013, spolu s dvomi študentkami – Katarínou Repjakovou, GeHu a Janou Dzurovou, PgHu, ako aj svojou študentkou dennej formy doktorandského štúdia Mgr. art. Blankou Pavlovičovou z Katolíckej univerzity v Ružomberku, zúčastnil na riešení projektu Erasmus Intenzívny program na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Koordinátorom projektu je v jeho druhom roku riešenia Univerzita v maďarskom meste Szeged, Pedagogická fakulta „Juhász Gyula“, Inštitút hudobnej výchovy, v osobe tamojšieho vysokoškolského pedagóga Dr. Benceho Asztalosa. Ďalšími partnermi projektu sú, popri Masarykovej univerzite, Univerzita v nemeckom meste Hildesheim a Vysoká pedagogická škola vo Freiburgu, Cirkevná vysoká pedagogická škola v rakúskom Kremse, Rzeszowska univerzita v poľskom meste Rzeszów, Konzervatórium z talianskeho mesta Campobasso, ležiaceho neďaleko Ríma, čiže spolu s hosťujúcou Masarykovou univerzitou v Brne a Prešovskou univerzitou v Prešove participovalo na riešení projektu sedem univerzít a vysokých škôl.

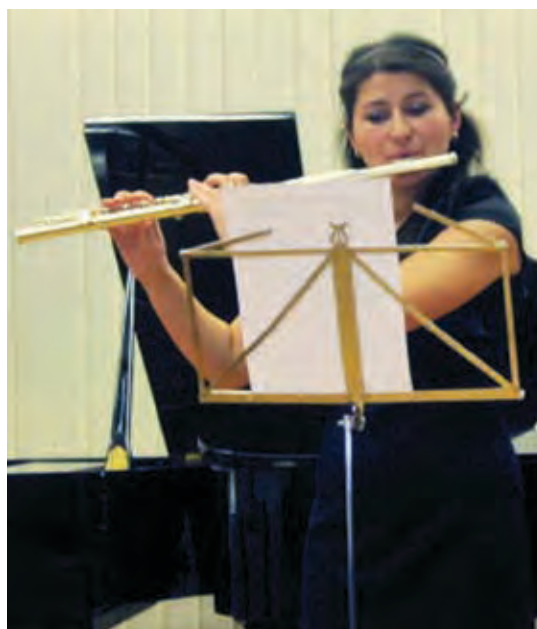
Cieľom Erasmus IP projektu bolo nacvičiť komorné inštrumentálne a vokálne diela z tvorby nemeckého romantického skladateľa Roberta Schumanna (1810 – 1856). Tomuto cieľu zodpovedalo aj zastúpenie pedagógov a študentov z jednotlivých vzdelávacích inštitúcií – každú inštitúciu zastupoval jeden vysokoškolský pedagóg a traja študenti pestrého nástrojového zastúpenia umožňujúceho naštudovanie širokého repertoáru. Popri Schumannových dielach totiž frekventanti nacvičovali aj diela A. Dvořáka, P. Tostiho, G. Faurého, L. v. Beethovena, W. A. Mozarta, F. Mendelssohna-Bartholdyho, V. Trojana, E. de Curtisa, E. di Capua a B. Martinů. Sme radi, že koordinátori súhlasili s tým, že naše študentky Jana Dzurová a Mgr. art. Blanka Pavlovičová budú cvičiť *Suitu pre dvoje huslí* slovenského súčasného skladateľa Vladimíra Go-

Jana Dzurová – druhá zľava – pri uvedení *Klavírneho kvarteta R. Schumanna*

dára (*1956). Jedným zo sprievodných podujatí, v rámci Erasmus IP, boli dva koncerty maďarsko-talianskeho klavírneho dua Noémi Maczelka a Michele Battista, ktoré vystúpilo 6. 2. 2013 v koncertnej sále Brnianskeho konzervatória a 7. 2. 2013 na ZUŠ v Slavkove. Iba podotýkame, že klaviristka Noémi Maczelka zo szegedskej univerzity je dobre známa aj nášmu publiku, keď v roku 2011 vystúpila v Prešove v rámci 8. akademických komorných koncertov a pre našich študentov usporiadala seminár o tvorbe Franza Liszta.

Vyvrcholením projektu bol záverečný koncert, ktorý sa konal 14. 2. 2013 v koncertnej sále Katedry hudobnej výchovy PdF MU. Vystúpili na ňom aj naše študentky. Jana Dzurová uviedla ako violistka spolu so študentkami z Rzeszowa a Szegedu *Andante cantabile* z *Klavírneho kvarteta op. 47* Roberta Schumanna. Pre ochorenie Blanky Pavlovičovej však nezaznela *Suita pre dvoje huslí* V. Godára, ale K. Repjaková, pohotovo na návrh usporiadateľov, zahrála *Hudbu pre sólovú flautu* od Karola Medňanského, ktorú predviedla už aj na 10. Adventnom koncerte Cameraty academica 11. 12. 2012 v prešovskom PKO – Čierny orol.

Katarína Repjaková pri interpretácii skladby K. Medňanského *Hudba pre sólovú flautu*

Riešenie projektu Erasmus IP sa nieslo v priateľskej a kolegiálnej atmosfére obohatenej o vzájomnú výmenu umeleckých a pedagogických skúseností tak zo strany pedagógov, ako aj študentov. Po tešiteľným poznatkom je fakt, že naši študenti v plnej miere zapadli do umeleckej úrovne účastníkov z ostatných pedagogicky zameralých vysokých škôl a univerzít, čo svedčí o dobrom nasmerovaní nástrojovej výučby na našej katedre hudby.

doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.
Foto: archív IHVU FF PU v Prešove

Študenti Fakulty manažmentu na workshope vo Viedni

Hlavné mesto Rakúska – Viedeň sa stalo cieľom cesty Petry Gajdošovej a Martiny Tabišovej, študentiek tretieho a druhého ročníka bakalárskeho štúdia Fakulty manažmentu PU v Prešove. Tie sa 22. až 25. novembra 2012, spolu s vedúcim Katedry kvantitatívnych metód a manažérskej informatiky FM PU v Prešove doc. RNDr. Mironom Pavlušom, CSc., zúčastnili na workshope, ktorý usporiadala Technická univerzita vo Viedni v rámci spoločného projektu APVV SK-AT-0008-10 s názvom „Vyhľadávanie a riadenie rizikových procesov pri zatepľovaní budov“ medzi Technickou univerzitou vo Viedni a Fakultou manažmentu PU v Prešove.

Študentky v priebehu workshopu absolvovali rad odborných prednášok a zároveň obe vystúpili s vlastnými prácami. Petra Gajdošová prezentovala tému „Ortogonalná regresia“ a Martina Tabišová vystúpila s príspevkom „Aproximácia prvej derivácie pomocou diferencií“. Na tomto workshope sa zúčastnilo niekoľko pracovníkov TU Viedeň ako aj doc. RNDr. Miron Pavluš, CSc. a Bc. Tomáš Bačinský, študent druhého ročníka na magisterskom štúdiu FM PU, ktorý bol v tom čase na študijnom pobyte vo Viedni.

Po návšteve z Viedne, 28. decembra 2012, sa na Fakulte manažmentu konal záverečný seminár k projektu APVV SK-AT-0008-10 s názvom „Kvantitatívne metódy a informatizácia tepelnej ochrany budov“, ktorý bol venovaný 15. výročiu založenia Prešovskej univerzity v Prešove.

Z Katedry kvantitatívnych metód a manažérskej informatiky so svojimi príspevkami vystúpili doc. RNDr. Miron Pavluš, CSc. (Výsledky dosiahnuté slovenským riešiteľským kolektívom počas riešenia projektu), Mgr. Eva Litavcová, PhD. (Prehľad presných riešení modelov prenosu vlhkosti cez pórovité materiály so zmenou fázového prechodu) a PaedDr. Anna Antonyová, PhD. (Meranie obsahu vlhkosti a teploty v dutine medzi obvodovou stenou a izolačným materiálom). Zástupcami študentov boli Bc. Tomáš Bačinský (Porovnanie dvoch metód na určenie obsahu vlhkosti a teploty v dutine medzi obvodovou stenou a izolačným materiálom), Petra Gajdošová (Metóda úplnej regresie) a Martina Tabišová (Priblíženie prvej derivácie pomocou diferencií). Z viedenskej strany sa na seminári zúčastnila doc. Ing. Azra Korjenic, PhD (Výsledky dosiahnuté rakúskym riešiteľským kolektívom počas riešenia projektu). Ing. Peter Antony po prezentáciách prakticky predviedol meranie obsahu vlhkosti a teploty v dutine medzi obvodovou stenou a izolačným materiálom. Na seminári sa zúčastnili i RNDr. Ján Seman, CSc., PaedDr. Július Alcnauer, PhD. a Mgr. Miroslav Karahuta.

Takže, ako zhodnotiť aktivity vo Viedni a Prešove na záver?

Doc. RNDr. Miron Pavluš, CSc.: „Študenti Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove mali možnosť oboznámiť sa s výskumnými úlohami, ktoré riešia zamestnanci Fakulty manažmentu spoločne s kolegami z Technickej univerzity vo Viedni“.

Petra Gajdošová: „Som rada, že som sa mohla po-

deliť so svojimi poznatkami a zároveň získať nové vedomosti. Mať príspevok na týchto akciách bolo pre mňa veľkou výzvou a vynikajúcou skúsenosťou“.

Martina Tabišová: „Môcť sa zúčastniť na týchto podujatiach považujem za skvelú príležitosť, ktorá bola pre mňa zároveň poučná. Získala som množstvo nových informácií a skúseností“.

Veríme, že na podobných aktivitách, v interakcii so svojimi pedagógmi, sa študenti budú mať možnosť zúčastniť v budúcnosti častejšie.

Martina Tabišová, Petra Gajdošová
FM PU v Prešove

Foto: PhDr. Július Alcnauer, PhD.

Ďalšia akcelerácia vedeckého výskumu a publikácií v najvyšších kategóriách ako priorita vedenia Fakulty manažmentu PU v Prešove v r. 2013

Manažment Fakulty manažmentu PU v Prešove už od začiatku svojho fungovania na poli vzdelávania chápe vedecký výskum ako jedinú možnú a akademicky akceptovateľnú cestu vývoja fakulty. Potvrdil to progresívny vývoj už od samotného vzniku prvej manažérskej magisterskej študijnej špecializácie a odboru počas akademického roka 1989/1990, t. j. počas nežnej revolúcie. So vznikom Fakulty manažmentu od 1. 10. 2004 je spojená prudká dynamika doterajšieho 8-ročného pozitívneho rozvoja fakulty. Permanentne dosahovanie mimoriadnej atraktivity štúdiá, ale aj získanie všetkých práv v 3 bakalárskych študijných programoch, v rôznych samostatných študijných odboroch, v magisterskom štúdiu, v doktorandskom štúdiu, a napokon aj získaním práva habilitačných konaní a práva profesorských menovacích konaní, podľa vyjadrenia viacerých nezainteresovaných kolegov „vyráža dych“ svojím tempom vývoja a razanciou v presadzovaní a raste kvality. Práve výskumu ako imanentnej súčasť akademického života prisudzuje najvyššiu prioritu aj prvý prodekan Fakulty manažmentu PU v Prešove, prodekan pre vedu a výskum prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D. Na plány Fakulty manažmentu v oblasti vedecko-výskumnej činnosti v r. 2013 sa ho opýtala Martina Ferencová (text bol do redakcie zaslaný 15. 2. 2013).

1. Vážení pán profesor, ako vidíte svoje najbližšie ciele a svoju úlohu ako prodekana pre vedu a výskum a ako hodnotíte doterajšiu a budúcu grantovú činnosť na Fakulte manažmentu?

Vzhľadom na moje garantovanie študijných programov všetkých stupňov štúdiá na Fakulte manažmentu PU v Prešove aj jej práv habilitácií a profesorských menovacích konaní považujem svoje prijatie postu prodekana pre vedu a výskum jednoznačne za dobré rozhodnutie pre čo najlepšie plnenie záujmov fakulty. V tomto pre fakultu mimoriadne dôležitom a náročnom období chcem urobiť čo najviac pre ďalšie rozvíjanie práve tejto strategicky kľúčovej oblasti – vedy a výskumu fakulty.

Na fakulte pôsobia viacerí talentovaní pracovníci, z ktorých niektorí už dosiaľ preukázali nielen schopnosť získať výskumné granty, ale aj publikovať výsledky výskumu v časopisoch registrovaných v databázach Current Contents, Web of Science a ďalších. Interní učitelia fakulty počas jej existencie získali doposiaľ 37 výskumných grantov z externých grantových agentúr domácich aj medzinárodných. Okrem grantov VEGA, APVV, APVV-MVTS, KEGA bola naša fakulta úspešnou súčasťou Centra excelentnosti CEVKOG, je riešiteľom úloh typu sociálneho výskumu v Spojenom inštitúte pre jadrový výskum v Dubne v Rusku, ale aj v ďalších medzinárodných grantoch, partnerov vo výskume má najmä v Poľsku, Rakúsku, Maďarsku, Rusku, Česku. Z uvedených grantov tie granty, ktorých doba riešenia uplynula, boli úspešne obhájené a ukončené. Doba riešenia prebieha v súčasnosti ešte u 14 výskumných grantov získaných z externých grantových agentúr. K získa-

ným 37 výskumným grantom učiteľmi počas doterajšej existencie fakulty pribúdajú ešte ďalšie výskumné granty, keďže fakulta si podľa doterajších hodnotení počína úspešne s vysokou pravdepodobnosťou získania a financovania aj ďalších nových výskumných grantov tomto roku s dobou riešenia od 1. 1. 2013.

Popri dosiaľ vymenovanej úspešnej grantovej činnosti považujem za urgentnú strategickú úlohu pre učiteľov fakulty preniknúť do najvyššieho rangu zahraničných výskumných grantov, výskumných konzorcií, do grantov typu 7. rámcového programu, či Horizontu 2020 a ďalších, kde budú otvorené výzvy.

Výsledky výskumov majú hodnotu iba v prípade, že sú uverejnené v príspevkoch v renomovaných periodikách, že sú citované odborníkmi z iných vedecko-výskumných pracovísk doma i v zahraničí. Aké publikačné výstupy sa produkujú na FM PU v Prešove?

Publikačný výkon fakulty za 8 rokov jej existencie sústavne rástol, v niektorých obdobiach až v takmer exponenciálnom priebehu funkcie. V súčasnosti majú naši učitelia približne cez 300 publikačných jednotiek ročne. Na čom som ale trval počas prvých doterajších 8-mich rokov existencie fakulty vo funkcii dekana a riešil to aj rôznymi opatreniami, bol sústavny primeraný tlak na zintenzívnenie publikovania fakultných učiteľov v prestížnych publikáciách najvyššieho rangu – najmä v karentovaných zahraničných a domácich časopisoch, v zahraničných a domácich vedeckých monografiách, v publikáciách registrovaných v ďalších databázach na Web of Science, v prestížnych zahraničných a domácich časopisoch, vo vedeckých zborníkoch, vysokoškolských učebniciach, ale aj na globálnych svetových prestížnych konferenciách.

Výrazne pomohlo ešte skvalitniť publikačný výkon fakulty (najmä vo vzťahu k publikovaniu štúdií v karentovaných časopisoch, monografií a pod.) od februára 2009 mnou presadené sprísnenie kritérií habilitačných konaní a profesorských menovacích konaní na FM PU. Naše kritériá habilitačných a inauguračných konaní sa tým stali jednými z najprísnejších a najnáročnejších na Prešovskej univerzite v Prešove aj v rámci rovnakých odborov na Slovensku. Išlo nielen o povinné publikácie v karentovaných časopisoch, ale viaceré ďalšie nároky, napríklad na vyšší počet úspešne ukončených výskumných grantov z externých grantových agentúr (a to aj v povinnej funkcii vedúceho riešiteľského tímu), o počty vedeckých publikácií v zahraničných časopisoch, publikovanie učebníc a pod. Po prijatí tohto opatrenia sa publikačná činnosť u interných pedagogických pracovníkov fakulty značne zintenzívnila v najvyšších kategóriách.

Vedecký výskum má úzky vzťah s uplatnením jeho výsledkov v praxi. Ako sa darí vedeniu fakulty monitorovať interakciu medzi prácou vedecko-výskumných pracovníkov a odborníkov z praxe?

V tejto oblasti vykonávame na fakulte viacero paralelných aktivít a procesov, vymenujem niektoré významnejšie:

1. Fakulta je už 5. rok vydavateľom výskumného vedeckého časopisu „Journal of Management and Business: Research and Practice“, ktorý je jednou z významných ciest transferu vedeckých poznatkov z výskumu akademických pracovníkov do praxe. Publikujú v ňom učitelia zo všetkých oblastí poznania fakulty – z oblasti ekonomického odboru „Manažment“, z oblasti ekonomického odboru v špecifickom odvetví služieb „Turizmus, kúpeľníctvo a hotelierstvo“ aj z oblasti ekonomicko-prírodovedeckého odboru „Environmentálny manažment“. Súčasne v tomto roku etablojeme na fakulte aj ďalší výskumný vedecký časopis v oblasti environmentálneho manažmentu, ktorý slúži prezentácii výskumu v tejto oblasti aj jeho transferu do praxe.
2. Fakulta usporadúva množstvo medzinárodných vedeckých konferencií. Niektoré sú pravidelné, ďalšie sú ad hoc, ktorých termíny často súvisia s periódami a plánovanými aktivitami pri riešení rôznych získaných výskumných grantov. Medzi ciele všetkých konferencií patrí nielen prezentácia výsledkov výskumu, ale aj ich transfer vo vzťahu k praxi, ako aj interakcia, spolupráca výskumníkov s odborníkmi z praxe. Medzi najväčšie pravidelné medzinárodné vedecké konferencie patrili „Management 2006: Theory, Trends and Practice“, „Management 2008: Management in Times of Global Change and Uncertainty“, „Management 2010: Knowledge and Management in Times of Crisis and Ensuing Development“, „Management 2012: Research in Management and Business in the Light of Practical Needs“.
3. Fakulta manažmentu PU v Prešove disponuje fakultným orgánom s názvom Expertná a podnikateľská rada Fakulty manažmentu PU v Prešove (EPR FM PU), ktorý obsahuje vyše 30 členov spomedzi významných regionálnych aktérov, čelných osobností podnikateľského aj verejného života z kraja. EPR FM PU práve slúži taktiež účelu kontaktu akademickej obce fakulty a jej orgánov s podnikateľským prostredím, resp. širšie s oblasťou praxe cez mnoho aktivít a systémových väzieb vo vzťahu výskum a publikácie učiteľov našej fakulty – oblasť praxe, študenti – uplatnenie v praxi, študijné programy – oblasť praxe, učitelia a ich pedagogické výstupy – oblasť praxe, absolventi fakulty – ich uplatnenie v praxi.
4. V štruktúre fakulty pracuje útvar prodekana pre prax, uplatnenie absolventov, kvalitu a rozvoj. Vzťahy s praxou a oblasťami uplatnenia našich absolventov rozvíja aj klub absolventov fakulty.

Do minulého roku ste vykonávali svoje druhé volebné obdobie funkciu dekana fakulty, pričom ste boli dekanom od vzniku fakulty. V akej kondícii ste podľa svojho názoru odovzdali fakultu v minulom roku novému pánovi dekanovi?

Magisterské štúdium manažmentu ešte na prešovskej časti UPJŠ Košice ako predchodkyňa PU v Prešove som zakladala a rozvíjala od vzniku v r. 1989/1990, nikdy predtým v Prešove žiadne vysokoškolské štúdium v ekonomickom odbore neexistovalo. Preto bol tento proces náročný na prvotné vybudovanie odbornej bázy. Následne som Fakultu manažmentu začal rozvíjať od jej vzniku 1. 10. 2004 kontinuálne do minulého roku. Realitu fakulty pri odovzdaní funkcie dekana v priebehu roku 2012 možno označiť slovom „úspech“, resp. slovným spojením „organizácia v dobrej kondícii“. Spomeniem iba najvýznamnejšie oblasti:

1. Fakulta má akreditované všetky práva, t. j. nielen bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium, ale aj právo konať habilitačné konania a profesorské menovacie konania. Všetky tieto práva už prešli mnohými re-akreditáciami, vrátane jednej komplexnej akreditácie a množstvom

ďalších individuálnych re-akreditácií, ktoré postupne bežali takmer každý rok počas 8 rokov.

2. Fakulta sa vyznačuje vysokou atraktivitou pre uchádzačov o štúdium. Dará sa jej realizovať systém prijímania najkvalitnejších uchádzačov z gymnázií a stredných škôl ekonomického zamerania, kde popri najlepších výsledkoch zo strednej školy spolurozhodujú v algoritme zakomponované výsledky testovania SCIO. Fakulta je atraktívna aj pre kvalitných záujemcov o pedagogické posty na trhu práce.
3. Bola dosiahnutá kvalitná kvalifikačná štruktúra fakulty, plná kvalifikovanosť – všetci interní učitelia fakulty (78 interných učiteľov na plných aj niekoľkých čiastkových úväzkoch) sú nositeľmi PhD., z toho je 7 profesorov, 21 docentov. K tomu ešte na fakulte učí 28 interných doktorandov.
4. Učitelia fakulty dosiahli už spomínanú úspešnosť získaním dosiaľ 37 výskumných grantov z externých grantových agentúr.
5. Fakulta expandovala v publikačnej činnosti vrátane publikácií v najvyšších kategóriách.
6. Od r. 2009 má fakulta vlastný výskumný časopis Journal of Management and Business: Research and Practice. Od r. 2010 má vlastnú výskumnú grantovú agentúru GAMA – Grantová agentúra pre manažment. Fakulta začína vydávať od tohto roku paralelne aj svoj 2. výskumný časopis – a to v oblasti environmentálneho manažmentu.
7. Fakulta je štruktúrne značne rozvinutá, keď disponuje súčasnými 10 katedrami oproti východiskovým trom v r. 2004 (z pôvodných troch pritom jedna bola zrušená). Katedry pôsobia ako relatívne homogénne pedagogické a výskumné tímy, ktoré zabezpečujú skupiny príbuzných vyučovacích predmetov, ktoré majú v gescii.
8. Na fakulte ako pilotnej je v pokročilom stupni zavádzaný systém hodnotenia manažmentu kvality CAF (Common Assessment Framework).
9. V spolupráci s rektorátom Prešovskej univerzity v Prešove je schválený a v pokročilom štádiu (po podpise zmluvy) pripravený projekt vybudovania campusu fakulty výstavbou novej budovy spojenej s terajšou budovou jej dekanátu v Prešove na Ul. Konštantínova 16.
10. Fakulta je rozvinutá nielen vertikálnou ponukou študijných programov, ale aj horizontálne, a to ponukou troch študijných programov v troch samostatných študijných odboroch – v ekonomickom študijnom odbore 3.3.15 Manažment, v ekonomicko-prírodovedeckom študijnom odbore 4.3.3 Environmentálny manažment a v ekonomickom študijnom odbore v oblasti služieb 8.1.1 Cestovný ruch. Popisovať ďalšie úspešné atribúty terajšieho stavu fakulty by vyžadovalo väčší textový priestor.

Napĺňa Vás osobne funkcia prodekana fakulty pre vedu a výskum?

Ako som už pri odpovedi na prvú otázku naznačil, táto funkcia ma napĺňa. **Rozvíjanie oblasti výskumu fakulty považujem za svoje poslanie.** Mal som do istej miery aj vďaka vlastnému výskumu vždy blízky a pozitívny vzťah k práci a pozícii prodekana pre vedu a výskum. Práve táto oblasť je teraz pre našu univerzitnú Fakultu manažmentu PU v Prešove najdôležitejšia a strategicky významná. Ako prodekan pre vedu a výskum som teda veľmi spokojný a svoj rezort už od minulého roka rozvíjam a naďalej budem rozvíjať zo všetkých síl.

PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD.
Foto: Ing. Martin Rovňák, PhD.
Fakulta manažmentu PU v Prešove
(text bol do redakcie zaslaný 15.2.2013)

Riešenie sporov v 21. storočí „Nastal čas na zmenu“

Pod organizátorskou taktovkou Prešovskej univerzity v Prešove, Gréckokatolíckej teologickej fakulty a so spoluorganizátormi - Právnickými fakultami Univerzity Karlovej v Prahe a Univerzity Palackého v Olomouci, ako aj Mediačného centra mimosúdneho riešenia sporov ALTERNATÍVA a občianskeho združenia ASCEND, sa pod týmto názvom, 12. – 13. februára 2013, uskutočnila na GTF medzinárodná konferencia. Hlavnými témami boli restoratívna starostlivosť, probácia a mediácia v trestných veciach, mediácia mimo oblasť trestnej justície, právo spolupráce, právne, etické, teologické, psychologické, edukačné a sociálne aspekty riešenia sporov.

Dvojdňová konferencia mala za úlohu prezentovať mediáciu ako metódu zmierovania, komunikácie a riešenia konfliktu. Konferencia bola určená odborníkom z teoretickej oblasti i praxe. Zúčastnili sa na nej mediátori, právnici, sudcovia, sociálni pracovníci, terapeuti, pedagógovia, kňazi, ale aj tí, ktorí túto cestu riešenia sporov podporujú a zaujímajú sa o ňu.

Podnetnými boli prednášky odborníkov v tejto oblasti naslovovzatých. Mediátorka, lektorka a vysokoškolská pedagogička Lenka Holá, sa svojim príspevkom zamyslela nad úlohou hodnôt v mediácii. Hodnôt z pohľadu filozofie, psychológie, sociológie ako predpokladu ovplyvňujúceho účel mediácie, jej priebeh a výsledok. Slávka Karkošková poukázala na niektoré závažné nedostatky súvisiace s praxou probácie a mediácie v trestných veciach na Slovensku. Predovšetkým nedostatočnú východiskovú vedomostnú výbavu relevantných pracovníkov a nedostatky v ich ďalšom systematickom vzdelávaní, absenciu metódik pre prípadový manažment páchatelov trestnej činnosti, vrátane nástrojov na hodnotenie potrieb páchatelov a riziká ich recidívy, absenciu špecializácií probačných a mediačných úradníkov podľa rôznorodých cieľových skupín klientov a iné nedostatky. V závere svojho príspevku však autorka dáva rad odporúčaní pre nápravu stavu probácie a mediácie na Slovensku. Taliansky hosť, advokát Marco Calabrese, vo svojom príspevku upriamil pozornosť na využívanie alternatívnych metód riešenia sporov ako aj prax v oblasti tzv. práva spolupráce (*collaborative law*) v Taliansku. Advokátka Renáta Dolanská vo svojom príspevku poukázala na základné rozdiely v organizácii a účinkoch mediácie ako aj statusu osôb vykonávajúcich mediáciu a upriamila pozornosť na vhodné legislatívne zmeny v danej oblasti. Tomáš Horáček z Právnickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe predstavil legislatívny vývoj mediácie v Českej republike.

Zaujímavé boli workshopy Petra Kukliša, ktorý prezentoval mediáciu z pohľadu *nenásilnej komunikácie* a Robina Brzobohatého, ktorý prakticky uviedol do problematiky *facilitatívneho a transformačného modelu mediácie*. Mnohí ďalší odborníci ponúkli mimoriadne inšpiratívne príspevky, ktorými obohatili problematiku probácie a mediácie.

Pozitívom konferencie bol zborník príspevkov, ktorý bol k dispozícii už na konferencii. Je existujúcou po-

môckou pre všetkých, ktorých táto problematika zaujíma, študentov nevynímajúc.

Na konferencii sa zúčastnili aj zástupcovia partnerských organizácií participujúcich na projekte GRUNDTVIG REDICT nr. 114121491: ESI, o. p. s., Česká republika, Foresee Research Group, Maďarsko, Prešovská univerzita, GTF, Slovensko, Association for Adult Education, Litva a Italian Institute of Collaborative Law, Taliansko.

V popoludňajších hodinách prebiehali pracovné rokovania, zamerané na plnenie najbližších projektových úloh, ktorými sú konferencia v Budapešti v máji 2013 a príprava publikácie v anglickom jazyku zameranej na súčasnosť a perspektívy mediácie vo vybraných európskych krajinách.

Snáď úsilie odborníkov i projektových riešiteľov prinesie ovocie v podobe väčšej propagácie, medializácie, a tým aj využívania mediácie a probácie ako účinných metód riešenia konfliktov.

ThLic. Martina Poláková, PhD.

Foto: archív GTF PU v Prešove

Prednášajúca - Eva Vaňková, za stolom v poradí: Lenka Holá, Renáta Dolanská, Slávka Michančová a Gabriel Pala.

Riešitelia projektu GRUNDTVIG REDICT pred prijatím u primátora mesta Prešov

FZO PU na konferencii v Brne

Túžbou každého človeka je neustále poznávanie niečoho nového, neznámeho, čo môže prispieť nielen k osobnému, ale aj profesionálnemu rastu každého pedagóga. Dňa 6. februára 2013 sme takúto cestu za poznáním spojili s aktívnou účasťou na medzinárodnej konferencii v Brne. Tri odborné asistentky (PhDr. Dagmar Magurová, PhD., PhDr. Terézia Fertaľová, PhD. a PhDr. Iveta Ondriová, PhD.) z Katedry ošetrovateľstva na FZO PU v Prešove a zároveň spoluriešiteľky projektu KEGA č. 022PU-4/2011 - „Edukačné centrum pomoci pre príbuzných pacientov s ACH v kontexte prepojenia teórie a praxe vo výučbe študentov“ sa zúčastnili na VII. medzinárodnej konferencii sestier a pracovníkov vzdelávajúcich nelekárske zdravotnícke povolania. Organizátorom konferencie bola Česká asociácia sestier, sekce pedagogická, Masarykova univerzita, LF, Katedra ošetrovateľství. Prvý a druhý blok prednášok bol spoločný v prednáškovvej sále „A“. Po odprednášaní príspevkov podľa programu konferencie, bola posterová prezentácia, kde sme prezentovali poster zameraný na problematiku s názvom: „Psychická záťaž sestier pri ošetrovaní chorých s demenciou a jej vplyv na kvalitu ošetrovateľskej starostlivosti“ autorov Ondriová I., Magurová D., Klímová E. Tretí blok predná-

šok bol prezentovaný v dvoch prednáškových sálach, kde PhDr. Terézia Fertaľová, PhD. prezentovala príspevok kolektívu autorov (Fertaľová, Majerníková, Mikuláková) s názvom: „Miera záťaže u laických opatrovateľov poskytujúcich starostlivosť pacientom s demenciou v regióne Východného Slovenska“, ktorý vznikol v rámci vyššie uvedeného projektu. Po prezentovaní prednášok, vždy v závere sekcie, prebiehala podnetná a bohatá diskusia. Účasť na konferencii nám vytvoril priestor pre výmenu informácií a skúseností pri starostlivosti o pacienta s demenciou Alzheimerovho typu.

V popoludňajších hodinách sme mali vytvorený priestor aj na exkurziu po priestoroch Masarykovej univerzity, hlavne priestoroch Katedry ošetrovateľstva, kde nám kolegyňa z odboru ošetrovateľstva Mgr. Simona Saibertová poskytla informácie o cieľovom zameraní študijného odboru a jeho perspektívach. Exteriér a interiér samotnej budovy univerzity nás veľmi milo prekvapil. Odborné učebne a prednáškové miestnosti boli vybavené modernou didaktickou technikou a študovňa s množstvom odborných publikácií, časopiseckých zdrojov, ale aj dizajnovu spĺňala najvyššie kritéria. Podnetná bola aj výmena praktických skúseností a informácií s odbornými asistentmi Katedry ošetrovateľstva Masarykovej univerzity. Vymenili sme si skúsenosti v rámci vzdelávacieho systému a kontakty pre spoluprácu v oblasti vedecko-výskumnej a pedagogickej činnosti. Väčšiu pozornosť sme venovali aj aplikácii efektívnych metód vo výchovno-vzdelávacej oblasti a zaujímala nás aj činnosť mentoriiek pri príprave študentov počas klinických cvičení v podmienkach ošetrovateľskej praxe. V neposlednom rade sme sa snažili prezentovať opodstatnenosť možných výmenných stáží študentov a pedagógov.

PhDr. Dagmar Magurová, PhD.,
PhDr. Terézia Fertaľová, PhD.,
PhDr. Iveta Ondriová, PhD.

Foto: archív Katedry ošetrovateľstva, FZO PU

Edukácia človeka - problémy a výzvy pre 21. storočie

Súčasťou osláv 15. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove (PU) bola i vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou **Edukácia človeka - problémy a výzvy pre 21. storočie**, ktorú organizovala Katedra andragogiky FHPV v spolupráci so Slovenskou sociologickou spoločnosťou pri SAV, pod záštitou dekanky FHPV PU doc. PhDr. Nadeždy Krajčovej, PhD. Konferencia sa uskutočnila 11. 12. 2012 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove.

Hlavným cieľom konferencie bola analýza súčasného stavu, problémových oblastí a možných vývojových tendencií v edukácii vo svete vyžadujúcom od jednotlivcov rôznorodé kompetencie pre ich uplatnenie sa v spoločnosti a v práci. Výstupom z konferencie bude recenzovaný zborník príspevkov v elektronickej podobe.

Na konferenciu prišlo 80 účastníkov z viacerých spriatelovaných poľských (Szcecin, Rzeszow, Katowice, Bielsko - Biala, Tarnow, Krakow), českých (Brno, Praha, České Budějovice, Zlín) a slovenských univerzít (Banská Bystrica,

Nitra, Bratislava, Prešov). Rokovanie hlavného pléna prebiehalo v Univerzitnej knižnici a bolo spojené s výstavou publikačnej činnosti tvorivých pracovníkov Katedry andragogiky.

Konferenciu otvorila dekanka Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD., ktorá pozdravila účastníkov konferencie a vyzdvihla dôležitosť organizovania odborných podujatí zameraných na aktuálne otázky edukácie človeka v meniacich sa spoločenských podmienkach. Vo svojom príspevku *Učiteľské povolanie na rázcestí* sa venovala aktuálnemu vývoju učiteľského povolania.

S pozvaným referátom v hlavnom pléne ďalej vystúpila Dr. Hab. Prof. UR Marta Uberman z Univerzity v Rzeszowe (Poľsko) na tému *Európske koncepcie výučby ručných prác - historický ideál alebo výzva pre edukáciu človeka v 21. storočí*. Doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD. z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre vystúpil s príspevkom

Edukácia seniorov v rezidenčných podmienkach – možnosti, limity a význam. Súčasný trendy rozvoja pedagogickej teórie v postmodernistickom období predstavil vo svojom príspevku *Problémy pedagogiky a edukácie v postmodernistickom období* prof. z. Dr. Hab. Boguslaw M. Sliwowski z Prešovskej univerzity v Prešove. Rokovanie v hlavnom pléne uzavrel svojím vystúpením PaedDr. Ivan Pavlov z Metodicko-pedagogického centra na tému *Kariérny model profesijného rozvoja učiteľov a jeho inštitucionálne základy*.

Následne účastníci konferencie rokovali v šiestich tematicky zameraných sekciách (historické ideály a koncepcie ako inšpirácia pre edukáciu človeka v 21. storočí, edukácia a sociálna kohézia, edukácia ako nástroj rozvoja kompetencií, pozícia učiteľa a vzdelávateľa dospelých v dnešnej edukačnej realite, diferenciácia inštitucionálneho zabezpečenia edukácie ako spoločenského javu).

Po ukončení rokovania v sekciách nasledovalo spoločenské stretnutie, kde v neformálnej atmosfére poďakoval vedúci katedry doc. PhDr. Vladimír Frk, CSc. všetkým prítomným za ich účasť na konferencii a vyjadril želanie, aby sa odborné stretnutia takéhoto druhu pravidelne opakovali.

Konferencia svojim významom prispela nielen k výmene poznatkov o aktuálnych problémoch vo vedách o edukácii. Širší tematický záber konferencie a jemu zodpovedajúca účasť odborníkov a odborníčok z viacerých akademických i praktických oblastí edukácie človeka nastolil rad ďalších otázok. Týkajú sa smerovania edukačných vied v kľúčových i bazálnych oblastiach v narastajúcej zložitosti spoločenských podmienok, ktorá pre odborníkov vo výchovno-vzdelávacej oblasti kladie nové požiadavky a výzvy.

Mgr. Silvia Lukáčová

Pregraduálna príprava sociálnych pracovníkov, sociológov a možnosti ich uplatnenia v praxi

Posledným z minuloročných vedeckých podujatí organizovaných Inštitútom sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove bol vedecký seminár „Pregraduálna príprava sociálnych pracovníkov, pracovníčok a sociológov, sociologičiek a možnosti ich uplatnenia v praxi“, ktorý sa konal 7. decembra 2012 v Prešove, pod záštitou prof. PhDr. Vasilu Gluchmana, CSc., dekana FF PU v Prešove.

Na vedeckom seminári sa zúčastnilo celkovo 71, z toho 17 aktívnych a 39 pasívnych účastníkov a účastníčok. Účastníčky a účastníci seminára nazerali na tému z pohľadov rozličných študijných odborov, akademického prostredia i praxe sociálnej práce na Slovensku.

V úvode seminára odznelo päť hlavných referátov zameraných predovšetkým na oblasť pregraduálnej prípravy budúcich sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc. sa vo svojom príspevku „Vzdelávanie v sociálnej práci po r. 1989 v Slovenskej republike“ zamerala na priblíženie historického vývoja vzdelávania v sociálnej práci a zdôraznila úlohu PU v Prešove pri zakladaní Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci. Následne sa vyjadrili prof. PhDr. Peter Ondrejko, DrSc. v príspevku „Akademická príprava sociálnych pracovníkov – ilúzia alebo nevyhnutnosť?“ a prof. PaedDr. Anna Hudcová, PhD. príspevkom „Určujúce determinanty efektivity pregraduálnej prípravy sociálnych pracovníkov“ k aktuálnym otázkam pregraduálnej prípravy budúcich sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD. sa vo svojom príspevku „Etablácia a profesionalizácia sociálnej práce v jej horizontálnej i vertikálnej línii“ a PhDr. Alžbeta

Brozmanová Gregorová, PhD. príspevkom „Možnosti využitia service-learning v pregraduálnej príprave sociálnych pracovníkov a pracovníčok“ zamerali na konkrétne oblasti profesionalizácie a skvalitňovania sociálnej práce. Program seminára pokračoval prezentáciou príspevkov aktívnych účastníkov seminára a diskusiou k príspevkom i aktuálnym otázkam sociálnej práce a sociológie na Slovensku, ktorú moderovala doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD. z Katedry sociálnej práce FF PU v Prešove. Búrlivú diskusiu vyvolali najmä otázky exekutívnej i akademickej úrovne špecializácie sociálnej práce, s dôrazom na odlišnú špecializáciu na jednotlivých stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Účastníčky a účastníci vedeckého seminára formulovali výstupy z diskusie vo forme úloh, ktorých plnenie pokladajú za ťažiskové pre budúci vývoj sociálnej práce na Slovensku. Po ukončení diskusie a zhrnutí jej záverov pokračoval popoludňajší program evaluačným seminárom „Service-learning v Prešove“ pod vedením Mgr. Michaely Skyby a PhDr. Denisy Šoltésovej z Katedry sociálnej práce FF PU v Prešove a za prítomnosti zástupcov a zástupkýň spolupracujúcich organizácií.

Celoslovenský charakter vedeckého seminára zároveň vytvoril podmienky pre výmenu skúseností, názorov, postrehov odborníkov z oblasti sociálnej práce i sociológie. Vedecký seminár bol tiež priestorom pre upevnenie budúcej interdisciplinárnej spolupráce na celoslovenskej úrovni a plánovaný je aj zborník príspevkov.

Ing. Mgr. Zuzana Poklembová

Foto: archív Katedry sociálnej práce ISPaE, FF PU

Výskum v sociálnych vedách

Mesiac november sa už tradične na Inštitúte sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove nesie v znamení konferencií. Aj 9. novembra 2012 Katedra sociálnej práce organizovala doktorandskú konferenciu „Výskum v sociálnych vedách“, ktorú podporila aj Slovenská sociologická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied, a na organizácii ktorej sa aktívne podieľala Mgr. Gizela Brutovská, PhD. predsedníčka Východoslovenskej pobočky SSS pri SAV. Téma konferencie bola zvolená tak, aby bola nielen aktuálna, ale zároveň spájala rôzne študijné odbory doktorandského štúdia a dovoľila tak účasť doktorandov a doktorandiek z viacerých vysokých škôl.

V prvom z hlavných referátov, „Marginálne maskulinít nezamestnaných mužov“, bývalý člen prešovskej Katedry sociálnej práce a čerstvý absolvent doktorandského štúdia Mgr. Martin Béreš, PhD., priblížil praktickú stránku výskumu svojej dizertačnej práce. Pridanou hodnotou jeho príspevku bola sonda do vnútorného prežívania jednotlivých etáp výskumu v dizertačnej práci, jeho úskalí a ciest ako tieto úskalia prekonať. Vďaka vzácnnej kombinácii vysokej odbornosti a bohatých osobných skúseností so zmyslom pre humor a schopnosťou zdieľať prežívané bol tento príspevok jedným z najsilnejších momentov konferencie. Rovnako inšpirujúcimi príkladmi výskumu v sociálnych vedách boli aj ďalšie dva hlavné referáty, príspevok riaditeľky Inštitútu pre edukológiu a sociálnu prácu doc. PhDr. Beáty Balogovej, PhD. s témou „Výskumné metódy sociálnej práce – rozhranie výskumu v sociálnej práci“ a príspevok Mgr. Gizely Brutovskej, PhD. z Katedry andragogiky FHPV PU, približujúci využitie sociologického výskumu v praxi, „Vzdelávacie potreby v turizme“. Oba boli obohatené množstvom praktických príkladov, ktoré môžu byť v budúcnosti akýmsi návodom, či inšpiráciou pre doktorandky a doktorandov.

Na konferenciu prišlo 55 účastníkov a účastníčok zastupujúcich rozličné odbory sociálnych vied (sociológia, sociálna práca, pedagogika, psychológia), z ktorých 14 vystúpilo aktívne s vlastným príspevkom. Účastníčky a účastníci konferencie nazerali na tému konferencie z pohľadov rozličných študijných odborov. Príspevky sa zameriavali na široké spektrum tém z oblasti sociálnych vied, vrátane tých tematicky najaktuálnejších ako napríklad zneužívania informačných technológií (Mgr. Magdaléna Halachová, KSP FF UPJŠ, Mgr. Vladimír Lichner, Katedra sociálnej práce FF UPJŠ) či environmentálnych hnutí pôsobiacich v mestskom priestore (Mgr. Lenka Diener, Katedra sociológie FF UK). Multiodborový a celoslovenský charakter konferencie vytvoril podmienky pre výmenu skúseností, názorov, postrehov a očakávaní účastníčok a účastníkov z rozličným vzdelá-

ním i praktickými skúsenosťami z oblasti sociálnych vied, diskusie k jednotlivým príspevkom boli intenzívne a prínosné. Konferencia vytvorila tiež priestor pre možnú budúcu interdisciplinárnu a celoslovenskú spoluprácu, začiatkom nasledujúceho roku budú príspevky z konferencie publikované v zborníku.

Ing. Mgr. Zuzana Poklembová

Foto: archív Katedry sociálnej práce ISPaE, FF PU

ARTUŠ je späť!

Nie, nejde o záhadný návrat legendárneho rytiera a domnelého anglického kráľa Artuša, ale o znovuzrodenie ARTUŠ-a, oficiálneho časopisu Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý sa akademickej obci predstavuje v inovovanej podobe. Naspäť sa hlási po vyše dvojročnej „hibernácii“, o ktorej však zasvätení vedia, že nebola časom zaháľania, ale skôr inkubačnou dobou, spánkovou hladinou alfa, v ktorej napriek vonkajšej nečinnosti v hlavách pôvodného redakčného tímu a skupiny zainteresovaných nadšencov stále vírili myšlienky oživenia fakultného časopisu.

Z tvorivého nepokoja, kultúrnej potreby i z iniciatívy vedenia fakulty sa teda ARTUŠ vracia späť. Oproti pôvodnému, skôr študentsky orientovanému časopisu, vyrástol a s vážnejšou tvárou sa v decembri minulého roka prvýkrát nanovo prihovril svojim čitateľom – študentom, pedagógom, ale aj všetkým záujemcom o dianie na Pedagogickej fakulte PU z radov širšej verejnosti. Ako to už pri dospievaní býva, časopis prešiel viacerými zmenami. S novou koncepciou smerovania časopisu boli osvedčené rubriky jeho staršej verzie zachované, aby si zachoval tzv. „student-friendly“ charakter, a za inovovanú prioritu si zvolil predovšetkým informovanie a posilňovanie povedomia študentov, tak o študijných aktivitách, vnútornom dianí, ako aj rôznych vonkajších vzťahoch na alma mater, ktoré sa ich tiež bytostne týkajú. Čitatelia si tak na stránkach časopisu nájdu zaujímavé reportáže zo študentských i učiteľských mobilít v rámci programu Erasmus, informácie a komentáre k podujatiam uskutočnených samotnou fakultou alebo v spolupráci s externými inštitúciami, či rozhovory s pedagógmi, vďaka ktorým môžu spoznať aj ich menej formálny, ľudský rozmer. Z pohľadu budúceho pracovného uplatnenia študentov je nepochybne zaujímavá rubrika s autentickými vyjadreniami absolventov fakulty o svojom vlastnom „živote po škole“. V obsahu časopisu zostáva priestor aj pre rôzne informácie o kultúrnom dianí v regióne a výzvy či upozornenia týkajúce sa možností zmysluplnej sebarealizácie študentov. V súlade s vynovenou obsahovou náplňou sa aj vizuálna stránka časopisu stala serióznou a reprezentatívnejšou, no stále ho môžete nájsť pod jeho pôvodným, sympatickým logom. Časopis vychádza s periodicitou raz za semester a v čase konca semestrálnej výučby je voľne dostupný v dominantných priestoroch Pedagogickej fakulty PU. Keďže už v samotnom názve ARTUŠ sa spájajú tvorivosť, pedagógovia a študenti („ART“ znamená umenie, „UŠ“ sú začiatkové písmená slov učiteľa a študenti), naďalej poskytuje otvorený informačný, názorový a diskusný priestor pre akademické a s nimi súvisiace spoločenské témy. To, ako sa budú životné osudy ARTUŠ-a ďalej vyvíjať, závisí aj od jeho prispievateľov. Svoje podnety, reakcie či príspevky preto môžete zaslať priamo na e-mailovú adresu redakcie artus@pf.unipo.sk. Tešíme sa na každý zaujímavý príspevok!

Mgr. Iveta Drzewiecka, PhD.
šéfredaktorka časopisu ARTUŠ

Slovenská horúčka

(Preklad knihy
profesora Ishikawu o Slovensku)

Na sklonku roku 2012 vyšla vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity veľmi zaujímavá kniha o Slovensku očami Japonca s názvom *Slovenská horúčka*. V japonskom jazyku vyšla táto kniha v Tokiu v roku 2006 a keďže sa stretla s veľkým ohlasom, rozhodol sa riaditeľ Ústavu ázijských štúdií PU doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD. preložiť ju do slovenčiny. Keďže s autorom

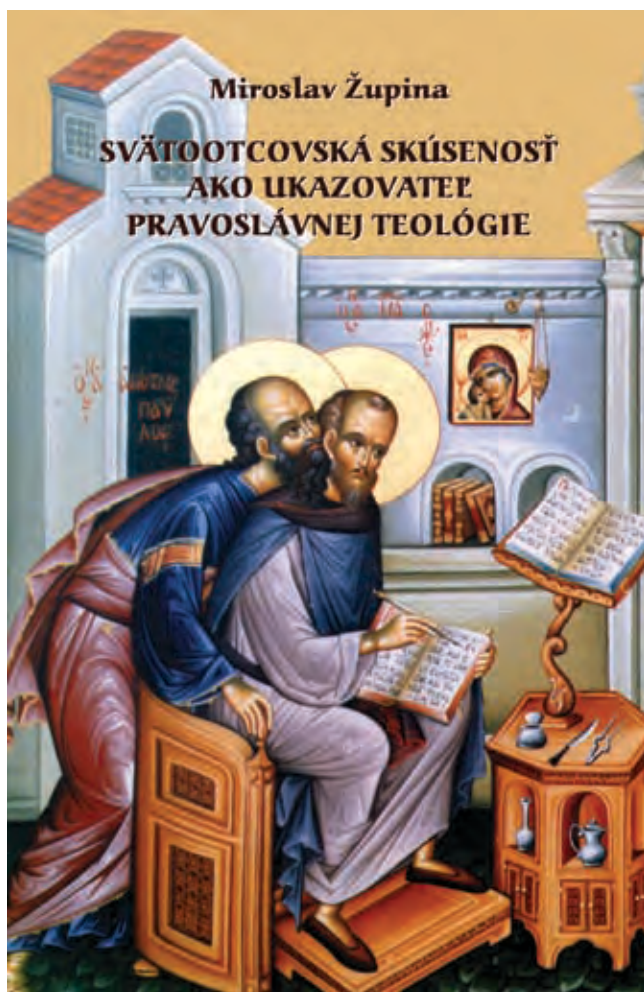
knihy profesorom Ishikawom má ústav už niekoľko-ročné intenzívne kontakty (autor knihy mimochodom hovorí veľmi pekne a plynule po slovensky), bolo možné priebežne podľa potreby konzultovať a diskutovať o prípadných nejasnostiach pri preklade.

Autor knihy profesor Ishikawa sa rozhodujúcou mierou pričínal o nadviazanie oficiálnych kontaktov Prešovskej univerzity v Prešove s univerzitami v Japonsku a v Taiwane. Prvé kontakty postupne vyústili do podpísania dohôd o vzájomnej spolupráci s týmito univerzitami a v súčasnosti sa vzájomné vzťahy intenzívne a plnohodnotne rozvíjajú. V roku 2006 udelil rektor Prešovskej univerzity v Prešove profesorovi Ishikawovi čestný titul „Doctor honoris causa“.

Existuje veľmi veľa dôvodov, prečo si preklad knihy profesora Ishikawu zasluhuje našu pozornosť. Jedným z najdôležitejších dôvodov je však jeho dlhoročný úprimný vzťah k Slovensku a zvlášť k mestu Prešov a Prešovskej univerzite v Prešove. Sám profesor Akihiro Ishikawa často vyjadruje tento vzťah slovami: „Slovensko je raj! Prešov, to je raj v raji!“ Tento vzťah vyústil do napísania knihy o Slovensku, ktorá v Japonsku získala veľký ohlas a zvýšila záujem verejnosti o našu krajinu. Myslíme si, že každému Slovákovu prospieje prečítanie tejto zaujímavej výpovede profesora Ishikawu, ktorá pramení v dlhoročnom spoznávaní našej krajiny. Pozornému čitateľovi zaiste neujde, že v obsahu knihy veľmi často uvádza profesor Ishikawa práve mesto Prešov a Prešovskú univerzitu v Prešove. Aj táto skutočnosť viedla k rozhodnutiu preložiť knihu do slovenského jazyka a uchovať tak do budúcnosti veľmi zaujímavý a jedinečný pohľad Japonca na Slovensko. Keďže japonská kultúra a spoločnosť je pre mnohých Slovákov stále veľmi vzdialená, a to nielen množstvom kilometrov, môžu si v tejto knižke čitatelia nájsť veľa príkladov spoločných, ale aj odlišných aspektov v tradíciách, v životnej filozofii, kultúre i v rôznych iných hodnotách každodenného života Slovákov a Japoncov.

PaedDr. Edita Šimčíková, PhD.

Svätootcovská skúsenosť ako ukazovateľ pravoslávnej teológie (recenzia)

V roku 2012 sa medzi monografiami vydanými na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove objavila monografia: **Svätootcovská skúsenosť ako ukazovateľ pravoslávnej teológie (The experience of the holy fathers as an indicator of orthodox theology)**. ISBN 978-83-63055-13-4, 126 strán. Jej autorom je doc. ThDr. Miroslav Župina, PhD., vedúci Katedry praktickej a systematickej teológie PBF PU.

Monografia je rozdelená do ôsmich základných častí, ktorých obsah sa dotýka troch najdôležitejších pilierov systematickej teológie, a to dogmatického bohoslovía, pravoslávnej duchovnosti a nakoniec kresťanskej etiky. Všetky časti tejto vedeckej monografie sú zamerané na spoločný cieľ, preskúmať, analyzovať a definovať svätootcovskú skúsenosť Cirkvi ako základ jej teológie, a tým aj života.

Hoci aktuálnosť zvolenej témy je z pohľadu pravoslávnej teológie očividná, predsa je potrebné zdôrazniť niekoľko myšlienok, ktoré ešte jasnejšie poukážu na aktuálnosť podobných monografií pre dnešnú dobu a spoločnosť. Mnohé svetské aj cirkevné osobnosti v súčasnosti poukazujú na fakt, že sme vzdelava-

ni, ale zlí, že technický pokrok zaznamenáva nebývalé úspechy, no medziľudské vzťahy prechádzajú krízou, že ľudia dnes čoraz viac pociťujú silný deficit takých podstatných hodnôt ako je láska, porozumenie, pokoj, radosť, stabilita, vzájomná podpora, čestnosť, dôvera, spoľahlivosť, priateľstvo, manželská a rodičovská vernosť.

Významnou príčinou deficitu týchto hodnôt je skutočnosť, že hoci naša civilizácia vyrástla na kresťanských hodnotách, začína sa od nich odvracať. Hoci vzdelanie, sloboda, práca, rovnosť, sociálne cítenie a mnohé ďalšie hodnoty dosiahli veľký rozmach hlavne vďaka kresťanstvu a evanjeliovým ideám, dnes sa to nedoceňuje a príčinou odklonu od kresťanstva sú často samotní kresťania. Nikto neublížil kresťanstvu viac ako ľudia, ktorí sú síce formálne kresťanmi, no nevážia si svoju vieru a ani ju nepoznajú.

Veľké percento „kresťanov“ si nikdy neprečítalo nielen Sväté Písmo, ale dokonca ani jedno jediné ucelené Evanjelium, aby vedeli, o čom je „ich“ viera. Takto sa stávajú ľuďmi, ktorí nežijú svoju vieru v praxi a prispievajú k prehľbovaniu súčasnej morálnej a duchovnej krízy, ktorá sa prejavuje takými negatívnymi sociálnymi a spoločenskými javmi ako je vysoká miera rozvodovosti, stres, strach, neistota, domáce násilie, morálne deviácie, zločinnosť a mnohé ďalšie. Z uvedených dôvodov považujem za mimoriadne dôležitú a aktuálnu každú monografiu, ktorá pomáha vysvetliť kresťanskú duchovnosť a duchovný život v naozaj pravdivom svetle a takým spôsobom, aby sa v spoločnosti obnovilo správne a hlboké chápanie a uplatňovanie kresťanských ideí v myslení aj v praktickom živote.

Dôležitým záverom, ku ktorému autor monografie prichádza, je fakt, že všetok hriech, zlo a nakoniec smrť, ktorá sa stala pre dnešného človeka už akoby samozrejmosťou, je dôsledkom „jeho vlastného samostatného úmyslu a chcenia“ (s. 80). Vo svete zavládla „antienergia“, ktorá ničí prirodzenú a pozitívnu energiu a spôsobuje smrť. Táto smrť sa pritom neprejavuje iba v postupnom približovaní sa každého človeka k nevyhnutnému fyzickému koncu, ale často aj v smrti jeho duchovnosti, kultúry, umenia a zmyslu pre skutočnú krásu.

Celkovo je možné konštatovať, že najnovšia monografia doc. ThDr. Župinu, PhD. je hodnotným prínosom k vedeckému bádaniu v oblasti systematickej teológie a určite prispeje k ďalšiemu rozvoju Katedry praktickej a systematickej teológie na našej fakulte.

doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD.

Kvety miznú zo záhrad, dieťa mizne z ulice

Zamyslenie sa...

Splodila ho doba. Možno posledné desaťročie. Je to jej produkt, rodičia len sekundujú pri jeho tvorbe. Koľko času strávi s mamou, ocom či súrodencami a koľko času strávi s dobou... Kto to už dnes eviduje? Už som trochu unavený z hľadania možných i nemožných riešení, ktoré by pomohli zachrániť pojem dieťa v tomto paradoxnom svete.

Nechce čítať? Tak nech nečíta. Má na to právo. Chce si prepnúť na Disney Channel namiesto večerného opakovania suchopárneho učiva? Tak nech si ju pozrie. Môže si za to škola sama. Nedáva mu veci do života, tak čo sa učiteľ čuduje.

Naučme ho v detstve Spadla hruška zelená a básničku o Ranenej breze, čítajme mu rozprávky ľudové i autorské, neskôr mu kúpme ako sentimentálnu spomienku na vlastnú mladosť Troch mušketerov, Gričskú čarodejnicu či aspoň Annu zo Zeleného domu. Odvážajme ho do škôlky, potom do školy a ak budeme mať v rodine dve autá, poprípade ho aj

vyzdvihnime zo školského klubu či rôznych záujmových krúžkov. Keď to odporúčajú v Teleráne, semtam sa s ním porozprávajme o tom, čo cez deň zažilo, akých má kamarátov a čo ho potešilo. Kúpme mu v hypermarkete to najlepšie, čo si môžeme v rámci rozpočtu dovoliť a aby v kolektíve rovesníkov netrpelo kdesi na periférii, dajme mu dotykový HTC. Pobožkajme ho na dobrú noc, aj keď sa tomu už bude brániť a v tichu noci pred spaním sa tíško zamyslime nad tým, aké je čarovné mať pokračovateľa svojej krvi. Vďaka nemu máme nádej na večnosť.

A dieťa ráno vstane, rozlúči sa, nasadí si do uší slúchadlá a vyjde na ulicu: novinové stánky sú zase plné bulváru, politiky, cigariet, fariieb, erotiky a porna, a tak si dieťa kúpi lístok na MHD a k tomu ešte niečo; na rohu ulice si práve nejaký pubertiak s mastnou pleťou a dokonalým účesom s prelívom cez pravé oko odplul na chodník a cez mobil poslal Ivanu do nerozprávkovkej reality – tak sa naše dieťa k nemu pridá a rodinou roky cibrený humor posunie na suterénny level smerujúci k človeku, čo so smutnými a červenými očami dnes znovu ponúka pred obchodným domom akési periodikum, ktoré sa už 98 %-ám ľudí prejedlo tak, ako každá dobročinnosť.

A dieťa príde domov a zase sa začne nudiť, a preto si niečo zapne a opäť si niečo dá. Opäť je všade plno akcie, vypípaného primitivismu, veľkých lások, kde ide prevažne o telo, falošnej zábavy a znovu erotiky na hranici porna; zapne si počítač či zájde do internetovej kaviarne a virtuálny svet, taký skutočný oproti otrasnej nude tam vonku, z dieťaťa urobí aspoň na chvíľu hrdinu s piatimi životmi.

A potom mu chcete skontrolovať mobil, do ktorého funkcií sa aj tak nerozumiete a povie vám, že je demokracia a siahate mu na jeho osobné práva. A v škole sa nahnevá, lebo učiteľ slovenčiny sa nezachoval podľa jeho predstavy, a tak ho po konflikte predbežne oboz-

námi s krokmi, ktoré proti nemu následne z pozície žiaka podnikne. Obvinenie, tajné nahratie na mobil, podozrenie, riaditeľ, možno polícia, súd, strata zamestnania a podobne. A keď dieťaťu neskôr chcete poupratovať v zásuvkách, povie vám, že je to jeho súkromný majetok. Ak to urobíte, spácha samovraždu.

Chcem na ulici stretnúť dieťa, čo si vie klaknúť na asfalt; nie karikatúru dospelého, čo dokáže upáliť priviazané mačiatko a nahráť si to na mobil.

Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.

Hovoríte po slovensky?

During those three weeks we had the chance to visit many places like the Wine Museum, the Solivar Museum and the beautiful town of Bardejov as well. Additionally, the ESN members had arranged many several activities for us! They offered us the chance to practice our bowling skills, to hike to the High Tatras and to feel the experience of a real castle setting in Stara Lubovna! Of course they took so good care of us that they managed to "introduce" to us the traditional cuisine of Slovakia. Pirochy and halusky will definitely be an additional meal of ours, and Saris, our favorite type of beer, here in Slovakia. However, I cannot leave out two of the most interesting and amusing evenings they arranged for us. I am talking about the Slovak evening and the Euro- dinner of course. The first was an opportunity to learn some things about the tradition of Slovakia through pictures, traditional treats, drinks and traditional dances - that many of us had the chance to try, successfully I may say. The euro- dinner was like a "European meeting" of food, drinks and music from countries as France, Greece, Finland, Spain, Poland, Estonia and Turkey. Many different tastes, pictures and dances also. What an amazing evening for everyone!

As a conclusion, 3 weeks, 18 students from 7 different countries, around 40 hours of lessons, around 70 hours of trips and visits, around 80 hours of celebration and entertaining evenings, around 90 hours of laughing, exactly 100% of a very nice, amazing experience, new friendships and many smiles for this unforgettable course on the whole. A huge goodbye and a huge hug to every single member of our group in this course and especially to those who are going to continue their Erasmus studies in another city of Slovakia and of course a huge thank you to all of the teachers, lectures, coordinators and every single ESN member for the moments you generously offered us! After 3 weeks the answer to the heading question can be "Hovoríme trochu po slovensky!" EILC course in Presov! An experience that I totally recommend to every student!

Theodora Georgakopoulou,
Foto: archív PU v Prešove

Three weeks ago the proper answer to this question would be "what?". After a long hour trip to Presov, with almost no English spoken people in the train stations - thankfully there is the international body language- the intensive language course sound as the perfect idea! The truth is that, as far as I am concerned, during the trip to Presov I only caught one word, "dobre". I had a slight idea what this word might mean, but still not sure about it. The only thing I could be sure about is that it must be a good word as everyone was using it and repeat it.

Before we even realize it, the first meeting and the opening ceremony was there. A very nice and cozy welcome speech by the main coordinator, accompanied with some delicious and tasty cakes! And here come the lessons! "Dobré ráno", said the teacher. The "dobre" word! That must be something like "good morning". And like that here is the first Slovak phrase that we learned! Nevertheless, by the end of this lesson everyone was able to introduce themselves and learn others' names in Slovak! Quite a success! As the lessons were come and gone our ability in Slovak language was improving. By the end of the three weeks we were pretty much able to communicate in a basic level in Slovak, like "hello, goodbye, how are you", the numbers and we also learned important words like the names of the food - a very important one!- and how to ask for instructions on the road. But most of all we learned the most important word as a reward for our good work and improvement during the lessons, "Výborne"- our favorite Slovak word!

Spolupráca PBF PU s Poľskom

V Krakove (Poľsko) bola 12. decembra 2012 podpísaná významná Zmluva o vedeckej, vzdelávacej a kultúrnej spolupráci medzi Pravoslávnou bohosloveckou fakultou Prešovskej univerzity v Prešove a Fakultou sociálnych vied Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove. Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, v zastúpení **prof. ThDr. Jána Šafina, PhD.**, dekana PBF PU v Prešove a Fakulta sociálnych vied Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove, v zastúpení ks. prof. Janusza Mastalskiego, dekana PUJPII., uzatvorili zmluvu o spolupráci v oblasti vedeckého výskumu, výmeny skúseností vzdelávacieho a výskumného charakteru (vrátane realizácie spoločných medzinárodných projektov), výmeny pracovníkov, doktorandov a študentov. Pre splnenie tohto účelu budú rozvíjať spoločné programy a vedecké úlohy, ktoré budú výhodné pre každú zo zmluvných strán. Obe fakulty sa dohodli, že zmluvné strany si budú navzájom medzi sebou vymieňať dostupné informácie vedeckého charakteru, napr.: výsledky vedeckých výskumov, analýz, študijné materiály. Zmluvné strany budú hodnotiť možnosti spoločného publikovania výsledkov vedeckých výskumov a analýz svojich vedecko-pedagogických pracovníkov, spoločného organizovania vedeckých konferencií a seminárov, realizovania spoločných vedeckých úloh a projektov. Súčasťou trojčlenného tímu boli okrem pána dekana **prof. ThDr. Jána Šafina, PhD.**, aj dvaja členovia Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce, doc. PhDr. Tomáš Hangoni, PhD. a PhDr. ThDr. Maroš Šip, PhD., ktorý predloženie zmluvu v slovenskom znení prečítal a naplnil tak literu oficiálneho priebehu aktu.

PhDr. ThDr. Maroš Šip, PhD., Foto: archív PBF PU v Prešove

Spolupráca politológov s mestom Prešov

V priestoroch Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove došlo v decembri k podpisu zmluvy medzi Inštitútom politológie Filozofickej fakulty PU v Prešove a Mestským úradom v Prešove (MsÚ). Súčasťou tohto stretnutia bola aj otvorená diskusia so študentmi, ktorí mali následne v rámci neformálneho kolokvia priestor opýtať sa priamo na detaily tejto spolupráce, ako aj na aktuálne problémy a výzvy samosprávy, ktoré boli načrtnuté z pohľadu primátora tretieho najväčšieho mesta na Slovensku.

Prešovská univerzita v Prešove a mesto Prešov majú dlhoročnú a úspešnú spoluprácu vo viacerých oblastiach už niekoľko rokov. Svedčí o tom aj jedna z ďalších aktivít, ktorá bola na pôde univerzity „spečatená“ podpisom. Inštitút politológie totižto nadviazal s MsÚ oficiálnu spoluprácu formou zmluvy, na základe ktorej majú študenti politológie magisterského a doktorandského stupňa možnosť okúsiť samosprávu zvnútra, prostredníctvom trojtýždňovej, prípadne jednomesačnej praxe na jednotlivých sekciách a oddeleniach MsÚ.

Primárnym cieľom tohto partnerstva je predovšetkým úzke prepojenie teórie s praxou a oboznámenie sa s aktuálnou legislatívou na úrovni mesta a regionálnej samosprávy, ale tiež s organizáciou hlavných činností, ktoré sú v réžii MsÚ. Vďaka vzniknutej spolupráci môže študent – teoretik, získať nielen nenahraditeľné praktické skúsenosti, ale tiež kontakty, ktoré môže využiť počas štúdia, ale aj po jeho skončení.

„Absolvent študijného odboru Politológia je pripravený pracovať ako vysokokvalifikovaný odborník – politológ, politický analytik vo vedeckých ústavoch SAV, na vysokých školách, v štátnej a verejnej správe ako riadiaci pracovník, ako poradca politických strán, ako odborný garant, resp. tvorca strategických štátnych koncepcií a pod. Z toho vyplýva aj akási nutnosť študenta oboznámiť sa o. i. s chodom verejnej a štátnej správy i samosprávy a práve táto odborná prax je vynikajúcou príležitosťou na to, aby si študent osvojil mechanizmus fungovania samosprávy mesta,“ zdôraznila pri podpise zmluvy riaditeľka Inštitútu politológie doc. PhDr. Iriňa Dudinská, CSc.

Študent odboru Politológia sa počas praxe oboznámi s chodom MsÚ a prostredníctvom jeho vnútorných procesov aj s celkovou činnosťou samosprávy. Za týmto účelom bude zaradený do jednej zo sekcií MsÚ v závislosti na spracovávaní téme záverečnej práce študenta. Oboznámi sa s agendou, ktorá sa vykonáva v rámci jednotlivých sekcií prostredníctvom rotácie medzi jednotlivými oddeleniami. V prípade špecializácie študenta len na istú úzko vymedzenú oblasť je možné ho zaradiť priamo na príslušné oddelenie bez rotácie. Zotrvanie študenta na jednom oddelení by malo slúžiť na to, aby načerpal čo najviac vedomosti a skúsenosti z oblasti, ktorú spracúva v rámci svojej záverečnej práce. Systém je teda nastavený tak, aby bol prospešný pre poslucháča, ktorý týmto spôsobom nadobudne široké spektrum informácií z tej ktorej vybranej oblasti.

Odborná prax ponúka aj možnosť zúčastniť sa na mesačnom zasadnutí Mestského zastupiteľstva, kde sa študent dostane do priameho kontaktu s poslancami a bude mať možnosť priamo sledovať proces prerokovania a následného schvaľovania jednotlivých legislatívnych návrhov a materiálov.

Dôležitosť praxe vyzdvihol aj primátor JUDr. Pavel Hagyari: „Prešov je dynamické mesto, ktoré má neuveriteľne schopnú mladú generáciu a som rád, že mestský úrad vytvoril priestor študentom na reálnu prax. Teória je mnohokrát odtrhnutá od reálneho života a práve tu majú možnosť mladí ľudia zažiť život v reálnej podobe. Pevne verím, že si naši praktikanti – stážisti z Inštitútu politológie, odnesú z tejto praxe veľa pozitívnych skúseností a možno aj začiatkový úspech do ďalšieho života.“

Mgr. Anna Polačková

Foto: archív Inštitútu politológie FF PU

FM PU na ITF SlovakiaTour 2013

Medzi slovenské najvýznamnejšie podujatia konajúce sa vo veľkom meradle, sa zapísal medzinárodný veľtrh cestovného ruchu s názvom *ITF SlovakiaTour*. Tento veľtrh sa každoročne koná v hlavnom meste vo výstavných priestoroch Incheby, vždy koncom mesiaca januára. Tohto roku sa konal už jeho **19. ročník** v dňoch 24. – 27. 1. 2013. Spoločne s ním prebiehal aj 20. ročník výstavy Poľovníctvo a oddych s 5. ročníkom výstavy Wellness a fitness. Medzi najpútavejšie časti patrila zóna **Danubius Gastro – veľtrhu gastronómie, ktorý pútal prezentáciami špičkových vín, domácimi či tradične vyrobenými kulinárskymi produktmi (mliečne výrobky, údeniny, pečivo a pod.).**

Veľtrh sa konal pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky, s odbornou spolupracou *Zväzu cestovného ruchu Slovenskej republiky*, s ktorým bližšie spolupracuje i Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu PU v Prešove. Ako sa uvádza v správe z podujatia, celkovo sa na veľtrhu predstavilo **410 vystavovateľov** z Brazílie, Cypru, Českej republiky, Čiernej Hory, Egypta, Chorvátska, Jamajky, Kanady, Maďarska, Namíbie, Nemecka, Poľska, Rakúska, Slovenska, Srbska, Talianska, Tuniska, Turecka, USA a Veľkej Británie. Veľtržné podujatie navštívilo **spolu 72 913 návštevníkov**.

Na tomto podujatí sa zúčastnili aj zástupkyne Fakulty manažmentu PU v Prešove z Katedry turizmu a hotelového manažmentu Ing. Anna Šenková, PhD., RNDr. Jana Mitříková, PhD. a PhDr. Daniela Matušíková, PhD. Podľa ich vyjadrenia úroveň každoročne stúpa aj napriek tomu, že bolo možné vidieť mnoho nedostatkov, ktoré dominujú v cestovnom ruchu na Slovensku a ktoré by bolo potrebné zharmonizovať jasnou legislatívou v danej oblasti. Na veľtrhu oslovili spoločne s prodekanou pre zahraničné vzťahy FM PU v Prešove viacerých zahraničných i domácich vystavovateľov a producentov s cieľom nadviazania spolupráce a prepojenia teórie s praxou vo vedecko-výskumnej i edukačnej činnosti.

PhDr. Daniela Matušíková, PhD., prodekanka pre zahraničné vzťahy FM PU, Foto: archív FM PU v Prešove

Medzimestské zásahy 2012 sa venovali aj Prešovskej univerzite v Prešove

Projekt občianskeho združenia uzemneplany.sk a neziskovej organizácie Urbanika „medziMestské zásahy Košice Prešov 2012“, je neformálna architektonická iniciatíva, ktorá sa snaží priniesť upozornenia na nefunkčujúce miesta, navrhnúť ich zatraktívnenie, či ponúknuť neobyčajné architektonické a urbanistické riešenia. Viac informácií je na webe projektu www.vranokonovo.sk. Projekt priniesol množstvo návrhov, tri z nich sa týkali aj Prešovskej univerzity v Prešove (PU).

Park pri rektoráte Prešovskej univerzity v Prešove

Nachádza sa medzi areálom PU a riekou Torysou. V súčasnosti je to jedna zo zelených plôch na mape mesta bez identity. Je delený na tri plochy, pričom len stredná je využitá (športoviská).

Cyklistický chodník na druhej strane rieky je obľúbenou trasou na vychádzky, rekreačnú cyklistiku a korčuľovanie. Návrh využitia parku chce oživiť i túto stranu rieky, doplniť funkcie, ktoré by dotvorili lokalitu ako miesto kultúrneho, aktívneho i relaxačného pobytu.

Funkčné objekty by boli voľne nasadené do prostredia a z eko materiálov. Podporiť by mali predovšetkým sezónne aktivity vonku, no boli by udržateľné aj celoročne.

Námestie - Ul. 17. novembra

Predmetom riešenia UrŠ bolo navrhnúť urbanistickú koncepciu časti areálu Prešovskej univerzity v Prešove s logickými väzbami na polyfunkčnú zástavbu objektov Ulice 17. novembra s občianskou vybavenosťou. Ústredným motívom bolo vytvorenie polyfunkčnej plochy námestia, ktorá prepája objekty areálu univerzity, umožňuje logické pešie prepojenia jednotlivých objektov a zároveň poskytuje možnosti usporiadania rôznych kultúrno-spoločenských podujatí, happeningu a zároveň vytvára možnosti pokojného posedenia, relaxu a oddychu. Dôležitú úlohu v návrhu zohráva návrh objektu študentského centra FUTURE, ktorý je navrhnutý tak, aby svojím hmotno-priestorovým riešením nevytvoril bariéru medzi námestím a polyfunkčnými objektmi Ulice 17. novembra. Parter objektu je maximálne uvoľnený, svojou obsahovou náplňou by mal doplniť funkcie a služby pre potreby hlavne študentov.

Prepojenie Kalvária - univerzita - mesto

Myšlienka zásahu je jednoduchá - zámerom je prepojiť centrum mesta a cirkevnú pamiatku s pekným výhľadom - Kalváriu. Návrh takisto spája a umocňuje puto medzi PU a týmito dvoma miestami. V rámci tejto spojnice sú identifikované miesta, ktoré majú rozvojový potenciál do budúcnosti.

PhDr. Branislav Frk, PhD.

Service-learning v Prešove

Prešovské dobrovoľnícke centrum realizovalo v priebehu roka 2012 projekt „Service learning v Prešove“. Jeho iniciátorkou a autorkou bola doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD., ktorá prišla s inovatívnou myšlienkou a konkrétnym návrhom na zlepšenie záujmu študentov a študentiek *Katedry sociálnej práce Filozofickej fakulty PU* o dianie v komunite, prostredníctvom koncepcie service-learning. Projekt bolo možné zrealizovať aj vďaka podpore *Nadácie Tatra banky*, v rámci grantového programu „Vedieť viac“.

Zámerom projektu bolo na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove pilotne odskúšať nový výberový kurz s názvom *Service-learning*, ktorý si študenti a študentky sociálnej práce mohli zapísať v zimnom semestri akademického roka 2012/2013.

Service-learning – „učenie sa službou“, je celosvetovo rozšírená koncepcia univerzitného vzdelávania, založená na partnerstve univerzity a organizácií pôsobiacich v komunite s cieľom prispieť ku komunitnému rozvoju a budovaniu občianskej spoločnosti.

Ďalšími dôležitými cieľmi projektu boli:

- zlepšenie spolupráce univerzity s organizáciami z praxe novou formou
- priblíženie teoretického vzdelávania potrebám praxe a komunity
- aplikácia moderných vyučovacích koncepcií v univerzitnom systéme vzdelávania
- propagácia myšlienky dobrovoľníctva a občianskej participácie medzi študentmi, študentkami a učiteľmi, učiteľkami univerzity
- komunitný rozvoj a rozvoj sociálnych služieb a zvyšovanie kvality života prijímateľov sociálnych služieb

Základnými úlohami bolo sprostredkovať študentom a študentkám teoretické poznatky súvisiace s poskytovaním konkrétnej služby, vytvoriť priestor pre využitie svojich schopností zmysluplným spôsobom v prospech komunity a priestor pre odskúšanie a osvojenie si skúsenosti s nezištnou pomocou druhým, okúsiť pocit priamej participácie na riešení problémov organizácií ako členovia a členky tímu. Študenti a študentky si teda vybrali konkrétnu organizáciu, kde na základe analýzy poskytovaných služieb spracovali projekty inovácie či možnosti skvalitnenia služieb a následne sami zrealizovali konkrétne naplánované činnosti k dosiahnutiu tohto cieľa.

Na projekte „Service-learning v Prešove“ participovalo 9 študentiek a 1 študent študijného odboru sociálna práca, ktorí študujú v 2. ročníku magisterského a 3. ročníku bakalárskeho stupňa štúdia. V snahe ponúknuť študentom a študentkám na výber viacero zariadení s rôznou klientelou a spôsobom práce bolo oslovených viacero partnerov *OZ Prešovské dobrovoľnícke centrum*, *OZ Venuše*, *Gréckokatolícka charita Prešov*, *Mesto Prešov Komunitné centrum – Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu v lokalite K Starej tehelni*, *Zariadenie pre seniorov Náruč* a *Zariadenie pre seniorov Harmónia, Prešov – Cemjata*.

Študenti a študentky si pre realizáciu svojich projektových zámerov vybrali:

- *Mesto Prešov Komunitné centrum – Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu v lokalite K Starej tehelni* – tu pracovali s deťmi vo forme tvorivých dielní so zameraním na ich neformálne vzdelávanie (ručné práce, výtvarné aktivity, spev a tanečné činnosti, rozvoj logického myslenia - hádanky, krížovky) a realizovali športový deň pre vyplnenie voľného času detí (loptové a kolektívne hry, beh na krátke trate, hod loptou na cieľ...)
- *OZ Venuše* – študenti a študentky pomáhali s realizáciou konferencie „Aktívny život s chorobou a v sta-

robe“ (pomoc s výrobou propagačných materiálov a celkovým organizačným zabezpečením konferencie), pripravili a v priestoroch FF PU zorganizovali podujatie „Mikulášsky koláčik“ (predaj výrobkov z ergoterapie, ktoré vytvorili členky *OZ Venuše* a koláčov, pričom výťažok je určený na pomoc onkologickým pacientkam)

- *Časopis Cesta* - propagácia mesačníka *Cesta* cez sociálnu sieť
- *Sociálne centrum a Nízkoprahové centrum* – propagácia „Dňa otvorených dverí“ a nábor študentov a študentiek na *Katedre sociálnej práce* pre pomoc na uvedenom podujatí, propagácia poukazov na stravu pre osoby žijúce na ulici
- *Zariadenie pre seniorov Náruč* – realizácia tanečného krúžku pre obyvateľov a obyvateľky zariadenia spojeného s prednáškou o histórii tancov (oslovenými a zaangažovanými boli aj vedúci folklórneho súboru Torysa pán Hrušovský a pani Jana Valašková), ergoterapia – naučenie obyvateľiek novej formy dekoračnej práce s papierom

Ako ukázali zistené výsledky, projekt svoje ciele v plnej miere naplnil. Táto skúsenosť tiež pozitívne ovplyvnila záujem študentov a študentiek o aktívne dobrovoľníctvo. Z ich vyjadrení o tom jednoznačne svedčia napríklad tieto: „...kým som sa nezúčastnila, vôbec som sa nezaujímal o dobrovoľnícku prácu, ani som nikde nerobila dobrovoľnícku, no tento kurz vo mne vzbudil záujem o dobrovoľníctvo“. Rovnako väčšina študentov a študentiek uviedla, že skúsenosť so service-learning určitým spôsobom ovplyvnila ich úvahy o budúcej kariére. Výpovedné sú napr. nasledujúce slová: „...ovplyvnila smerom nahor. Uistilo ma to v tom, že som sa rozhodla správne...“ alebo „...momentálne sa stále hľadám, do projektu som sa zapojila aj z dôvodu, aby ma to trochu nasmerovalo na cieľovú skupinu, ktorej sa budem možno v budúcnosti venovať. Stále však ešte nie som rozhodnutá, no aspoň som zistila, že mám určitý potenciál pracovať v odbore sociálnych služieb“.

Jedna z otázok pri záverečnom hodnotení kurzu študentmi a študentkami sa týkala aj porovnania vzdelávania metódou service-learning s tradičnými metódami vysokoškolského vzdelávania (ako napr. prednáška či seminár) vo viacerých oblastiach (ako napr. schopnosť aplikovať teoretické vedomosti do riešenia problémov komunit, schopnosť reflektovať etické otázky v praxi v oblasti sociálnej pomoci, príprava na výkon profesie, miera seba-realizácie atď.). Vo všetkých porovnávaných oblastiach študenti a študentky jednoznačne potvrdili efektívnejšie výsledky dosiahnuté práve prostredníctvom „učenia sa službou“.

Ukázalo sa, že koncepcia service-learning je naozaj prínosná pre všetky zúčastnené strany a v univerzitnom vzdelávaní môže byť efektívnou inováciou. Po ukončení projektu je jasné, že takáto koncepcia je široko využiteľná a dobre aplikovateľná. Môže byť realizovaná ako samostatný kurz, ale túto koncepciu je možné použiť aj širšie, napr. ako východisko pre vedenie variabilných kurzov v rámci študijného odboru. V zásade akýkoľvek kurz, ktorý je súčasťou študijného programu, je možné viesť aj s využitím tejto koncepcie, samozrejme, na základe prispôbenia a konkretizácie cieľov a zámerov. Rovnako tento projekt vytvoril vhodný priestor pre rozšírenie ponuky pre ďalšie študijné odbory Prešovskej univerzity v Prešove, a teda aj pre organizácie s iným zameraním, ako sociálne služby.

Mgr. Michaela Skyba a PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.

Po 9. akademických komorných koncertoch

Tohoročné 9. akademické komorné koncerty sa niesli v duchu viacerých jubileí: 15. výročia založenia Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, 25. výročia založenia komorného orchestra Camerata academica, ako aj v duchu životných jubileí slovenských a svetových hudobných skladateľov.

Koncerty sa konali s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, pričom ďalšími spoluorganizátormi boli Prešovský hudobný spolok *Súzvuk*, Katedra hudby IHVU FF PU v Prešove a Univerzitná knižnica PU v Prešove. Hlavné bremeno organizovania festivalu niesla na svojich pleciach riaditeľka festivalu Mgr. Katarína Burgrová, PhD. z Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy PF PU v Prešove a dramaturg a umelecký riaditeľ festivalu doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. pôsobiaci na KHu IHVU FF PU v Prešove.

Podobne ako tomu bolo v predchádzajúcich ročníkoch, aj v tomto roku usporiadatelia na prvé miesto vo svojich zámeroch kládli dôraz na to, aby dostali príležitosť prezentovať svoje umelecké kvality špičkoví študenti a pedagógovia našej univerzity, ako aj umelecké súbory Prešovskej univerzity v Prešove. Výrazným cieľom bolo dať koncertnú príležitosť mladým umelcom pochádzajúcim z východoslovenského regiónu pôsobiacim v zahraničí a v dramaturgii venovať pozornosť jubileám významných domácich a zahraničných skladateľských osobností. Hlavnými koncertnými priestormi boli Centrálna študovňa Univerzitetnej knižnice PU v Prešove s kvalitnými akustickými parametrami a hlavná prešovská koncertná sála PKO - Čierny orol. Počet koncertov, ktoré sme v tomto ročníku usporiadali - 5 - vychádzal z možností finančných prostriedkov pridelených MK SR a z finančných možností hlavných usporiadateľov.

Na otváracom koncerte 10. 10. 2012, v sále PKO - Čierny orol, uviedlo Československé komorné duo, Pavel Burdych - husle, Zuzana Berešová - klavír, pestrý koncert z diel jubilujúcich svetových skladateľov Josepha Haydna (1732 - 1809) a Césara Francka (1822 - 1890), uviedli ich husľové sonáty, pričom zazneli aj diela slovenských jubilatov Ladislava Burlasa (*1927) - Kadencia pre sólové husle (1974) a Ilju Zeljenku (1932 - 2007) - Sonáta č. 1 pre husle a klavír. České komorné duo, s ktorým sa na prešovských pódiumoch stretli už viackrát, je otvorené uvádzaniu slovenskej tvorby skladate-

Prorektor pre vzdelávanie prof. PhDr. Milan Portík, PhD. sa z pódia prihovára oceneným osobnostiam: zľava doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. – dirigent a umelecký vedúci Camerata academica, Milan Novák a PaedDr. Anton Stracenský – zakladajúci umelecký vedúci Camerata academica.

ľov 20. storočia. Je to určite dané aj tým, že klaviristka Zuzana Berešová má východoslovenské korene a študovala na Konzervatóriu v Košiciach.

V duchu jubileí sa niesol aj koncert 23. 10. 2012 - Centrálna študovňa Univerzitetnej knižnice PU v Prešove, na ktorom speváčka Tatiana Paľovčíková-Paládiiová a klaviristka Dagmar Duždová interpretovali výlučne tvorbu bardejovského rodáka Bélu Kéléra (1820 - 1882), pričom prof. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD. slovom a modernou prezentnou formou priblížila život a dielo tohto zabudnutého, no vo svojej dobe mimoriadne ceneného skladateľa. Pravidelným účinkujúcim na našich koncertoch je klaviristka Jordana Palovičová, ktorá na koncerte 14. 11. 2012, v sále PKO - Čierny orol, uviedla popri skladbách Carla Philippa Emanuela Bacha (1714 - 1788) - *Sonáta G dur Wq 56/1* a Alexander Skrjabin (1871 - 1915) - *Poéme-Nocturne* op. 61 aj diela slovenských jubilatov Ladislava Burlasa (*1927) - *Matici slovenskej* (Sonáta pre klavír; 1987) a Ilju Zeljenku (1932 - 2007) - *Hry pre Jordanku* pre klavír a 4 bongá (1997), *Capriccio* a *Hry pre Biancu* pre klavír a 4 bongá (1992). Výrazným dramaturgickým osviežením tohoročného festivalu bolo vystúpenie popredného českého klaviristu venujúceho sa hlavne interpretácii hudby 20. storočia Daniela Wiesnera. V jeho podaní zazneli na koncerte 24. 10. 2012, v sále PKO - Čierny orol, diela výlučne českých skladateľov, s ktorých tvorbou sa v Prešove stretávame len výnimočne - Vítězslav Novák: *Můj máj* op. 20, Pavel Haas: *Suita* pre klavír op. 13, Bedřich Smetana: *České tance - 1.rada*, Jiří Gemrot: *5. sonáta* pre klavír (jednočasťová). Za tento prierez českou klavírnou tvorbou dvoch storočí sme Danielovi Wiesnerovi veľmi povďační.

Záverečný koncert 9. akademických komorných koncertov, ktorý sa konal 11. 12. 2012, v sále PKO - Čierny orol, bol súčasne jubilejným 10. adventným koncertom Cameraty academica a jej hostí. Bol venovaný 85. výročiu narodenia hudobného skladateľa Milana Nováka (*1927), 65. výročiu narodenia Igora Dibáka (*1947) a 25. výročiu vzniku Komorného orchestra PU v Prešove Camerata academica. Koncert sa niesol vo výnimočnej spoločenskej atmosfére, ktorú navodil svojím vystúpením komorný orchester PU v Prešove Camerata academica – umelecký vedúci a dirigent Karol Medňanský,

Milan Novák ďakuje po uvedení jeho kantáty Tatry 2004 , vľavo je dirigentka Mgr. Tatiana Švajková, PhD.

keď uviedol Novákovu suitu Gaudeamus. Potom nasledoval spoločenský blok. Na jeho úvode tajomník Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove PhDr. Viliam Tarjányi, PhD. zhodnotil prínos jubilujúceho skladateľa Milana Nováka pre slovenskú hudobnú kultúru a osobitne pre súbory PU v Prešove, ako aj 25-ročnú umeleckú cestu komorného orchestra Camerata academica. Prorektor pre vzdelávanie prof. PhDr. Milan Portik, PhD. potom odovzdal Milanovi Novákovi, PaedDr. Antonovi Stracenskému – zakladajúcemu umeleckému vedúcemu Cameraty academica a komornému orchestru Camerata academica Ďakovné listy, ktoré im udelil rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. Podobného ocenenia sa dostalo z rúk prorektora pre vzdelávanie prof. PhDr. Milana Portika, PhD. aj tajomníkovi Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity PhDr. Viliamovi Tarjányimu, PhD. za dlhoročnú organizačnú činnosť v prospech umeleckej činnosti súborov Prešovskej univerzity v Prešove.

Po tomto dôstojnom spoločenskom úvode prišla zase k slovu hudba. Klaviristka Dominika Štofejová (pedagóg PaedDr. Sylvia Belanová, externý pedagóg KHu) predniesla Scherzo zo suity Veseľý klavirista jubilanta Igora Dibáka (*1947), flautistka Katarína Repjaková (pedagóg Bc. Ivona Očkoovičová, externý pedagóg KHu) Hudbu pre sólovú flautu Karola Medňanského a klaviristi Daniel Rajniak a Henrieta Hudáková (pedagóg PaedDr. Sylvia Belanová, externý pedagóg KHu) štvorročne dve Bagately Dezidera Kardoša. Vzácny hosťom koncertu bol spevácky zbor Canto vero, ktorý sa s dirigentkou PaedDr. Ivetou Matyášovou a za klavírneho sprievodu Mgr. Zuzany Bérešovej prezentoval tromi vianočnými piesňami. Novo sa tvoriace džezové zoskupenie v zložení Jaroslav Janek – trubka, Richard Rác – gitara, Tomáš Buranovský – spev, Lukáš Mihalik – klavír sa uviedlo dvomi kompozí-

ciami od Charlie Parkera a Jule Stynea. Potom už nasledoval veľký blok skladieb z tvorby hlavného jubilanta večera Milana Nováka. Veronika Kočíšová, za klavírneho sprievodu Kláry Ganzerovej, zaspievala pieseň Co jsi mě opustil, trubkár Jaroslav Janek s klaviristkou, externou pedagogičkou KHu PaedDr. Sylviou Belanovou, interpretoval z Intervalových miniatúr pre trúbku a klavír Veľkú sextu – Menuetto, spevácke duo Pavol Kovaľ a Aneta Bučková prednieslo pieseň Pod tým naším okenečkom a Pavol Kovaľ (všetky spevácke výstupy pedagogicky pripravila PaedDr. Marta Polohová, PhD.) potom sólovo zaspieval pieseň Anička dušička – nekašli, pričom oba spevácke výstupy opäť sprevádzala Klára Ganzerová. Celý sólový blok skladieb Milana Nováka uzavrela klaviristka Miriam Kovaľuková (pedagóg Mgr. art. Daniela Kačmárová) interpretáciou dvoch skladieb – Horský pramienok a Zasneženou krajinou z cyklu Od jari do zimy. Vyvrcholením koncertu bolo predvedenie kantáty Tatry 2004 pre miešaný zbor a štvorročný klavír na text členky KHu IHVU FF PaedDr. Jany Hudákovvej, PhD. v podaní miešaného zboru PU v Prešove Nostro canto – zbormajsterka Mgr. Tatiana Švajková, PhD. a na klavíri hrali štvorročne doc. Ľudmila Kojanová, ArtD. a doc. Pavel Novotný, ArtD.

Deviate akademické komorné koncerty potvrdili tak svoje opodstatnenie v kalendári prešovských hudobných umeleckých podujatí, ako aj výnimočné postavenie nielen v prešovskom, ale aj celoslovenskom hudobnom živote. Veď ide o jediné koncerty tohto zamerania na Slovensku.

doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.
Foto: Mgr. Katarína Burgrová, PhD.,
Katedra hudobnej a výtvarnej výchovy PF PU

Večer „troj - jubilentov“

Na záver 9. ročníka Akademických komorných koncertov v PKO - Čierny orol Prešov pri príležitosti 15. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove zaznel 10. adventný koncert Cameraty academica a jej hostí venovaný 85. výročiu narodenia hudobného skladateľa Milana Nováka a 25. výročia vzniku Komorného orchestra Prešovskej univerzity v Prešove Camerata academica.

Komorný sláčikový orchester Camerata Academica vznikol v roku 1987 na vtedajšej Pedagogickej fakulte v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a prvým umeleckým vedúcim bol PaedDr. Anton Stracenský. Od roku 1992 sa funkcie umeleckého vedúceho a dirigenta ujíma vtedy externý pedagóg na Katedre hudby pán Karol Medňanský. Od 1. 1. 1997, vznikom Prešovskej univerzity v Prešove, pôsobí Camerata academica na Fakulte humanitných a prírodných vied. V súčasnosti gestorom tohto umeleckého súboru je Katedra hudby, Inštitútu hudobného a výtvarného umenia na Filozofickej fakulte a umeleckým vedúcim a dirigentom je doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Sláčikový orchester Camerata academica sa venuje komornej hudbe obdobia renesancie a baroka. V rámci orchestra pôsobili a pôsobia menšie komorné zoskupenia (dychové trio, gitarové trio, klavírne trio), ktoré okrem ocenení na súťažiach a festivaloch zohrávajú významnú estetickú úlohu pri rôznych fakultných a univerzitných podujatiach. Od roku 2005 pôsobí v rámci Komorného orchestra Camerata academica komorný súbor Collegium musicum, ktoré má za sebou celý rad vystúpení, nielen na pôde svojej alma mater, ale aj v širšom regióne.

Orchester sa úspešne zúčastnil na celoslovenských festivaloch Divertimento Musicale (1994, 1996, 2006), kde bol výrazne oceňovaný jeho kultivovaný umelecký prejav. Významnú úlohu v živote orchestra zohrali vystúpenia v rámci III. ročníka festivalu komorných súborov Mláďi temperované hudbou 2001 v Mladé Boleslavi, projekt Most k spolupráci s Univerzitou Karlovou v Prahe formou koncertných vystúpení v starobylom Karolínu, ktoré sa stretli s vynikajúcou odozvou publika aj odbornej verejnosti. Významnou kultúrnou aktivitou Camerata academica sú Akademické komorné koncerty tohto roku už deviaty, ktoré sú súčasťou riešenia projektu KEGA, Ministerstva školstva, vedy,

výskumu a športu Slovenskej republiky a samostatné Adventné koncerty v roku 2012 s poradovým číslom desať. Za všetkými týmito vystúpeniami sú hodiny, dni, týždne, roky nácvikov, skúšok poctivého, zodpovedného a profesionálneho prístupu umeleckého vedúceho doc. Karola Medňanského.

Počas dvadsaťpäťročnej činnosti sa v komornom orchestri a jeho komorných zoskupení vystriedalo nespočetné množstvo študentov, ktorých účinkovanie v týchto telesách, predovšetkým zásluhou pána Medňanského, obohatilo o vnímanie a poznanie komornej hudby renesancie a baroka.

Pevnou súčasťou ich repertoáru je aj interpretácia súčasnej komornej tvorby, pričom podstatnú časť tvoria skladby venované tomuto orchestru, hlavne z pera slovenských skladateľov (pp. Ladislava Burlasa, Zdenka Mikulu, Milana Nováka, Jozefa Podprockého), ale aj maďarského skladateľa Dénesa Legányho.

Karol Medňanský, umelecký vedúci, dirigent, pedagóg, hudobný skladateľ, narodený 28. mája 1948 v Trenčíne. Persona, ktorá v priebehu dvadsaťročného pôsobenia pri Komornom orchestri Camerata academica postupne dosiahla nielen na akademickej pôde Prešovskej univerzity v Prešove, ale aj v rámci mesta Prešov to, že komorná hudba sa stala pevnou súčasťou hudobného života Prešova. Vychoval a pripravil do života niekoľkých výborných študentov - hudobníkov, ktorí šíria dobré meno našej alma mater, ako učiteľia na základných umeleckých školách, základných školách, hráči v umeleckých telesách, skladatelia. Popri povinnostiach vysokoškolského učiteľa venuje sa manažérskej práci ako hudobný riaditeľ a dramaturg festivalu akademických koncertov a podieľa sa nemalou mierou na zostavovaní a organizovaní Prešovskej hudobne jesene.

Milan Novák, hudobný skladateľ, narodený 12. augusta 1927 v Trakoviciach. Patrí medzi výrazné tvorivé zjavy slovenskej hudby druhej polovice 20. storočia. Absolvoval kompozíciu u prof. Alexandra Moyzesa na bratislavskom konzervatóriu. Popritom študoval aj klavír u Frisca Kafendu a dirigovanie u Kornela Schimpla a Václava Talicha. Prevažná časť jeho života je spojená s pôsobením vo Vojenskom umeleckom súbore. Stál pri jeho zrode a pracoval tu od roku 1951, až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1988. Za svoju celoživotnú tvorbu bol pán Novák ocenený titulom Národný umelec.

Skladateľské dielo pána Nováka je žánrovo pestré a mnohoraké. Jeho tvorba zahŕňa desiatky komorných diel, symfonickú hudbu, ale aj zbory a kompozície pre deti.

Od presídlenia maestra v polovici 90. rokov minulého storočia do Popradu sa začala jeho plodná umelecká spolupráca s umeleckými súbormi Prešovskej univerzity v Prešove, nevynímajúc Cameratu academica. Práve tomuto telesu venoval viacero skladieb, ktoré Camerata academica nielen úspešne premiérovala, ale tieto skladby majú trvalé miesto v ich repertoári. Hneď v prvých začiatkoch spolupráce uviedla jeho suitu v starom slohu inšpirovanú študentskou hymnou Gaudeamus igitur a 1. novembra 1996 premiéruje Re-

trospetivny pre flautu, štvorročny klavír a sláčikové nástroje.

Ženský spevácky zbor Iuventus paedagogica, spolu s Komorným orchestrom Camerata academica, premiéroval 15. mája 2002 minikantátu pre ženský zbor, flautu a sláčikový orchester „Chceme žiť v láske“ na slová Dr. Janky Hudákovej, PhD. vyučujúcej na Katedre hudby, Inštitútu hudobného a výtvarného umenia na Filozofickej fakulte PU.

Jednou z posledných skladieb, ktorá 23. 11. 2011 mala svetovú premiéru a pochádza z „hudobnej dielne“ Milana Nováka, ktorú si autor osobne vypočul, bola minikantáta pre miešaný spevácky zbor Nostro Canto a štvorročny klavír Tatry 2004. Inšpiráciou mu bola ekologická katastrofa vo Vysokých Tatrách, keď niekoľkohodinový nárazový vietor zmenil najväčšie slovenské turistické centrum na mesačnú krajinu. Text k minikantáte pochádza opäť z pera PaedDr. Janky Hudákovej, PhD., klavírny sprievod bol v podaní doc. Ľudmily Kojanovej, ArtD., a doc. Pavla Novotného, ArtD.. To sú len zlomky z bohatej skladateľskej činnosti pána Nováka, v spolupráci s umeleckými súbormi Prešovskej univerzity v Prešove.

Dňa 11. decembra 2012 sme mali možnosť vypočuť si oboch jubilantov. Na začiatku zaznela malá suite v starom slohu Gaudeamus, ktorá symbolicky uviedla poslucháčov do dejstva, že účinkujúcimi, ktorí vzdávajú úctu pánovi Novákovi, sú vysokoškolskí študenti Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty. Úvodná hudobná symbióza medzi Cameratou academica a pánom Novákom navodila atmosféru vzájomnej prepojenosti a spojitosti prostredníctvom hudby.

Po doznení posledných taktov suity prof. PhDr. Milan Portik, PhD., prorektor pre vzdelávanie, odovzdal „Ďakovné listy“ udelené prof. RNDr. René Matlovičom, PhD., rektorom Prešovskej univerzity v Prešove - PaedDr. Antonovi Stracenskému, zakladateľovi Komorného orchestra Camerata academica za prínos pre rozvoj akademického umenia a reprezentácie nielen Prešovskej univerzity v Prešove, mesta Prešov i východoslovenského regiónu. Milanovi Novákovi za dlhoročnú spoluprácu a obohatenie jeho skladateľskej činnosti pre umelecké súbory Prešovskej univerzity v Prešove a Komornému orchestru Camerata academica za dosiahnuté úspechy a umeleckú úroveň, ktorou reprezentuje alma mater, mesto Prešov na domácich a zahraničných pódioch (ďakovný list prevzal umelecký vedúci doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.).

Ďakovný list z rúk pána Portika, prorektora pre vzdelávanie si prevzal za 13. ročnú činnosť pôsobenia vo funkcii tajomníka Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove PhDr. Viliam Tarjányi, PhD. Predseda Rady pre umeleckú činnosť prof. PhDr. Kónya, PhD., prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu ocenil jeho manažérsku činnosť vystúpení umeleckých súborov PU pri univerzitných slávnostiach a každoročných koncertoch, za režijnú a dramaturgickú prácu a publicistickú reflexiu týchto podujatí v médiách, za prínos v umeleckej činnosti na vysokých školách - štúdiá o „Riadení umeleckej činnosti na univerzitách“ a antológia publikovaných článkov o umeleckých súboroch Prešovskej univerzity v Prešove.

V prvej časti „hudobného festivalu“ sa postupne na scéne predstavili interpreti (Dominika Štofejová, Ka-

tarína Repjaková, Daniel Rajniak, Henrieta Hudáková) skladbami slovenských autorov Igora Dibáka, Karola Medňanského, Dezidera Kardoša v rôznych hudobných žánroch (ľudová hudba, klavírna hudba, klasická hudba). Spevácky zbor Canto vero so svojou dirigentkou PaedDr. Ivetou Matyášovou našťudoval gregoriánsky chorál, slovenskú a českú ľudovú pieseň. Komorný súbor Collegium musicum ako zoskupenie instrumentálnych hráčov Jaroslav Janek - trúbka, Richard Rác - gitara, zaujal poslucháčov v jazzovej tvorbe Charlie Parkera. V druhom svojom vystúpení doplnené o instrumentalistov Bc. Tomáša Buranovského - spev a Bc. Lukáša Mihalíka - klavír sa uviedol populárnym hitom „Let it snow“ Julia Styne a Sammy Cahna.

Druhá časť akademického komorného koncertu bola dramaturgicky ladená na skladateľskú tvorbu maestra Milana Nováka, ktorú skomponoval pre umelecké súbory a sólistov Prešovskej univerzity v Prešove (Veronika Kočíšová - spev, Jaroslav Janek - trúbka, Pavol Kovaľ, Aneta Bučková spev, Miriam Kovaľuková - klavír).

Finále koncertu bolo vyvrcholením „ódy jubilantov“ umeleckého večera. Minikantáta Milana Nováka pre miešaný spevácky zbor Nostro Canto a štvorročny klavír „Tatry 2004“ na text Janky Hudákovej zanechala na všetkých poslucháčov veľmi silný nielen umelecký dojem, ale predovšetkým precítenie, výrazové zvládnutie a pochopenie skladateľových pocitov pri komponovaní tohto diela, všetkých protagonistov počnúc speváckym zborom, dirigentkou Tatianou Švajkovou, klavírnym sprievodom Ľudmily Kojanovej a Pavla Novotného. Prof. RNDr. René Matlovič, PhD., rektor Prešovskej univerzity v Prešove, vo svojom ďakovnom liste zaželal pánovi Milanovi Novákovi pri jeho vzácnom jubileu zdravie, ďalšie výrazné úspechy v jeho skladateľskej činnosti a veľa tvorivých síl pri spolupráci s umeleckými súbormi Prešovskej univerzity v Prešove.

Pripájame sa k tomuto blahoželaniu a jubilantom Komorného orchestra Camerata academica Prešovskej univerzity v Prešove a hudobnému skladateľovi Milanovi Novákovi prajeme nech affetuoso, agitato, dolce, dolcissimo, fiero, grazioso sú ICH hymnusom ďalších rokov života.

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.
tajomník RUČ PU v Prešove
Foto: archív PU v Prešove

Gustav Klimt – priekopník moderny

Od 15. 10. 2012 do 8. 11. 2012 sme si vo vstupných priestoroch Prešovskej univerzity v Prešove mohli pozrieť bilingválnu výstavu o Gustavovi Klimtovi.

K vzniku výstavy

„Rok 2012 je jubilejným rokom Gustava Klimta (150. výročie narodenia), v rámci ktorého plánujeme vydať CD s putovnou výstavou o živote,

diele a dobe Gustava Klimta a poskytnúť ho zainteresovaným kultúrnym fóram, resp. zastupiteľským orgánom“, stálo v liste Mag. Susanny Ranetzkyovej, datovanom na 12. október 2011. Titul tohto listu znel: „Putovná výstava o Gustavovi Klimtovi; propagácia Klimtovho jubilejného roka 2012“ a bol zaslaný všetkým rakúskym zastupiteľským orgánom a kultúrnym fóram, ale aj generálnym konzulom v zahraničí.

Rakúske kultúrne fórum v Bratislave prejavilo záujem a 5. decembra dostalo hneď „niekoľko vizualizačných návrhov“. Vtedy už existovali jazykové kombinácie nemčina/angličtina, nemčina/francúzština a nemčina/španielčina. Potreba ďalších kombinácií sa ukázala neskôr, rakúske kultúrne fóra v zahraničí boli požiadané „o krátku, neformálnu spätnú väzbu“, keďže vznikla potreba dodatočných jazykových variantov, pričom sa zvolil postup „ukladania nového cudzojazyčného textu do príslušných textových polí“. Prekladu do slovenčiny sa teda zhostilo Rakúske kultúrne fórum v Bratislave, nie Viedeň.

1. februára napokon prišlo avízo o možnosti zaslania CD o putovnej výstave „Gustav Klimt – priekopník moderny“ aj poštou.

Koncepcia výstavy

Kurátorkou výstavy je odborníčka na dejiny umenia Mag. Sandra Tretterová, MAS, ktorá sa zaoberá zberateľskou činnosťou Rudolfa Leopolda a ktorá zároveň zodpovedá za nemeckú verziu textov. Tretterová je muzeologičkou v Múzeu Leopold vo Viedni, kde je jej pracovná náplň definovaná ako „Dokumentácia Egona Schieleho & špeciálne projekty“. Leopoldova zbierka, ktorá je v Múzeu Leopold hlavným predmetom záujmu, patrí k najvýznamnejším zbierkam moderného rakúskeho umenia. Zbierka obsahuje viac ako 5000 exponátov a je výsledkom dlhoročnej zberateľskej vášne manželského páru Rudolfa a Alžbety Leopoldových v priebehu piatich desaťročí. V roku 1994 sa zbierka R. Leopolda, za podpory Rakúskej republiky a Rakúskej národnej banky, dostala pod záštitu súkromnej, neziskovej nadácie Múzea Leopold, ktorá háji výslovné verejnoprospešné ciele. Pýchou zbierky sú diela Egona Schieleho a, samozrejme, Gustava Klimta.

Grafického spracovania materiálov sa ujal Manfred Thumberger z firmy SelenoArt so sídlom na Dostojevského ulici 8, v 13. viedenskom obvode. Firma sa špecializovala na reprodukciu umeleckých diel Viedne, vzniknutých okolo roku 1900 (Gustav Klimt, Egon Schiele, Kolo Moser, Max Kurzweil, Carl Moll, Richard Gerstl a Albin Egger-Lienz).

Putovná výstava sa na Slovensku konala v Bratislave, Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach. Pozostáva z 15 tabúl (veľkosť asi 220 x 100 cm), ktoré sa zaoberajú životom a dielom Gustava Klimta, pričom každá z nich sa venuje určitému aspektu:

1. Gustav Klimt – priekopník moderny
2. Klimt osobne (1862 – 1883)
3. Klimt a jeho umelecká „družina“ (1883 – 1892)
4. Klimtove fakultné obrazy pre Viedenskú univerzitu (1894 – 1907)
5. Klimt a viedenská secesia (1897 – 1905)
6. Klimtove krajiny (1898 – 1917)
7. Klimt ako kresliar
8. Klimtov *Beethovenov vlys* (1902)
9. Klimtovi mecenáši vo Viedni na prelome storočí
10. Klimt a Palais Stoclet (1904 – 1909)
11. Klimtova „Zlatá epocha“ (1903/5 – 1911)
12. Klimt a Emilia Flögeová
13. Klimt a prehliadka umenia (1908/1909)
14. Klimt a stvárnenie životného cyklu (1903 – 1915)
15. Klimtov posledný ateliér (1912 – 1918)

K osobnej recepcii diela

Nemecký spisovateľ a fejtonista Florian Illies píše vo svojom najnovšom a veľmi úspešnom románe *1913: leto storočia*, ktorý sa odohráva, ako názov prezrádza, práve v roku 1913, že Viedeň bola „centrom moderny“. V nej mali zúriť „boje o to nevedomé, o sny, novú hudbu, nové videnie, novú architektúru, novú logiku a novú morálku“. Hlavnými predstaviteľmi mali byť Sigmund Freud, Arthur Schnitzler, Egon Schiele, Gustav Klimt, Adolf Loos, Karl Kraus, Otto Wagner, Hugo von Hofmannsthal, Ludwig Wittgenstein, Georg Trakl, Arnold Schönberg a Oskar Kokoschka.

Viedeň si vždy nárokovala byť svetovým veľkomeskom. Bola uzlovým bodom (napriek všetkým jej nedostatkom) neuveriteľne pestrej, rozmanitej krajiny s mnohými etnickými skupinami. Otec Gustava Klimta, Ernst, sa so svojimi rodičmi prisťahoval do Viedne zo severných Čiech ako osemročný. Každý osobný príbeh, ktorý je spätý s Viedňou ako s centrom moderny, je nielen príbehom tohto mesta, ale všetkých oblastí, ktoré sa kedysi ako Korunné krajiny podieľali na tomto vývoji. Siegmund Freud, Ludwig Wittgenstein, Arnold Schönberg, Adolf Loos alebo, pravdaže, aj Gustav Klimt – všetci títo patrili nielen Viedni a Rakúsku, ale žili vo vedomí celej Strednej Európy. Spomienka na nich by teda nemala vyhasnúť aj preto, že boli súčasťou spoločnej stredoeurópskej tradície nás všetkých.

Použitá literatúra a zdroje:

<http://www.leopoldmuseum.org/>

(prístup 14. januára 2013)

www.selenoart.com (prístup 14. januára 2013)

Illies, F.: *1913 – Sommer des Jahrhunderts*. Frankfurt/Main: S. Fischer, 2012, s. 27.

**Vypracoval: Mag. Christian Schneider IG
Preložil: Mgr. Jan Čakanek**

21. ročník Memoriálu Štefana Stanislava v skoku do výšky

Atletický klub Telovýchovnej jednoty Slávia Prešovská univerzita usporiadal už po 21-krát výškarsky míting na počesť vynikajúceho prešovského atléta Štefana Stanislava. Bol to atlét, ktorý v 20-tych rokoch minulého storočia ako prvý v Československu prekonal latku vo výške 190 cm.

Podujatie sa pravidelne usporadúva od roku 1992 v športovej hale Prešovskej univerzity v Prešove. Pre-

teky sú vypísané pre kategórie žiakov, dorastencov a vysokoškolákov. Po príhovore k pretekárom predsedom atletického klubu Slávie Dr. Maľcovským, PhD. nasledovalo vystúpenie členiek klubu gymnastických športov Slávie pod vedením doc. Perečinskej.

Na pretekoch sa zúčastnilo 39 pretekárov z atletických klubov východoslovenského regiónu a pretekárov Poľskej republiky reprezentovanej klubom UKS Maraton Sękowa. Najviac medailových umiestnení získali pretekári UKS Maraton Sękowa. Prví traja v každej vekovej kategórii boli odmenení diplomom, medailou a víťaz získal športový pohár.

Víťazstvo v jednotlivých kategóriách si vybojovali títo pretekári:

Mladší žiaci:	Jakub Hajduk	UKS Maraton Sękowa
Mladšie žiačky:	Natalia Tersa	UKS Maraton Sękowa
Starší žiaci:	Alexander Horbal	UKS Maraton Sękowa
Staršie žiačky:	Denisa Kotúčková	ŠŠK Junior Prešov
Dorastenci:	Stanislav Soták	SPŠ Elektr. Prešov
Dorastenky:	Karolina Polec	UKS Maraton Sękowa
Vysokoškoláci:	Damina Chwalyk	UKS Maraton Sękowa
Vysokoškoláčky:	Lucia Miňová	FM PU Prešov

PhDr. Juraj Maľcovský, PhD.

Foto: archív Fakulty športu PU v Prešove

FŠ PU na I. ročníku Univerzitného behu medzinárodného maratónu mieru v Košiciach

Družstvo bežcov Fakulty športu PU, tvorené tromi mužmi a dvoma ženami, reprezentovalo na I. ročníku Univerzitného behu, ktorý sa konal 7. 10. 2012, v rámci prestížneho bežeckého podujatia - 89. ročníka Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach. Študenti vysokých škôl mali možnosť reprezentovať svoje univerzity na významnom športovom podujatí, ktoré svojou históriou patrí medzi najstaršie v Európe.

Družstvo bežcov tvorili študenti: Marcel Ferenc, Lukáš Varga, Jakub Herstek, Martina Šamudovská a Jana Bergová, ktorí v súťaži univerzitných družstiev na 12 km trati sa umiestnili na prvej priečke, s časom 2:34:50 hod. V súťaži jednotlivcov bol najúspešnejší v kategórii mužov Marcel Ferenc a rovnako prvé miesto v kategórii žien vybojovala Martina Šamudovská.

V rámci bohatého sprievodného programu 89. ročníka MMM v Košiciach organizátorom pomáhali zatriktívniť program členky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU Prešov: Petra Tomková, Ivana Faměrová a Alžbeta Segedyová. Ich úlohou bolo spríjemniť rozcvičku v rytme hudby aerobikovou choreografiou doplnenou strečingovým cvičením a pripraviť stovky amatérskych bežcov na bežecký výkon.

Organizačný výbor podujatia pozitívne ocenil aktívnu účasť študentov, ako aj pedagógov Fakulty športu PU v Prešove, ktorí prispeli k vydarenému priebehu 89. ročníka MMM v Košiciach. Organizátori vyjadrili optimistické presvedčenie, že nasledujúci jubilejný 90. ročník MMM v Košiciach bude sprevádzaný vzrastajúcim záujmom slovenských, ako aj zahraničných univerzít,

(zľava: Jakub Herstek, Jana Bergová, Marcel Ferenc, Martina Šamudovská, Lukáš Varga)

vyslať svoje reprezentačné družstvá na medzinárodné športové podujatie, ktoré sa organizuje v atraktívnom centre metropoly východného Slovenska.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.

Foto: archív Fakulty športu PU v Prešove

Šesťdesiate výročie výučby dejepisu v Prešove

V roku 2012 si Inštitút histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pripomenul 60. výročie založenia Ústavu dejín, ktorý bol predchodcom dnešného akademického historického pracoviska v Prešove a stal sa prvou inštitúciou, ktorá začala pripravovať učiteľov dejepisu na východnom Slovensku.

Z histórie inštitútu

Počiatky vysokoškolského štúdia dejepisu v Prešove spadajú do roku 1952. Práve v tomto roku presídlila z Košíc do Prešova pobočka Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity. V roku 1953 bola síce zrušená, ale na jej základoch vznikla Vyššia škola pedagogická v Prešove s historickým pracoviskom – Ústavom dejín, ktorý bol súčasťou Katedry spoločenských vied. Prvým riaditeľom ústavu bol Vasil Grivna, ktorý túto funkciu vykonával až do roku 1959.

Po vzniku Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (1959) sa v roku 1961 Ústav dejín transformoval na Katedru dejín Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, ktorá od začiatku svojej existencie mala svoje pevné miesto v štruktúre fakulty. Na čele katedry ostal Vasil Grivna, ktorý ju viedol až do roku 1968. Nasledujúce desaťročie bol vedúcim katedry Ladislav Tajták. Paralelne s Katedrou dejín Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika existovalo v Prešove aj druhé vysokoškolské historické pracovisko. Od roku 1959 sa s výučbou dejepisu začalo aj na Pedagogickom inštitúte. Po založení Pedagogickej fakulty v roku 1964 vznikla Katedra dejín, ktorú viedol Andrej Adam (1964 – 1967) a neskôr Michal Danilák (1967 – 1978).

Medzníkom vo vývoji oboch katedier sa stal rok 1978, kedy sa rozhodlo o ich zlúčení do Katedry dejín na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Na čelo novovytvorenej katedry sa postavil Michal Danilák, ktorý túto funkciu vykonával v rokoch 1978 – 1981. V nasledujúcich rokoch sa na čele katedry vystriedali: Tamara Bajcurová (1982 – 1987), Michal Danilák (1987 – 1990), Michal Otčenáš (1990 – 1997), Ferdinand Uličný (1997 – 1998).

Ďalším dôležitým zlomom v histórii pracoviska sa stala posledná dekáda minulého storočia. V roku 1990 opäť vznikla na Pedagogickej fakulte, neskôr Fakulte humanitných a prírodných vied, Katedra dejín. V tom istom roku sa štúdium dejín na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika rozšírilo o odbor archívniectva a došlo aj k premenovaniu katedry na Katedru dejín a archívniectva Filozofickej fakulty v Prešove UPJŠ. V roku 1998 došlo v dôsledku reorganizácie k rozdeleniu tejto katedry a následnému vzniku Katedry slovenských dejín a archívniectva a Katedry všeobecných dejín.

Ocenení bývalí pracovníci historického pracoviska

Posledným medzníkom vo vývoji pracoviska bol rok 2005, keď na základe zmeny organizačnej štruktúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove došlo k zlúčeniu všetkých troch historických pracovísk na PU v Prešove: Katedry dejín Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, Katedry slovenských dejín a archívniectva Filozofickej fakulty PU v Prešove a Katedry všeobecných dejín Filozofickej fakulty PU v Prešove do novovytvoreného Inštitútu histórie Filozofickej fakulty PU v Prešove. Riaditeľom nového inštitútu sa stal Ján Mojdis, ktorý túto funkciu zastával do roku 2009. Od roku 2009 vykonáva funkciu riaditeľky Inštitútu histórie Filozofickej fakulty PU v Prešove Ľubica Harbuľová. V súčasnom období Inštitút histórie Filozofickej fakulty PU v Prešove tvoria štyri katedry – Katedra archívniectva a pomocných vied historických; Katedra najstarších, stredovekých a ranonovovekých dejín; Katedra novovekých a najnovších všeobecných dejín; a Katedra novovekých a najnovších slovenských dejín.

Štúdium dejepisu v Prešove: minulosť a súčasnosť (1952 – 2012)

Pri príležitosti okrúhleho výročia Inštitút histórie Filozofickej fakulty PU v Prešove pripravil vedecké podujatie *Štúdium dejepisu v Prešove: minulosť a súčasnosť (1952 – 2012)* a stretnutie absolventov. Vedecké podujatie, ktoré sa uskutočnilo 28. septembra 2012, na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, slávnostne otvorila riaditeľka inštitútu doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc. Po minúte ticha za zosnulú PhDr. Darinu Vasilovú, PhD., ktorá dlhé roky pôsobila na Inštitúte histórie Filozofickej fakulty PU v Prešove, a ktorá nás náhle opustila deň pred konaním konferencie, nasledovali slávnostné príhovory. Prítomných absolventov štúdia dejepisu, bývalých pracovníkov, ako aj domácich a zahraničných hostí, pozdravili rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a dekan Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Vasil Gluchman, PhD. Vo svojich vystúpeniach sa poďakovali bývalým a súčasným

Slávnostné otvorenie vedeckého podujatia

pracovníkom historického pracoviska, ktorí ho budovali od jeho začiatkov, pracovali a pracujú s vysokým nasadením a popriali inštitútu veľa ďalších úspešných rokov. Po príhovoroch rektora PU v Prešove a dekana Filozofickej fakulty PU v Prešove, predniesli pozdravy zástupcovia historických pracovísk zo Slovenska i zahraničia – z Poľska, Maďarska a Ukrajiny, a zaželali inštitútu a pracovníkom inštitútu veľa ďalších vydatých rokov. Po odovzdaní pozdravov od zástupcov jednotlivých historických pracovísk, dekan Filozofickej fakulty PU v Prešove prof. PhDr. Vasil Gluchman, PhD., odovzdal ocenenia bývalým pracovníkom historického pracoviska. Pamätné medaily Filozofickej fakulty PU v Prešove boli udelené: Dr. h. c. prof. PhDr. Michalovi Danilákovi, CSc.; prof. PhDr. Ladislavovi Tajtákov, CSc.; prof. PhDr. Ferdinandovi Uličnému, DrSc.; prof. PhDr. Tamare Bajcurovej, DrSc.; doc. Vasilovi Grivnovi in memoriam (ocenenie prebrala manželka MUDr. Jekaterina Grivnová) a prof. PhDr. Michalovi Otčenášovi, CSc. in memoriam (ocenenie prebrala manželka PhDr. Ružena Otčenášová); a pamätné listy dekana Filozofickej fakulty PU v Prešove: doc. PhDr. Vasilovi Frankovi, CSc.; doc. PhDr. Andrejovi Kováčovi, CSc. a PhDr. Angelíne Uramovej.

Po slávnostnom otvorení bol program podujatia rozdelený do dvoch blokov. Prvý blok, ktorý bol venovaný minulosti historického pracoviska a spomienkam jeho absolventov v rôznych časových obdobiach, otvorila riaditeľka inštitútu doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., ktorá vo svojom príspevku *Minulosť a súčasnosť akademického historického pracoviska v Prešove* účastníkom podujatia priblížila históriu domáceho pracoviska i jeho aktuálny stav.

Prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. si vo svojom príspevku *Čo mi dalo štúdium dejín v Prešove* zaspomínal na svoje študentské časy a vysokoškolský život v Prešove.

Na študentské roky strávené v Prešove spomínal aj prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. v príspevku *Moje študentské roky na Katedre dejín FF UPJŠ v Prešove (1976 – 1981)*, ale aj známy slovenský novinár Róbert Kotian. Prvý blok svojimi vystúpeniami tematicky doplnili aj ďalší bývalí absolventi - riaditeľ Slavistického ústavu SAV v Bratislave doc. PhDr. Peter Žeňuch, DrSc. s príspevkom *Interdisciplinárne dimenzie prešovskej historiografie z pohľadu slavistu* a Mgr. Ivana Jachymová, PhD., redaktorka Slovenského rozhlasu v Košiciach, s príspevkom *Z dejepisu ma niekedy najviac skúšajú Rozhlasoví bakalári ...*

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove zaželal akademickému historickému pracovisku veľa úspešných rokov

Po diskusii a obedňajšej prestávke nasledovala druhá časť podujatia - *Súčasný trendy výučby dejepisu a absolvent učiteľstva dejepisu v praxi*, ktorá bola venovaná aktuálnym otázkam vyučovania dejepisu na jednotlivých typoch škôl, ako aj vykresleniu profilu absolventov a poukázanie na ich uplatnenie v praxi. So zaujímavým a podnetným príspevkom vystúpila PaedDr. Anna Vizdalová zo Základnej školy Šrobárova v Prešove s názvom *Využitie IKT a dejepisné exkurzie po novom*, ktorá účastníkom podujatia na názorných príkladoch priblížila využitie najmodernejších informačno-komunikačných technológií v praxi učiteľa základnej školy.

K ďalším prednášajúcim druhého bloku patril PhDr. Ľubomír Sobek, riaditeľ košického gymnázia, s príspevkom *Práca učiteľa dejepisu na gymnáziu a aktuálny stav výučby dejepisu v rámci ISCED 3A*. Mgr. Ľudmila Kónyová, ktorá predniesla príspevok PhDr. Mariána Damankoša, PhD., informovala o stave výučby dejepisu na evanjelických školách. Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Prešov, zastupoval bývalý absolvent dejepisu Mgr. Juraj Kredátus, PhD., ktorý vystúpil na konferencii s príspevkom *Kontinuálne vzdelávanie učiteľov dejepisu základných a stredných škôl*.

PhDr. Zuzana Kollárová, PhD. zo Štátneho archívu v Levoči, pobočky Poprad, informovala prítomných o uplatnení absolventov dejepisu v archívoch. O využití poznatkov zo štúdia dejín a uplatnení absolventov v oblasti múzejníctva predniesol príspevok PhDr. Dalibor Mikulík, riaditeľ Ľubovnianskeho múzea – hradu v Starej Ľubovni. Celé podujatie, ktoré prebiehalo v priateľskej a podnetnej atmosfére, uzavrel doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. z domáceho pracoviska príspevkom *Možnosti uplatnenia absolventov učiteľstva dejepisu vo vysokoškolskej praxi*.

Odbornú časť podujatia *Štúdium dejepisu v Prešove: minulosť a súčasnosť (1952 – 2012)* doplnil spoločenský večer v jedálni Študentského domova PU v Prešove, ktorý bol vhodnou príležitosťou pre bývalých absolventov a učiteľov na neformálne stretnutia a spomínanie na študentské časy v Prešove.

Mgr. et Mgr. Luciána Hoptová
Foto: PhDr. Martin Ďurišin, PhD.

Japonsko – splnený sen

mi, ktorí sa učia po slovensky. Zaujalo a potešilo nás, že taká vyspelá krajina ako Japonsko má záujem práve o naše malé Slovensko do takej miery, že niektorí sa učia našu reč.

Rozlúčka s hlavným mestom bola naozaj originálna. Stretli sme sa s členmi **Japonsko-slovenskej spoločnosti**. Keďže sa práve blížil sviatok, ako je u nich vtedy zvykom, napísali sme svoje prania na farebné papieriky, ktorými sme potom ozdobili bambus.

Na ďalší deň sme sa presunuli do mestečka pod **horou Fuji**, ktorá sa nám, bohužiaľ, neukázala. Bolo to mesto **Gotemba**. Neskôr sme sa dozvedeli, že hora Fuji sa zakryje oblakmi stále, keď do mesta prídu pekné dievčatá ...☺.

Jedným z ďalších nezabudnuteľných zážitkov bolo stretnutie s **dievčenským skautským oddielom**. V jeden pekný, avšak už chladnejší večer, nás skautky učili variť tradičné japonské jedlá, ako curry, krevetovú polievku a iné. V nasledujúci deň po ceste k činnej sopke nás však chuť do jedla prešla, pretože nás omámil závan síry, ktorý vychádzal z vnútra sopky.

Ak hovoríme o Japonsku, nesmieme zabudnúť na ich písmo a kaligrafiu. Písať štetcom nás učil priamo v súčasnosti najznámejší majster kaligrafie v Japonsku pán **Torimia**, ktorý bol tiež autorom nádhorne napísaného názvu jednej luxusnej reštaurácie, v ktorej sme mali možnosť ochutnať surové ryby. Po týchto krásnych a príjemných dojmoch sa niektorí členovia našej výpravy tešili domov na slovenské jedlo a prírodu. Dve z nás si však dali záväzok a v tomto roku sa tam chystáme znova! A teraz na dlhší čas... Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým, ktorí organizovali našu cestu a aj našim Japoncom za to, že nám umožnili tráviť s nimi chvíle, na ktoré budeme určite dlho spomínať.

Tatiana Orečná, Katarína Zamboryová
študentky PU v Prešove, Foto: archív UAŠ PU

Japonsko – krajina vychádzajúceho slnka. Ostrovný štát je pre mnohých nedosiahnuteľný a tajomný. Pre niektorých je to iba sen dostať sa tam, no nám sa to vďaka Prešovskej univerzite v Prešove podarilo. Najväčšie poďakovanie patrí Ústavu ázijských štúdií a Arovi Chikashige s manželkou Emiko, ktorí sa úpenlivo snažili zrealizovať tento exkurzno-vzdelávací program, čo sa im napokon úspešne podarilo.

Koncom júna 2012 sme spred Prešovskej univerzity v Prešove vyrazili na dlhú cestu. Po dvanásťhodinovom lete sme boli šťastní, že máme pod nohami pevnú zem, a o to lepšie, že tú japonskú. Hneď nato sme sa vybrali do **Yoyogi parku**, kde sme si pozreli krásnu prírodu a načerpali trochu síl do ďalšej púte. Po načerpaní novej energie sme pokračovali do domu Yonedovcov, kde sme mali možnosť zúčastniť sa na klasickom domácom čajovom obraze.

Počas ďalších dní sme navštívili rôzne zaujímavé miesta. Napríklad na **Tokyo Tower** sme mali Tokio ako na dlani. Bol to nádherný pohľad, ktorý sa nenaskytne každému. Ako klasickí turisti sme nemohli obísť budhistický chrám lemovaný stánkami s rôznymi japonskými suvenírmi, ako sú vejáre, paličky, mince, pochutiny a iné.

Azda najkrajšou časťou dní prežitých v Japonsku boli spoločné večery, kedy sme sa najčastejšie stretávali s Japonca-

Keď byť študentom znamená viac

Hovorí sa, že študentské časy sú tie najkrajšie. Nemyslí sa tým len pocit slobody, ktorý zrazu mladý človek získa, keď sa stane vysokoškolákom. Táto sloboda je na začiatku štúdia mnohokrát „zradná“, najmä kým si uvedomíme, že sloboda znamená aj zodpovednosť za svoje rozhodnutia a činy, že vo veľkej miere rozhodujeme o kvalite svojho vzdelania práve my, študenti. Viem o tom svoje. Počas môjho pôsobenia ako doktorandky na PF PU v Prešove môžem povedať, že na našej fakulte je pomerne veľa možností ako sa zapojiť do mimoškolského študentského života. Študenti sa môžu v riadnych voľbách stať členmi Akademického senátu PF PU, byť členmi vedeckého krúžku Vedko, cibriť si talent a rozvíjať ho v rámci aktivít Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy, na fakulte tiež máme divadelné teleso P.A.D.A.K a rovnako fakultný časopis Artuš, každoročne sa organizujú stretnutia študentov so spisovateľmi detskej literatúry, funguje tu tiež dobrovoľný klub čitateľov a poslucháčov ReadIC, atď. Avšak niečo predsa len chýbalo – chýbalo nám študentské združenie, ktoré by zastupovalo celú študentskú časť akademickej obce, ktoré by jednoznačne reprezentovalo všetkých študentov v ich vzájomnom kontakte, ale aj smerom k vedeniu našej fakulty.

Kto môže byť členom Študentskej rady (ŠR)? Jej členom sa môže stať každý člen študentskej časti akademickej obce PF PU. Počet členov ŠR bude spravidla pätnásť a jej poslaním bude upevňovať a vylepšovať vzájomnú informovanosť a komunikáciu medzi študentmi, študentmi a ich senátormi a členmi ostatných univerzitných zložiek, teda aj medzi študentmi a vedením. Konečne budeme mať medzi sebou svojich zástupcov, ktorých budeme môcť neformálne a kedykoľvek osloviť a poradiť sa s nimi najmä v oblasti štúdia či problémov pri štúdiu. Informovať sa ohľadom povinností a práv študenta a toho, čo nás v tejto oblasti momentálne trápi, ale nemáme odvahu sa o tom poradiť na iných miestach. V neposlednom rade sa vytvorí vynikajúca platforma pre zavedenie úplne iného rázu študentského života.

Členstvo v ŠR by malo predstavovať akúsi pridanú hodnotu v zmysle neformálneho vzdelávania na univerzite, ktoré môžeme porovnať ku skrytému kurikulu v školskom vzdelávaní. Študentská rada bude vytvárať príležitosti obohatiť svoju kvalifikovanosť pre budúcu prax o skúsenosti a kompetencie, ktoré určite prispejú k budovaniu osobného profilu jej členov. Členovia ŠR sa naučia spolupracovať v tíme rôznorodých ľudí, organizovať spoločenské a športové podujatia, komunikovať na formálnej úrovni a budú mať hlavne spomienky a pocit, že svoje študentské časy prežili naozaj naplno. Tento druh praxe si dnes nemožno špeciálne zaplatiť – je to jednoducho príležitosť, ktorá prichádza len niekoľkokrát za život.

Študentská rada by chcela vytvoriť a podieľať sa na udržaní študentských akcií, ktoré by mali potenciál stať sa tradíciou a byť dominantným symbolom študentského života na našej fakulte. Študentskú radu sme založili v tomto zimnom semestri a všetci jej členovia pevne veríme, že nás naši študenti podporia nielen svojou účasťou na akciách, ktoré budeme pre všetkých pripravovať, ale aj svojou dôverou v otázkach štúdia.

Mgr. Zuzana Nováková

Spoznaj svojho suseda!

Doc. Peter Káša: „Vychádzame z aktuálneho stavu európskej a stredoeurópskej spolupráce a integrácie“

V školskom roku 2012/2013 sa na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove otvoril nový bakalársky študijný program Stredoeurópske štúdiá. Prví študenti už majú za sebou zimný semester. Motiváciu, zámery a plány ako aj prvé skúsenosti predstavil garant programu doc. PhDr. Peter Káša, CSc.

Program je síce nový, ale určite nevznikol na „zelenej lúke“.

Áno, samozrejme. Program sa realizuje v rámci Inštitútu rusistiky, ukrajnistiky a slavistiky a na Katedre slavistiky, ktorá si v tento rok pripomenie dvadsaťročný jubileum vzniku. Pôvodný program s názvom Slavistika, ktorý ešte dobieha, a ktorý dlhé roky garantovala zakladateľka katedry prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc., bol koncipovaný ako širšie slavisticko-filologické štúdium s profiláciou na poľský, bulharský a bieloruský jazyk. Tento program pokračuje už iba na treťom stupni doktorandského štúdiá v rámci programu slovanské jazyky a literatúry. V novom programe, Stredoeurópske štúdiá, sme sa koncepcie inšpirovali dynamickejšim a otvorenejším modelom „areálovej slavistiky a kultúrnych štúdií“. Podobné programy sa tešia veľkej popularite na špičkových univerzitách v USA, Nemecku, Francúzsku, ale aj v susedných stredoeurópskych univerzitných centrách ako Praha, Brno, Krakov, Poznaň, Budapešť. Vychádzame z aktuálneho stavu európskej a stredoeurópskej spolupráce a integrácie. Program je primárne postavený na jazykovej príprave a kultúrnom prehľade, ale oveľa výraznejšie sa v ňom rešpektujú aj aktuálne požiadavky na trhu práce (cezhraničná spolupráca, cestovný ruch, kultúrna turistika a pod.).

Mohli by ste načrtnúť základnú štruktúru programu?

Program Stredoeurópske štúdiá má otvorený charakter a skladá sa z niekoľkých základných modulov. Ako som už naznačil, prvoradá je praktická výučba jazykov, teda se-

mináre so zahraničným lektorom v systéme európskeho referenčného rámca a základy prekladania a tlmočenia. Aktuálne ponúkame poľský jazyk ako povinný jazyk A, a ďalšie jazyky ako ukrajinčina, nemčina, maďarčina, ale aj bieloruština a bulharčina ako voliteľné jazyky B. Dôležitou zložkou základného modulu je aj kultúrna história - prehľad stredoeurópskych literatúr, spoločenského života, histórie, filmu, médií, divadla a pod. Jazykové znalosti sa prehlbujú počas praktických seminárov z prekladu umeleckých textov, hospodárskych a reklamných materiálov, ale aj základov cezhraničnej spolupráce a manažovania cestovného ruchu a kultúry.

Ako je garantovaná kvalita jednotlivých predmetov, máte dostatok odborníkov? Je to predsa dosť široký a čiastočne aj interdisciplinárny program.

Prirodzene, tím ľudí sa postupne profiluje, kvantitatívne i kvalitatívne. Filologické disciplíny, čo je jadro programu, garantujú členovia vlastnej katedry a inštitútu. Keďže sme otvorení, tešíme sa, že nám vypomáhajú aj kolegovia z katedier histórie, germanistiky, prekladateľstva a tlmočníctva. Som rád, že na programe participujú aj špičkoví odborníci na cezhraničnú spoluprácu, medzinárodný turizmus z katedry geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU, ale spolupracujeme aj s Fakultou manažmentu PU.

Zaujímavosť o štúdium sa určite budú zaujímať aj o možnosti uplatnenia sa na trhu práce.

Naším sloganom je heslo: Spoznaj svojho suseda! Rovnako sme presvedčení, že malé jazyky majú v Európskej únii budúcnosť a svoje dôležité miesto. Jazykovú a filologickú prípravu vnímame ako prostriedok, cestu k lepšiemu spo-

znaniu kultúry, histórie a spoločenského života našich susedov (Poľakov, Čechov, Ukrajincov, Maďarov a Rakúšanov). Jazykové kompetencie i kultúrny rozhľad, pootvorí absolventom bránu do budúcich profesií zameraných najmä na cezhraničnú regionálnu spoluprácu, marketing a manažment cestovného ruchu, obchodnej spolupráce a kultúry.

Možnosti sa však ponúkajú aj v hospodárskej a podnikateľskej sfére: turizmus a cestovný ruch, medzinárodná regionálna spolupráca, príprava projektov, ale aj v profesiách prekladateľ a tlmočník v štátnej sfére, diplomacii a medzinárodných inštitúciách. Dodávam, že po úspešnej akreditácii, ďalším dôkazom nášho správneho rozhodnutia je aj „motivačný“ Visegrad University Studies Grant, ktorý sme nedávno získali na trojročné obdobie z nadácie Visegrad Fund, práve na podporu a rozvoj programu Stredoeurópske štúdiá.

Mgr. Ivana Slivková, PhD.
Katedra slavistiky IRUaS FF PU
Foto: archív doc. PhDr. Petra Kášu, CSc..

Psychiatria vo vzdelávaní budúcich sestier

„Učíme študentov pochopiť rozdielnosť v starostlivosti o pacienta s psychiatrickým ochorením...“

V treťom ročníku, v študijnom programe ošetrovateľstvo, študenti absolvujú prednášky z psychiatrie a seminárne cvičenia z psychiatrického ošetrovateľstva, zároveň absolvujú klinické cvičenia v psychiatrii. Psychiatria, v porovnaní s inými medicínskymi odbormi, je zvláštna, zaujímavá a krásna zároveň. Počas prednášok a seminárnych cvičení učíme študentov pochopiť psychiatrické ochorenie, správanie sa pacienta, ale predovšetkým pochopiť rozdielnosť v starostlivosti o pacienta s psychiatrickým ochorením, v porovnaní so somatickým ochorením.

Pred začiatkom klinických cvičení majú študenti mnohokrát zmiešané pocity, obavy a niekedy aj strach. Zdrojom týchto pocitov sú mnohé negatívne mýty o psychiatrii a psychiatrickom pacientovi, o ktorom sa často hovorí ako o agresívnom pacientovi. Po prvých skúsenostiach s prácou na psychiatrickom oddelení študenti spoznávajú podstatu a odlišnosti. Práca s duševne chorým je zaujímavá, iná a mnohých študentov osloví natoľko, že prejavia záujem pracovať v tomto medicínskom odbore. Až po prvých skúsenostiach sa ich názor mení a konštatujú, že psychiatrický pacient nie je to isté ako agresívny pacient, ale pacient, ktorý potrebuje pochopenie, pomoc a záujem odborníkov. V psychiatrii je podstatné do procesu liečby aktívne zapojiť pacienta, pretože sa od neho vyžaduje aktívna spoluúčasť a rozhodovanie. Darí sa to, ak sestra pacientovi ponúka intervencie redukujúce stigma duševnej poruchy. Sestra čarom svojej osobnosti a pozitívnym prístupom dokáže pomôcť pacientovi, čo v mnohých prípadoch fascinuje študentov. Pripraviť budúce sestry poskytovať komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť v odboroch psychiatrie je náročné. Súčasná situácia v starostlivosti o psychiatrického pacienta je nevyhovujúca, zvlášť vidíme rezervy v prepojení akútnej starostlivosti s následnou a prepojenie zdravotnej a so-

ciálnej starostlivosti. Napriek niektorým nedostatkom v systéme, najdôležitejšia je chuť a odhodlanie urobiť niečo pre dôstojné bytie človeka. Študenti tretieho ročníka odboru ošetrovateľstvo v tomto smere zaujali pozitívny aktívny postoj. Klinické cvičenia končili v predvianočnom období, preto sa rozhodli, v rámci ergoterapie, pacientom tieto dni spríjemniť zdobením medovníčok. Ukázalo sa, že to bola výborná myšlienka, obohacujúca nielen študentov, ale aj pacientov, ktorí mali možnosť zažiť predvianočnú atmosféru v nemocničnom prostredí. Nemáme prostriedky, možnosti ako situáciu v psychiatrickej ošetrovateľskej starostlivosti zlepšiť a zdokonaľiť, ale máme potenciál, a to nie je málo.

PhDr. Terézia Fertaľová, PhD.

Foto: archív Katedry ošetrovateľstva, FZO PU

V územnom spolku SČK v Rožňave

V rámci Mgr. štúdia odboru etika som od 15. 10. do 26. 10. 2012 absolvovala povinnú odbornú prax v územnom spolku Slovenského Červeného kríža v Rožňave. Na prax som bola vyslaná v rámci projektu APVV-0432-10 s názvom *Stav a perspektívy profesijnej etiky na Slovensku*, ktorý realizuje Katedra etiky Inštitútu filozofie a etiky na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove v spolupráci s odborníkmi z praxe. Náplňou praxe bol výskum existujúceho stavu a perspektív profesijnej etiky v štyroch základných oblastiach života slovenskej spoločnosti: zdravotníctvo, školstvo, hospodárstvo (manažment) a verejná správa. Ja som sa venovala oblasti zdravotnej a sociálnej pomoci starým ľuďom, deťom, mládeži s mentálnym a telesným postihnutím i ľuďom nachádzajúcim sa v krízovej životnej situácii.

Pri sekretariáte územného spolku Slovenského červeného kríža (SČK) sú zriadené samostatné strediská SČK, ktorých zriaďovateľom je SČK územný spolok Rožňava a sú priamo podriadené príslušnému sekretariátu územného spolku SČK. Sú to napríklad Dom humanity Geralda Bergera, ktorý je zriadený ako domov sociálnych služieb pre mentálne a telesne postihnuté deti a mládež, príp. zariadenie opatrovateľskej služby vo forme denného stacionára pre seniorov.

Jednou z úloh, ktorým som sa venovala, bola analýza etického kódexu a iných dokumentov zameraných na etickú, resp. morálnu problematiku v danej inštitúcii. Chcem oceniť ústretový prístup riaditeľa, ako aj ostatných zamestnancov danej inštitúcie. Boli ochotní spolupracovať a poskytnúť mi všetky potrebné materiály, o ktoré som ich poprosila. Kladne hodnotím informačnú tabuľku, so zverejnenými profesijnými hodnotami a princípmi, s dôrazom na priamosť, rešpekt a spoločnú zodpovednosť. Tento pracovný kolektív kladie dôraz na obojstrannú komunikáciu medzi vedením a pracovníkmi. V danej inštitúcii by som pozitívne vyzdvihla citeľnú súdržnosť medzi zamestnancami, korektný a ľudský prístup pracovníkov k svojim klientom. Pozitívne hodnotím aj kreativitu zamestnancov pri práci s klientmi, najmä v podobe snahy vyhovieť ich individuálnym požiadavkám, či rešpektovaním ich osobnosti a ľudskej dôstojnosti za účelom opätovného začlenenia klientov do spoločnosti. Neopomenuteľným je aj úsilie o ochranu klientov pred akýmikoľvek formami zneužívania, nútenými prácami či diskrimináciou. Pre pracovníkov, ktorí sa venujú priamej práci s klientmi, zabezpečuje spolok podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka. Ten sa podieľa na riešení napríklad i morálnych problémov, ktoré jednotliví pracovníci zažívajú v pracovných situáciách.

Moje pôsobenie v tejto inštitúcii zanechalo vo mne len pozitívne dojmy. Verím, že uvedený projekt pozitívne zapôsobí na morálnu úroveň činnosti spolku, aj na profesijnú úroveň zamestnancov.

Bc. Andrea Škarbová

Nová krv v ŠRVŠ

V predvianočnom čase, v ktorom mnohí z nás už prepínajú na iný modul, sa delegáti Študentskej rady vysokých škôl (ďalej už len ŠRVŠ) v rámci celého Slovenska stretli, aby sa aktívne zaoberali problémami a záujmami študentov, ale aj problémami univerzít a vysokých škôl SR. Zastúpenie na Valnom zhromaždení v Trenčianskych Tepliciach mala aj Prešovská univerzita v Prešove, a to konkrétne Mgr. Martinom Angelovičom (FHPV PU) a novozvolenými delegátmi Janou Konfederákovou (PF PU) a Bc. Dávidom Palaščákom (FF PU).

Aj keď sa stretnutie nieslo v priateľskom duchu, vášnivé diskusie o fungovaní jednotlivých fakúlt, či univerzít sme začali už po príchode do hotela. Horúcou témou tohto obdobia bola existenčná otázka púchovskej fakulty Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka. O svojej vízii nás prišiel informovať prof. Ing. Ján Vavro, PhD., pretože ŠRVŠ SR hájila potreby študentov a organizovala kroky, ktoré boli kľúčové pri riešení tejto situácie.

No pocítili nás svojou prítomnosťou aj iní významní hostia. Jedným z nich bol aj generálny riaditeľ sekcie VŠ prof. Ing. Peter Plavčan, PhD., s ktorým sme mali možnosť diskutovať o smerovaní vysokého školstva na formálnom, ale i na neformálnych stretnutiach. Avizovanou návštevou pre nás bola aj návšteva študentského ombudsmana JUDr. Rastislava Kaššáka, PhD., ktorý nám priblížil svoju činnosť a spôsoby riešenia problémov študentov.

Ďalším zaujímavým bodom programu bola aj voľba tajomníka pre akademické záležitosti, v ktorej získal funkciu už vyššie spomínaný delegát za PU Bc. Dá-

vid Palaščák, ktorý svojou prezentáciou presvedčil prítomných delegátov k voľbe, a to aj napriek tomu, že bol na stretnutí po prvýkrát ako novozvolený delegát. Ako sa už pred koncom roka patrí, ani my sme sa nevyhli bilanco-

vaniu, v ktorom sme hodnotili doterajšie fungovanie ŠRVŠ. Ako príklad nemôžeme spomenúť kompromis ohľadom pracovania študentov na dohodu, ale aj často zverejňované „Ukrojené je späť“, ktorým sa zvýšila dotácia na stravnú jednotku z 0,80 € na 1 €. Aktuálne je PU v Prešove zastúpená šiestimi delegátmi, a to konkrétne Bc. Dávidom Palaščákom (FF PU), Bc. Vladimírom Bokšom (FF PU), Bc. Lenkou Čurillovou (FF PU), Bc. Petrom Kulanom (FF PU), Mgr. Martinom Angelovičom (FHPV PU) a Janou Konfederákovou (PF PU). Diskusie počas stretnutia boli podnetné a zároveň búrlivé. No napriek všetkému, ŠRVŠ Slovenskej republiky má jasné smerovanie, v ktorom chce aj naďalej obhajovať potreby ŠTUDENTOV.

Jana Konfederáková
Delegátka Študentskej rady
vysokých škôl SR za PU v Prešove

Etika a zdravotníctvo – je dôležité ich spájať?

Som študentkou 2. ročníka magisterského štúdia etiky na Katedre etiky Inštitútu filozofie a etiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Súčasťou štúdia etiky je zvládnutie nielen teoretickej, ale aj praktickej prípravy (v podobe realizácie odborných praxí) dôležitej pre výkon môjho budúceho povolania. Svoju odbornú prax, ako súčasť projektu APVV-0432-10 s názvom *Stav a perspektívy profesijnej etiky na Slovensku*, som vykonávala od 15. 10. 2012 do 26. 10. 2012 u praktického lekára pre dospelých vo Vranove nad Topľou. Spomínaný projekt sa zameriava na výskum existujúceho stavu a perspektív profesijnej etiky v štyroch základných oblastiach života slovenskej spoločnosti: v zdravotníctve, školstve, verejnej správe a hospodárskej sfére. Ja som si vybrala oblasť zdravotníctva. Táto oblasť ma zaujíma najmä preto, lebo starostlivosť o zdravie človeka by mala byť spojená s etikou v maximálne možnej miere.

Mojou primárnou úlohou bola analýza stavu inštitucionalizácie etiky v danej oblasti, resp. posúdenie kompetencií a zloženie (bio)etických komisií, analýza kvality domácich etických kódexov v danej profesijnej sfére, ale aj preskúmanie webových stránok vybraných zdravotníckych zariadení v SR, s dôrazom na prezentované formy inštitucionalizovanej etiky v oblasti slovenského zdravotníctva. Okrem toho sa úlohy praxe orientovali aj na posúdenie medializovaných etických a morálnych problémov z oblasti domáceho zdravotníctva, najmä minuloročného štrajku lekárov.

Nepochybnou výhodou odbornej praxe bol fakt, že väčšinu výsledkov svojho individuálneho prieskumu som mala možnosť prekonzultovať priamo s odborníkom z praxe. Pozitívne hodnotím najmä otvorenosť v komunikácii a ochotu spolupracovať zo strany súkromného lekára a zdravotnej sestry, a to napriek ich časovej vy-

ťažnosti a profesijnej náročnosti, v súvislosti s výkonom ich povolání. Počas individuálnych rozhovorov, najmä so zdravotnou sestrou, sa nám podarilo identifikovať morálne problémy, ktoré vo svojej profesii pociťuje najintenzívnejšie. Išlo predovšetkým o spôsob vedenia komunikácie s pacientmi, kde často dochádza k nedorozumeniam, v dôsledku časovej vyťažnosti výkonu ich povolania, resp. je možné pozorovať netrpelivú, ba miestami aj netolerantnú a hrubé správanie sa zo strany niektorých pacientov. Nepochybnou zaujímavou informáciou bolo aj zistenie, že spomínaný súkromný lekár nepovažuje etický kódex za nevyhnutnú súčasť svojej profesie, resp. nezamýšľa sa nad potrebou „nasilu“ inštitucionalizovať etiku v oblasti zdravotníctva. Podľa jeho tvrdenia postačuje vysoko profesionálny prístup, ktorý by mal v sebe zahŕňať aj minimum etických a morálnych štandardov. V konečnom dôsledku to bolo zrejme aj z reakcií spokojných ošetrovaných pacientov. Hoci nebolo možné otvorene sa porozprávať aj o ďalších páľčivých etických a morálnych otázkach lekárskej profesie, boli len načrtnuté, možnosť konzultovať tieto problémy s odborníkom z praxe hodnotím ako vysoko prínosnú.

Štúdium etiky pre oblasť zdravotníctva je veľmi dôležité pre dosiahnutie vysokej úrovne starostlivosti o zdravie ľudí. Myslím si, že etika je produktívna v tom zmysle, že pomáha pri riešení etických dilem a problémov, ktoré sú súčasťou zdravotníctva a lekárskej profesie. Etika je tým, čo pomáha v orientácii pri rozhodnutiach týkajúcich sa zdravia, a preto ju treba nechať pôsobiť v oblasti zdravotníctva, nepodceňovať ju a neodsúvať.

Bc. Eva Demjanová
2. ročník magisterského štúdia v odbore etika

Študentka FM PU v Maribore „Feel it, Love it, Live it“

Keď Vás prestane baviť každodenný obyčajný život študenta na Slovensku, je tu niečo, čo Vám dokáže otvoriť oči a zmeniť pohľad na štúdium. Vedomosti získané nielen tvrdou prácou nad knihami, ale aj životnými skúsenosťami v zahraničí. Stačí vyhľadať pobočku SAIA n. p. v Prešove a tam Vám poradia. Ako študenti máte možnosť zapojiť sa do viacerých programov. V prípade, že máte záujem sa dostať do celého sveta môžete využiť Národný štipendijný program.

Ak máte záujem navštíviť Albánsko, Bosnu a Hercegovinu, Bulharsko, Českú republiku, Čiernu Horu, Chorvátsko, Maďarsko, Macedónsko, Moldavsko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko alebo Srbsko, túto možnosť vám ponúka program CEEPUS. Čo Vás to bude stať? Budete potrebovať iba veľa energie, trpezlivosti a nadšenia, aby ste získali grant. Študovať môžete minimálne 3 mesiace maximálne 10. Každá krajina vyžaduje inú dokumentáciu, je už len na Vás, akú krajinu si vyberiete. Ale tá čerešnička na torte – na konci snaženia a celá samotná skúsenosť študovať na zahraničnej univerzite a v inej kultúre je neopísateľná.

Ja som študovala v Maribore (Slovinsko) 4 nezabudnuteľné mesiace. Tie zahŕňali socializáciu so zahraničnými študentmi, s ktorými sme boli ako jedna veľká rodina, spoznávanie slovinskej kultúry, množstvo cestovania, štúdia ale aj zábavy – bol to prsto jeden veľký EVENT. Ako budúci manažéri nezahodte túto šancu, je kopec možností, ako sa môžete realizovať a rozširovať si svoje skúsenosti!

Bc. Kristína Hanečáková, prvý ročník magisterského štúdia na FM PU v Prešove, Foto: autorka

Úspech GTF PU v Trnave

Svoju prácu pod názvom „*Mediálne projekty v rámci dobrovoľníctva*“ sme prezentovali aj my, v sekcii umeleckej a masmediálnej komunikácie. Jej cieľom bolo vyzdvihnúť dobrovoľnícku činnosť mladých ľudí a poukázať na ich aktivity aj prostredníctvom médií. Žijeme v dobe, v ktorej za každý mediálny obsah je požadovaný určitý finančný honorár, a práve dobrovoľnícka činnosť je toho opakom. Dobrovoľníkom je človek, ktorý bez nároku na finančnú odmenu poskytuje svoju energiu, voľný čas, zručnosti a vedomosti v prospech iných ľudí a spoločnosti.

Naša práca sa v prvej časti zaoberala charakteristikou Nízkoprahového programu pre deti a mládež, a taktiež fungovaním organizácie Človek v ohrození v Komunitnom centre Petrovany, ktorej cieľom je pomáhať v krízových oblastiach a podporovať dodržiavanie ľudských práv vo svete.

V druhej časti sme opísali priebeh vzniku prezentačného DVD „*Dobrovoľníctvo a čo Ty?*“, ktoré obsahuje 16 filmov a množstvo informácií o dobrovoľníctve. Jeden z týchto krátkych dokumentárnych filmov o profile mladých dobrovoľníkov vznikol aj prostredníctvom natočenia dobrovoľníka Jána Vaška a jeho dobrovoľníckej činnosti v Komunitnom centre Petrovany, ktorý bol v tom období študentom tretieho ročníka štúdia Animácie voľnočasových aktivít na Prešovskej univerzite v Prešove. Aby naozaj zistil, či môže práca pre mladých naplniť jeho očakávania od života, prihlásil sa ako dobrovoľník do

organizácie Človek v tísni, ktorá má svoju pobočku aj neďaleko Prešova, v Petrovanoch a do centra prichádzal raz týždenne, aby so svojimi spolužiakmi strávil poobedie s rómskymi deťmi.

Tretia časť práce poukazovala na problematiku masmediálnej komunikácie na pôde našej GTF PU v Prešove a aktivity s ňou spojené. Medzi predmety s obsahom masmediálnej problematiky na našej GTF patria Teória komunikácie, Pedagogická komunikácia, Masmediálna komunikácia, Informačné technológie a Mediálna výchova. Hudba ako prejav najvyšších hodnôt. Aj túto aktivitu sledovanú médiami sme prezentovali na trnavskej pôde. Pre osvieženie pamäti - išlo o dvojdňovú konferenciu, ktorej centrom pozornosti bola hudba. Hosťami GTF PU na pódium na Hlavnej ulici v Prešove boli Free Voices, Adriana Bartošová, Komajota, Milenky band a Anastasis. V tejto poslednej časti sme opísali aj našu Cestu za médiami, keď sme sa 19. októbra 2011 v rámci prednášok Masmediálnej komunikácie zúčastnili na exkurzii do Bratislavy, ktorej súčasťou bola návšteva televízie JOJ, rozhlasu a televízie Slovenska, rádia Expres, Slovenského národného divadla, televízie Markíza, Radošinského naivného divadla a rádia FM. Tieto exkurzie sa na fakulte organizujú od roku 2009, pod vedením ThLic. Martiny Polákovéj, PhD. a doc. Gabriela Paľu, PhD.

Bc. Anna Salnická, Bc. Ján Vaško, Foto: archív autorov

Na pôde Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave sa 3. 12. 2012 uskutočnila medziuniverzitná študentská vedecká, odborná a umelecká konferencia, na ktorej sme sa aktívne zúčastnili aj my, študenti druhého stupňa v študijnom programe Probačná a mediálna práca na GTF PU.

Išlo o medziuniverzitný súboj študentov z celého Slovenska. Študenti mali možnosť dokázať a porovnať svoje odborné kvality v sekcii marketingovej a masmediálnej komunikácie a v sekcii umeleckej a masmediálnej komunikácie. Garantmi sekcii boli doc. Ing. Rudolf Rybanský, CSc., mim. prof., doc. PhDr. Hana Pravdová, PhD. Pod dohľadom odborných komisií zložených z pedagógov Fakulty masmediálnej komunikácie sa prostredníctvom 20-minútových prezentácií predstavili študenti z celého Slovenska.

Stredoškooláci hľadali Higgsov bozón

Medzinárodné Masterclasses vychovávajú mladých bádateľov

Počas februára a marca univerzity na celom svete otvorili svoje brány a pozývali stredoškoolákov už deviaty rok, aby sa stali časticovými fyzikmi na jeden deň. Okolo 10-tisíc študentov sa zúčastnilo na *Medzinárodných Masterclasses – 2013*. Analyzovali reálne dáta z Veľkého hadrónového kolajdera (LHC), urýchľovača častíc v CERNe (Ženeva, Švajčiarsko). *Medzinárodné Masterclasses* sa konali od 25.2. do 22.3. 2013 v 37 krajinách. Na Slovensku na šiestich univerzitách (SPU v Nitre, UK v Bratislave, ŽU v Žiline, UMB v B.Bystrici, PU v Prešove, UPJŠ v Košiciach).

Objav novej častice s hmotnosťou okolo 125 GeV na LHC v minulom roku sústredil na seba veľkú pozornosť fyzikov aj širšej verejnosti. Zatiaľ všetko nasvedčuje tomu, že častica je konzistentná s Higgsovým bozónom v rámci štandardného modelu. K otázkam, ktoré sme si kládli pred objavom, pribúdajú nové a tie pôvodné sú ešte naliehavšie. Ide naozaj o štandardný Higgsov bozón? Kde je nová fyzika za štandardným modelom, ktorú si žiada prijateľné vysvetlenie hmotnosti častíc?

V autentickom prostredí študenti videli ako funguje medzinárodná organizácia moderného výskumu a zároveň sa niečo naučili o svete elementárnych častíc z prednášok od fyzikov, ktorí sa sami podieľajú na výskume častíc. "Študenti mohli pracovať so skutočnými experimentálnymi dátami z LHC, ktoré boli zaznamenané len pred pár mesiacmi," zdôraznil Michael Kobel. Zo štyroch experimentov tri – ATLAS, CMS a ALICE – sprístupnili svoje dáta pre

vzdelávacie účely v rámci Masterclasses. Študenti mohli napr. znovuobjaviť Z bozón, alebo štruktúru proton, alebo rekonštruovať „podivné častice“. Dokonca mohli hľadať medzi mnohými dráhami častíc aj Higgsov bozón.

V Prešove sa podujatie uskutočnilo 1. marca 2013. Partnermi prešovským študentom boli ich rovesníci, ktorí navštívili vedecké pracoviská a univerzity vo Wuppertali v Nemecku, Brookhaven National Laboratory v USA, Braga v Portugalsku, Erlangen v Nemecku.

RNDr. František Franko, PhD.

Foto: AV štúdio CCKAV PU v Prešove

Dôležitá informácia pre všetkých študentov 1., 2. a 3. stupňa v dennej forme štúdia

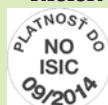
Prolongácia univerzitných preukazov ISIC v akademickom roku 2013/2014

Tak ako po minulé roky aj v týchto dňoch UNIPOCENTRUM PU začalo prolongačnú kampaň univerzitných preukazov ISIC v akademickom roku 2013/2014.

Prolongačná kampaň vychádza z objednávkového formulára, prostredníctvom ktorého bude každý študent v dennej forme štúdia na 1., 2. a 3. stupni **povinný** objednať si prolongačnú známku ISIC alebo NO ISIC **do konca apríla 2013**. Formulár je veľmi jednoduchý, prehľadný a študent v ňom vypíše základné údaje z univerzitného preukazu ISIC a následne vyznačí možnosť výberu prolongačnej známky.

ISIC, v ktorej je zahrnutých okrem študentských zliav v doprave (SAD, ŽSSK a MHD) aj množstvo komerčných zliav a výhod doma i v zahraničí (poistenie, letenky, výhodné zľavy v gastronómických a ubytovacích zariadeniach, značkové športové predajne, kníhkupectvá, kiná, divadlá, lyžiarske zľavy nielen doma ale aj v 120 krajinách sveta.

NO ISIC, ktorá zahŕňa predĺženie univerzitného preukazu ISIC, s možnosťou študentských zliav (SAD, ŽSSK a MHD), bez ďalších komerčných zliav a výhod.

Prístup k objednávkovému formuláru zabezpečia jednotlivé fakulty PU na svojich webových stránkach, na viditeľnom mieste. Odkaz na objednávkový formulár nájdete aj na webovej stránke UNIPOCENTRA PU.

<http://www.unipo.sk/omodul>

V prípade nejasností, prosím, kontaktujte pracovisko UNIPOCENTRA PU.

Kontakt: Mária Mihaliková, 051/7570 181, 7720 612, **e-mail:** maria.mihalikova@unipo.sk

www.unipo.sk
www.univerzitne.info

ISSN 1337-9208

0 1

9 771337 920002